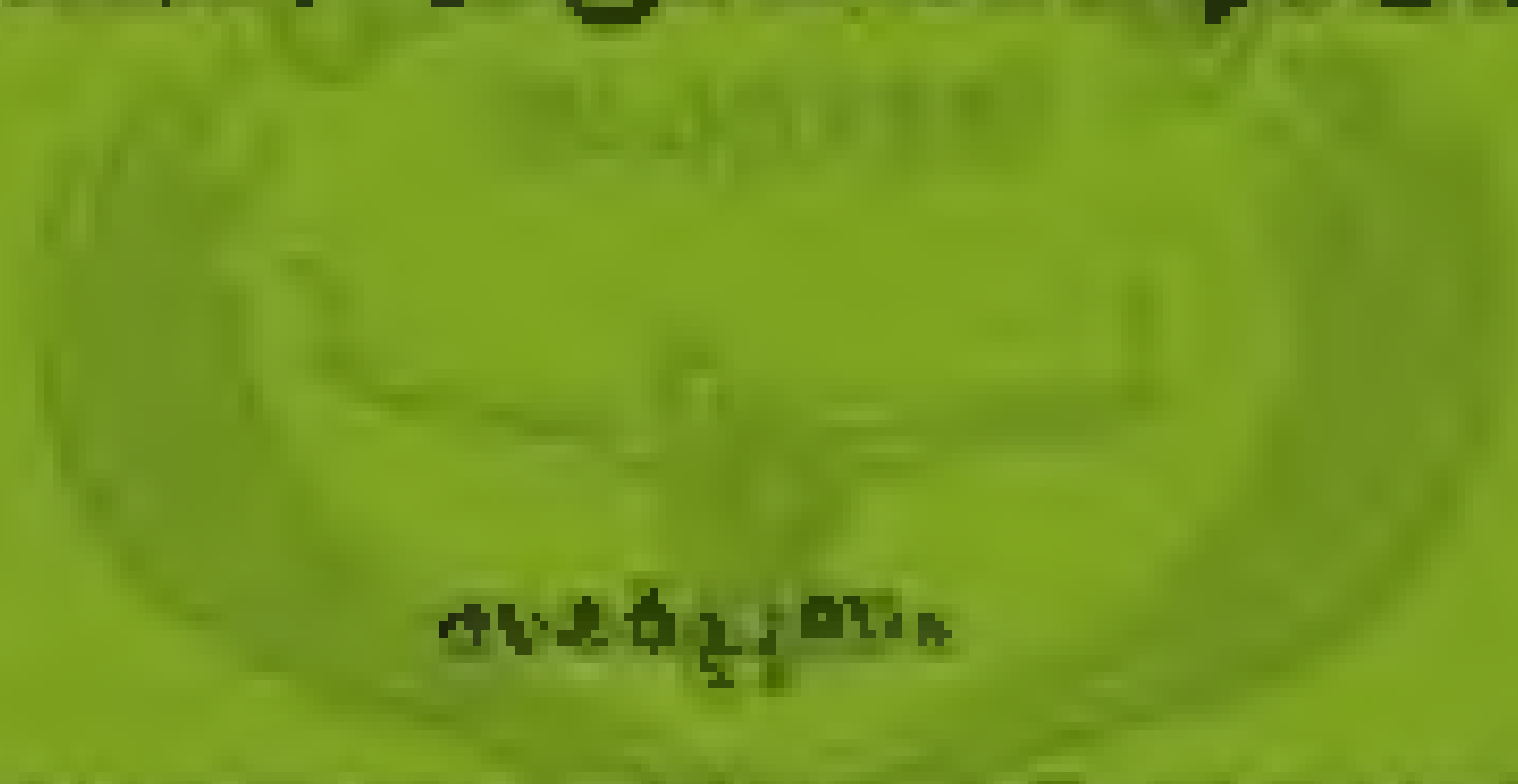

നീലക്കടമ്പ്

വൈക്കം ചന്ദ്രശേഖരൻ

എന്റെ സ്നേഹസമ്പാദ്യം പട്ടംബരംഗമരകം,

നീലക്കടമ്പ്

NEELAKATAMBU

(NOVEL)

Vykom Chandrasekaran Nair

1st Impression July 1963

1000 Copies

Copy right:

S. Neelakantan Nair

Publisher:

C. I. C. C. Book House

T. B. Road, Ernakulam.

Printed at

THE AJANTHA PRINTERY, Ernakulam-8.

Price Rs. 1-50

നീലക്കടമ്പ്

വൈക്കം ചന്ദ്രശേഖരൻ

എന്റെ സ്നേഹസമ്പന്നമായ കുടുംബാംഗങ്ങൾക്കു്.

പ്രസംഗക:

സി. ഐ. സി. സി. ബുക്സ് പ്രൈവറ്റ്,
ടി. ബി. റോഡ്, എറണാകുളം.

വില 1-50

നീലക്കടമ്പിനെപ്പറ്റി

വിശ്വപ്രസിദ്ധമായ കാശിനഗരത്തിന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിലുള്ള ഒരു പ്രമുഖകഥയാണ്.

എന്തിന് കാശിവാരം പോയിനിന്നുകൊണ്ട് കഥയെഴുതി ചിലർ ചോദിച്ചു. വിശേഷിച്ച് കാര്യമൊന്നുമില്ല. കാശിനെപ്പറ്റിയുള്ള അറിവുകൾ എന്തെങ്കിലും ഉണ്ടെന്ന് പ്രത്യേകിച്ച് ഇഷ്ടപ്പെടുന്നതും ഭക്തിവിശ്വാസവും നിറഞ്ഞ അവിഷ്കാരം നാൽ അന്തരീക്ഷം. പണ്ഡിതന്മാരെപ്പറ്റിയുള്ള വസ്തുതകൾ സവിശേഷപ്രാധാന്യമായിരുന്നു. അതെല്ലാംകൂടി ഒരു കഥയായി. അത്രമാത്രം.

മലകളും നദികളും എന്തിന് വലിയ അത്ഭുതങ്ങളാണ്. പ്രത്യേകിച്ച് ഹിമാലയം ഗംഗയും. ഗംഗയുടെ പശ്ചാത്തലത്തിലൊരു കഥയെഴുതുകയാണ് ഒരു മോഹമായിരുന്നു. അതു രൂപംപുണ്ടതും കൂടിയാണിത്.

ഒരു അനുരാഗത്തിന് മുമ്പുള്ള കാശിയാണ് ഈ കഥയിൽ കാണുന്നത്. അന്നത്തെ കാശിനിവാസികളുടെ നാൽ അവിഷ്കാരങ്ങളുടെ അന്തരീക്ഷമാണ് ഇതിലുള്ളത്. മറ്റൊന്നും പുറംകൊണ്ട് ഒരു നാൽ കഥാശില്പം. രചനയിൽ പുതിയ സങ്കേതമില്ല, പരീക്ഷണമില്ല.

‘നീലക്കടമ്പി’ സാഹസരസമണ്ഡം സവിനയം കാട്ടി വെച്ചുകൊള്ളുന്നു.

—ഒരുവകരം.

1. ബർണസംഗമം

ഗംഗാനദിയുടെ ഏതെങ്കിലും സന്ധ്യയുടെ ചുവപ്പും കറുപ്പും കലർന്ന കൈകൾ മടന്നുചെല്ലുകയാണ്. ഇരുട്ടം വെളിച്ചവും വെള്ളത്തിൽ ഒളിപ്പുകുളിക്കാൻ തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ശ്രാവണമാസത്തിലെ സന്ധ്യയാണ്. അന്ന് എല്ലാറ്റിനും ഭംഗിപ്പുറം. തണുത്ത ചായംകൂട്ടി എഴുതിയ ചിത്രങ്ങൾപോലെ അവിടവിടെ ഭാരങ്ങൾ കെട്ടിക്കിടക്കുന്നു. ചെറിയൊരു കരളാണ്. ശ്രാവണം കാരാറിന്റെയും വെള്ളത്തിന്റെയും ക്രീഡം കലമാണ്. ഹിമവാൻ ഗംഗയ്ക്ക് ഏറ്റവും ശുദ്ധമായ ജലശാർകൾ പകർന്നുകൊടുത്തു വിടുന്നത് അന്നാണ്. വരകൻ കാരാറിനുവേണ്ടി എല്ലാ പുഷ്പങ്ങളും കരുക്കിനീർത്തിക്കൊടുക്കുന്നത് അന്നാണ്. കാശി വിശ്വനാഥക്ഷേത്രത്തിലെക്ക് ഇവിടെ നിന്നും മൂന്നു കാരെ ഒഴുകുന്നു. ബർണസംഗമം എന്ന് ഇതിനെ വിളിക്കുന്നു. വിശ്വപ്രസിദ്ധമായ ആ പുണ്യതീർത്ഥത്തിനുപിന്നിൽ കക്കിസ്റ്റഫറോവശത്തായി നില്ക്കുന്ന ഒരു ചെങ്കുട്ടിയെ പ്പോലുണ്ട്; ഈ സ്ഥലം ഗംഗ, അരുപ്പുര കിരക്കുക്കുളത്തോളമുകുകയാണ്. ഇരുതീരങ്ങളിലും കിടന്നിരിക്കുന്ന ചെറിയ വീടുകൾ, ഈ മഹാവാഹിനി എങ്ങോട്ടുപോകുന്നുവെന്ന് കാർക്കാരണാവല്ല. ഇന്ന്, ഈ സന്ധ്യക്ക്, ആടിമാസത്തിന്റെ

കുറഞ്ഞു എല്ലാ സുന്ദരമായകളും ഇവിടെ വരുമുപേയ്ക്കു നി
ന്നിയിട്ടും, ആരും അത് പ്രകടിപ്പുകയായി കോന്നുന്നില്ല. ഇക്കയ്ക്കി
ടെ ചില വിളക്കുളണ്ടകൾ നിന്ന കാൽക്കടു മട്ടിൽ നില്ക്കുന്തു്.
ഒട്ടകഴിയുമ്പോൾ ജലത്തിൽ ചുറ്റപ്പടക്കുകയും കറുപ്പു് പടർന്നു
പിടിക്കുകയും ചെയ്യുകയാണു്. ഇതുകൾകളിലും തിരികൾ തെ
ളിയുന്നു. അവിടെയെല്ലാം ആളുകൾ തിരക്കിട്ട ജോലികളിൽ
മുഴുകിയിരിക്കുകയാണു്. ഒരു ദിവസം അവസാനിക്കുന്നു. ഇത
ളിലും വെളിച്ചത്തിലുകിരുന്നു് അന്നത്തെ ഓരോരുത്തരും മനു
ഷ്യർ എണ്ണിയും പറഞ്ഞും തീർക്കുകയാണു്. സ്ത്രീകൾ അത്താഴം
പാകംചെയ്യുന്ന ശ്രമിയിലാണെന്നു് പാത്രങ്ങളുടെ ശബ്ദവും
വരപൊരികളുടെ ഗന്ധവും അടുക്കളവാതിലുകളിൽ കുട്ടികളുടെ
ബഹിളവുംകൊണ്ടു് വൃക്കതോകുന്നു. തിരക്കു സ്ഥലങ്ങളിലും സ
ന്ധ്യാനാമസങ്കീർത്തനങ്ങൾ കേൾക്കുന്നുണ്ടു്. പ്രായം തിരിച്ചു
റിയാൻ വയ്യാത്ത ശബ്ദങ്ങൾ. നാർത്തകുംകൊണ്ടു് നേർത്തു
പോയ സ്വരങ്ങൾ ചെറുപ്പത്തിന്റെ കാൽകൾ കിടന്ന തേങ്ങും
പോലെ ഉയർന്നുകേൾക്കുന്നുണ്ടു്. കൊച്ചു പെൺകുട്ടികളുടെ
കണ്ണത്തിൽ ഇക്കയ്ക്കിടയ്ക്കു് താഴുന്നതിന്റെ ഭംഗശബ്ദങ്ങൾ വന്നു
മുട്ടിവിളിച്ചിട്ടു മറഞ്ഞുപോയ്ക്കുളയുന്നതുംപോലെ കോന്നുന്നു. ആ
കെളുപ്പി പ്രാവണസന്ധ്യയ്ക്കു് ഒരു തംഗുത കൈയിൽ കാക്കുന്ന
ഇപോലുണ്ടു് ഈ നാമസങ്കീർത്തനങ്ങൾ. അശ്രുലാഭമായ ഈ അ
ന്തരീക്ഷത്തിൽ പൊഴുന്നതെ ഒരു സ്വരമുയർന്നു. അവസരമായി
നീങ്ങുന്ന ഒരു ഓരങ്ങിൽനിന്നാണു്.

“കാണ റിന്ദ മോറി നാന റിന്ദ മായ്
ഹീ നാന ഹിരി നാന മോ-ആയ്....”

ഒരു പഴയ പാട്ടിന്റെ ഗാനമിതാണു്. ഏതോ വള്ളക്കാ
രൻ പാടുന്നു. ആക്കാലം അവനിൽ കാൽകൾ ഉണർന്നിവിട്ടി
രിക്കുന്നു. ആ പാട്ടു് അതിന്റെ സൂചനയാണു്. ‘ബാരമാഷി’
(പന്ത്രണ്ടുമാസങ്ങൾ) എന്നറിയപ്പെടുന്ന ഒരിനം പാട്ടിന്റെ വ
രികളാണിതു്. മെയ്കൽ കുന്നുകളിലും ബെൽസീങ്ങിലും

കേൾക്കാറുള്ള ഏതെങ്കിലും ദ്രവിപ്പിക്കുന്ന ആ നാടൻപാട്ടുകളുടെ കരനാട പതിപ്പാണ്. വികാർയമായ നാടികൾ ഈ പാടിയിട്ടുള്ള. പ്രേമത്തിന്റെ ഓലകൊണ്ട് വിളമ്പുന്ന കണ്ണുങ്ങളിലെ ഈ കത്തിനിന്നിട്ടുള്ള. ഇതും വെളിത്തും കടന്നു പോകുന്ന പന്ത്രണ്ടാണ്ടുകളും കാത്തിരുന്ന കായുന്ന മനസ്സിന്റെ കൈയൊളാണിൽ വീശിയിട്ടുവെച്ചിരിക്കുന്നത്. "പകലിന്റെ മുമ്പിൽ കത്തിയിരിക്കുന്ന ദീപമേതു! രാവിയുടെ ഏതത്തിൽ തെളിഞ്ഞുനില്ക്കുന്ന ദീപമേതു!" ആ ഇരുകിരിയെ അർപ്പിക്കുന്ന ചൊല്ലുകയാണ്. ദൈവമനസ്സിലും കൊട്ടാരത്തിലുമെല്ലാം കാത്തിരിക്കുന്ന കന്യകയുടെയും കമിതാവിന്റെയും ഏതെങ്കിലും ചൊല്ലുകയാണ്. (നീണ്ടുപോകുന്ന ആ പാട്ട് വെളിക്കാൽ പാടുകയാണ്.) അവൻ എന്നുവെന്ന് അവനെ നീ എന്നു വിളിച്ചുകൊണ്ടുവെന്ന് പ്രാബന്ധാസത്തിൽ എല്ലാവരും ഉൾക്കൊള്ളുകയും ചെയ്തു. സ്നേഹബന്ധങ്ങളായ മനുഷ്യാത്മാക്കൾ മനുഷ്യനായിരുന്നെന്ന് അവൻ ഉൾക്കൊള്ളുകയും നിങ്ങളെല്ലാവരും ആദ്യം! നാൽപ്പതും എന്റെ നാലാലായാത്തു" അവയുമാണ്. അവനെ നീ എന്നു വിളിച്ചുകൊണ്ടുവെന്ന് അവൻ മാസത്തിൽ രാത്രികൾ ഉറങ്ങുകയാണ്. കൊള്ളിമീനകളെപ്പോലെ എന്റെ തലമുടി വെട്ടിയിട്ടുള്ളതും. ഇടിച്ചുക്കൊണ്ടും. എന്റെ മനസ്സ്" യോഗ്യമാകുകയും. ഇതാ കാരം വരുന്നു. പക്ഷെ എന്റെ ഏതെങ്കിലും ഇനിയും വന്നിട്ടു. അവൻ ഉപ്പാലം വന്നിരിക്കുന്നതിൽ അവനെ എന്റെ ഏതെങ്കിലും മകൾ" അവൻ ആദ്യം അറിയിക്കുകയും ചെയ്തു. (ആ വെളിക്കാൽ സ്വയം വികാരമറിയാകുന്നു) കാൽകിരിയെ പാശ്ചാത്യർ ഉൾക്കൊള്ളുകയും. എന്റെ സ്നേഹമകൾ നല്ലതിൽ സ്നേഹത്തിലേയ്ക്കായി. ഗംഗയിൽ, ത്രിവേണിയിൽ, അവൻ പവിടാത്തുകൾ അർപ്പിച്ചു പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. 'ആല'നിൽ അവൻ അവനായ പ്രേമലേഖനമെഴുത്തു. എന്നിട്ടും എന്റെ ഏതെങ്കിലും വന്നിട്ടു. എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ടവനെ വിലക്കി നിർത്തിയിരിക്കുന്ന ആ നാടൻ തിരുമി അവൻ പറയുകയാണ്. പുഴമാസത്തിൽ പാഞ്ഞിറങ്ങുകയും

1

1

ചന്ദ്രൻ ഒരു മുളകുപ്പാട്ട് ഉയർന്നിരുന്നു. ഓടം വലതു കരയിലേക്ക് അടുത്തുകൊണ്ടിരുന്നു. അവിടെ ഭൂതത്തു ധാരാളം വാക കൂപ്പുകൾ വളർന്നിരുന്ന ഒരു വീട്ടിൽനിന്ന് ഒരു പെൺകുട്ടി ഇറങ്ങിവന്ന് കടവിൽനിന്ന്, ആ തോണി കടവിലേക്ക് ഈ രണ്ടരക്കിടക്കൊണ്ടിരുന്നു. അതിന്റെ ഭംഗം കണ്ടാറി കളുഴിഞ്ഞു തുടിച്ചെത്തുന്ന ഓളങ്ങൾ കടലിലെ ആറുവഞ്ചികളെ ഉണവാച്ചുറപ്പിച്ചു. പിന്നെ അവ ഏവിക്കുപ്പായത്തം കാണുകയില്ല. ആ ആറുവഞ്ചികളുടെ ഹൃദയത്തിലേക്ക് കയറിയൊളിക്കുകയാണ്. തോണി കടവിൽനിന്നു കടന്നപ്പോൾ അവൾ പുറം നോക്കിയിട്ട് കൈകൾ നീട്ടി. ആ വഞ്ചിക്കാരന്റെ ഭംഗം അപ്പോൾ കണ്ടിരുന്നുവെന്നായിരുന്നു. അയാളുടെ കണ്ണുകൾ വിളക്കുകൾ നിറയുമ്പോൾ നീന്തിയതായി. അവൻ കൈല്ലെടുത്തു.

“സോനേസിൽ”
വിനാശക ബ്രഹ്മ കെ കെന്റ
കുറിൻ ആണ് കുറിൻ ബാബു
ഒരു ദൈവം സപ്തം

അവളുടെ നീട്ടിയ കൈകളിലേക്ക് അയാൾ കടക്കിപ്പോയി ഒരു പുതല കൊടുത്തു. അവൾ അതു വാങ്ങിയിട്ട് ഏങ്ങോ പറയാൻ തുടങ്ങി. അപ്പോൾ അവളിറങ്ങിയ വീട്ടിൽനിന്ന് പ്രായംചെന്ന ഒരു സ്ത്രീയുടെ വിളിയുയർന്നു.

“ലേലി!”

“അമ്മ—” അവൾ വിളിക്കുക. പിന്നെ അവിടെ നിന്നില്ല. തിരിഞ്ഞു നടന്നു. നിലാവെളിച്ചത്തിൽ കാറ്റിൽകൂപ്പിയ ഒരു ചന്ദനമുടിപ്പോലെ അവൾ വീട്ടിലേക്ക് നടന്നപ്പോൾ, പുറകിൽ അല്ലത്തോളം ഓളങ്ങൾകൊണ്ടു വലവീശിയിട്ട് ആ തോണി കടവിൽനിന്ന് അകന്നു.

മക്കളുടേതല്ല മൃഗങ്ങൾക്കും ഉപയോഗിക്കേണ്ടതല്ല ഈ സ്ഥലത്തു്, ഗുഹാദാസൻ കളായി ജഗന്നാഥദേവന്റെ കടംബം പരമ്പരയായി പാർത്തു വരികയാണ്. ഗുഹാദാസൻക്കുടേതു് ആ കടംബം മദ്ധ്യേ ദേശത്തിലെ മലയിൽ ഗംഗാതാഴ്വരങ്ങളിൽനിന്നാണ് ഗംഗാതീരത്തേക്കു് പോന്നതെന്നു കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. മഹാനദിയുടെ നെറുവിരിച്ചു കടങ്ങളിലേക്കു് സാമു്വന കുന്നുകൾക്കു മീതെ കൂടി ഏതാനോക്കുറിക്കാണാൻ ഈ താഴ്വര കിടക്കുന്നതു് നല്ലൊട്ടനീക്കി ഒരു കൽ മലവാരങ്ങളുണ്ടു്. അതു് കോട്ടു നാഗപ്പുറമെടുക്കുന്ന പരിവൃട്ടേഴങ്ങളിൽകൂടുന്ന മലകളെന്നു തീർത്തു്. സമുദ്രമെന്നതു കാശിവിശ്വനാഥന്റെ അനുഗ്രഹം കൊണ്ടു് വളു വീറുകഴിക്കുന്നതെന്നു ജഗന്നാഥദേവൻ അകമെ കിടക്കുന്ന മലകൾക്കു് താഴ്വരങ്ങളെല്ലാം സംഭവവിധി പൂർത്തു് ചെയ്തുകിട്ടു് ഒരു കാട്ടുവൃദ്ധം തുറന്നുവെക്കുകയും ചെയ്ത സ്ഥിതി കാണുന്നതായിരുന്നില്ല. താഴ്വര കടംബത്തിന്റെ ചിഹ്നമെല്ലാം ഈ മലവാട്ടിലാണെന്നതു് ജഗന്നാഥദേവൻ ഒരു മാനമായിരുന്ന. അദ്ദേഹം ഒരു കടംബം ഉന്നിസ്ഥലങ്ങളും മലകളും കിട്ടുമ്പോഴുള്ളതല്ല. മഹാനദിയിലാണ് അവിടുത്തെ സേവിനാശവാർ പ്രദർശനം വരികളായി. അതുകൊണ്ടാണെന്നു് മറ്റൊരു അഭിപ്രായം. മലകളും മലകൾക്കു മേൽത്തന്നെ മണ്ണിൽ കനലു വീളുന്നു. പഴയകിടക്ക, മഹാനദിയിൽനിന്നു് വീഴുകിടക്കുന്ന ഈ കരിടണൽ നിലങ്ങളിൽ ചോരയും മൃതരും വെട്ടി നിൽക്കും. അവിടെ ഒരു വന്നിപ്പുകഴിയുന്ന സമുദ്രങ്ങളും കർമ്മികളും, ഗോണുലുകളും, ബ്രാഹ്മണരും, വൃക്കളും, മഹാകളെല്ലാം പാർത്തുവെക്കുന്നിടങ്ങളിലായിട്ടുണ്ട്. ഇങ്ങനെ ഒരു യിരം കാഴ്ചക്കും ജഗന്നാഥദേവൻ പരമാനുഷമായിരുന്നു ഈ കാഴ്ചയുടെയും സ്മരണയുടെയും പേരിൽ ഒരു സമുദ്രം ജഗന്നാഥദേവൻ വിശ്വഹിംസിച്ചു. ഈ പെയിട് ഗംഗാതടത്തിൽ നിന്നു് കാശിയിൽ വന്നുപോകുന്ന ഒരു കടംബത്തിൽനിന്നാണ് മണ്ണികളും ഈ മഹാനദിയിലേക്കു് ജനകയുടെ മൂലം ന

പക്ഷേ ഇങ്ങനെ ജഗന്നാഥ ദേവൻ വിശ്വസിച്ചപ്പോൾ, വിക്രമൻ തുടങ്ങുന്ന ഒരു മൂല്യം പുഷ്പം പോലെ അറയ്ക്ക വിവരത്തിന്റെ പരിഹരണാർത്ഥം രാഗിലെ കരന്റെ വീട്ടിലായിരിക്കുക എന്നതു ജഗന്നാഥദേവന്റെ മനസ്സിൽനിന്നു കാഞ്ഞിരിച്ചു. പക്ഷേ എഴുട്ടു ചർച്ചക്കാലം കഴിഞ്ഞു, സൂര്യോദയം നിലച്ചപ്പോൾ, അറയ്ക്ക തരിച്ചു. അയാളുടെ ഹൃദയത്തിൽ നാലുവിശിന്നിന്നു മഹാനദി കനികയ്ക്കായതുപോലായി. അന്നു രേഖാവിൻ ഏഴു മണിയ്ക്കു ചുരുക്കു, അറയ്ക്കായതിന്നിന്നിന്നാൽ ജഗന്നാഥ ദേവൻ കീഴ്മാറിട്ടു.

[illegible]

ഈ പണയാകാർ കയ്യെടുപ്പിനി ഏതൊക്കെ പണങ്ങൾ ഗംഗാ
വേലിയെ തെറ്റിക്കിട്ടിട്ടുണ്ടെന്നു....

ഏതൊക്കെ സ്ത്രീകളെ ജഗന്നാഥദേവനും മരിച്ചു. വളരെ
വാങ്ങിപ്പട്ടിയിരുന്ന മുറിയുടെ മൂലക്കിടന്ന് ആ സ്ത്രീകളുടെ
ജന്മ കാര്യങ്ങൾ അന്യഗോപനം വെച്ചു. അന്ന് ലേലുവിന്റെ
ആത്മാവ് കൈമാറ്റമായി. അന്ന് അയാൾക്ക് പത്തുവയസ്സ്
യ്ക്ക് തീർന്നിരിക്കുമ്പോൾ അയാൾക്ക് ഒരു നിസ്സഹായത
അനുഭവപ്പെട്ടു. ജഗന്നാഥദേവന്റെ ചിന്തയ്ക്കും ഗംഗയിലെ
മുക്കിയപ്പോൾ മേട്ടനെ ആളുകളെപ്പറ്റിയും അതുകഴിഞ്ഞ്
എല്ലാവരും പോയി. അപ്പോൾ കാര്യങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കി
വരുമെന്ന് അയാൾ കട്ടികളാണ് ആ ദീർഘിത ദൈവീകത്വം.
മേട്ടനെപ്പറ്റിയായിപ്പോയതും മറ്റും അയാൾക്കുതന്നെ. അയാൾ
കുറഞ്ഞുപോയത് ഓരോരുത്തർക്കും കഴിഞ്ഞു. അയാൾ
നോക്കുന്നിടത്തു് അയാൾക്കിടയിലുണ്ടായ ഒരു കാര്യം
അയാളുടെ ആ കണ്ണുകൾ അയാളെ കാട്ടിയിട്ടുണ്ടെന്നായി
തോന്നി.

ഇനിപ്പോൾ നാഗാർക്കുവേണ്ടി ചിന്തിക്കുന്ന ഒരു
കുറവില്ലാത്ത കാര്യങ്ങളുടെ കടന്നുകയറ്റം കഴിഞ്ഞു
യ നാഗാർക്കുവേണ്ടി. ലേലുവിന്റെ കാര്യത്തെ സംബന്ധിച്ച
സകലതും അയാളുടെ മനസ്സിലെ തീർന്നിരുന്ന കല്പന
വീഴ്ചകൾക്കുതന്നെ അയാളുടെ പൂർണ്ണമായി അന്തിമ
അഭിരുചി കടന്നു വരുമ്പോൾ. ഈ പെട്ടെന്നുതന്നെ
ഒരു നെൽപ്പാടങ്ങളെയും മെൽക്കൽ മെൽക്കൽ പൂക്കളെയും
ചാറ്റിയുള്ള ഓരോരുത്തർക്കും അവരുടെ സംബന്ധിച്ച അവാദ
യില്ലാത്ത അപ്പോൾ നാഗാർക്കുവേണ്ടി കേട്ടതാണെ
ങ്കിലും ആ ഓരോരുത്തർക്കും സന്തോഷമാണെന്ന് ലേലുവിന് തോ
ന്നിയിരുന്നു. എന്നാൽ, ലേലുവിനെ മടിച്ചിരിക്കുന്നതിനുള്ള
കല്പനയുടെ ഭാഗത്തുനിന്നും "അയാളുടെ തരിപ്പകളിൽ

[illegible]

മയങ്കര മയമ്പുകളാണത്രെ" എങ്കൽക്കു കട്ടംകുട്ടിമാണവീടെ! ജഗന്നാഥഭവൻ അവളെ പലപ്രകാരം നഗരത്തിൽ കൊണ്ടുപോയിട്ടുണ്ട്" അപ്പൻ കൂടെയുണ്ടായിരുന്നിട്ടും അവരോട് അതൊക്കെ എന്തു ചെയ്യാനായിരുന്നെന്നോ! ഉത്തരയുണ്ടെന്നിന്ന്" തന്റെ പോകുന്നവരുടെ നിറകുതിലേയ്ക്കു വരുന്നതായ നവീയ കെട്ടിടങ്ങൾ, പല വേഷങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു" തുടർന്നു നീങ്ങുന്ന മനുഷ്യർ, ഇപ്പോൾ വന്നുചേർന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവർ" ഭാഗത്തിലൊട്ടുന്ന വാഹനങ്ങൾ, മറ്റും കിടിച്ചുനിൽക്കുന്നവർ" ഇവർക്കൊന്നു പലതും ശബ്ദങ്ങൾ. എപ്പോഴും ഒരു പ്രത്യേക പ്രാധാന്യമുണ്ടെന്നതാണ്" ആ കെട്ടിടങ്ങളിൽ അവരും എന്തുചെയ്തു! ആ വളകൾ കട്ടംകാണാമെന്ന് എടുത്തു" ഗംഗയിലെറിഞ്ഞുകൊണ്ടുവന്ന അവരുംയുണ്ടായി. അതവിടെയായിരുന്നിട്ടുണ്ടല്ലോ കൊണ്ടുപോയി വീട്ടിലേക്ക് അവരോടു പറഞ്ഞതു്. അപ്പൻണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ അവർ അതു പറയുകയുണ്ടായിരുന്നു, അപ്പൻണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ അതിന്റെതാമസം ആവശ്യം വരികയുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷെ ഈ വളകളെടുത്തു ഗംഗയിലെറിഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്ന അവരോട് ആ കട്ടംകാണാൽ അനുഭവിക്കേണ്ടിവരുന്ന ഉപദേശങ്ങളും തീരുമാനം അവളെ സംബന്ധിക്കുന്ന പ്രശ്നങ്ങളെല്ലാം പരിഹരിക്കപ്പെടുമോ! വളരെ അധികമായ ഒരു കാര്യം ഉണ്ടായിരുന്നു" ഈ മിന്നുകൾ അത്ഭുതങ്ങളിൽ ഉണ്ടാകാത്തതാണ്" മേലൂടെയ്ക്കു ചെന്നും വീടുകൾക്കും അകത്തു കിട്ടിയില്ല. ഒരു വീടുവായതുകൊണ്ട് ഇതെല്ലാം അന്തരാലോചനയിൽ വീശിയിട്ടുണ്ടെന്നു അവരോട്യാചരിച്ചുണ്ടെന്നുമാത്രം. ഒരു ദിവസം രാവിലെ അവളുടെ ഭർത്താവ് "ഇന്ന് വളവിറകു കൊണ്ടുവന്നിട്ടില്ലെങ്കിൽ നിനക്കൊന്നും കഴിക്കാൻ കഴിയില്ല" എന്നു പറഞ്ഞുവെട്ടാണോ" ലേജു ഒരു ചെറിയ രീതിയിൽ ചിന്തിക്കുവാൻ തുടങ്ങിയതു്. ചെന്നുവെട്ടു നഗരത്തിലേയ്ക്കു പോകുന്നിറങ്ങിയ മൂന്നു മൂടെ ഭർത്താവ് അതുകൊണ്ട് ഇത്രയുംകൂടി പറഞ്ഞു "ഈ വീട്ടിലും ഈ വീട്ടിലും മെരുക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള വാഹനങ്ങൾ

റിഞ്ഞുകൂടെ ചെല്ലൂ! ഞാൻ മരുതയിൽചെന്ന് കൂലിപ്പാവകെട്ടി
സ്കൂളുവേണം എന്റെ ചിത്തമുൾ വെട്ടുവാൻ" മരുതയുടെ
മക്കളെല്ലാവരും ഇതു കേട്ടുകൊണ്ട് ചുറ്റും നിന്നിരുന്ന് ആ
മനുഷ്യൻ അവളെ കിടത്തുകൊണ്ടിട്ട് ഇറങ്ങിപ്പോയി.
ചെട്ടു മുഖംതാഴ്ന്നിരുന്നു. ആ വീട്ടിലെ ഇളയകുട്ടി അടുത്തുചെ
ന്നിട്ട് കൈല്ല ചൊടിച്ച് "ചേച്ചി കുറച്ചുകയാണോ!"

ആ മനുഷ്യൻ പറഞ്ഞത് ശരിയാണ് ആ വീട്ടിലും
നാട്ടിലും മനുഷ്യജീവിതം കിടന്ന കപ്പലിപ്പോലാണ്. ഈ നാ
ളിന്റെ കഥ അറിഞ്ഞുകിടക്കുന്ന അതു മനുഷ്യലോകം ബർണാസം
ഗമം കാശിപ്രദേശത്തെ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട അമ്പു ചങ്ങു
സ്ഥാനങ്ങളിലൊന്നാണ്. തീരമാനകളെല്ലാം ഇവിടെ സന്നി
ശ്ചിച്ച് പെറുക്കുമ്പോൾ നാഷണലും ചില കാലങ്ങളിൽ
ഇവിടെ വിദേശികളുടെ ബഹുമാണ്. തെക്കേ അസി
സംഗമത്തിലൂടെ വന്ന കാശിയിലേക്കിറങ്ങുന്ന തീരമാന
കൾ നഗരത്തെച്ചുറ്റി, ഈശ്വരൻ വെട്ടു അതിർത്തിവെട്ടുകൾ
കിടക്കുന്ന പഞ്ചകോശി താലൂക്കിൽ ചിറ്റക്കുടിയിലേക്കു അതിർ
ത്തിയാൽ ബർണാസംഗമത്തിൽ വരുന്നു. അവിടെ വീഡി
പോലുള്ള കർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തു അതിർ പൊലകൾ ഉൾ
പ്രദേശങ്ങളിലും ഇന്ന് അധിവസിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഒരു പ്ര
ദേശമാണിത്. വഴു ബർണാസംഗമം കാശിപ്രദേശത്തിന്റെ
ഒരു പ്രധാനഭാഗമാകയാൽ മഹാജാലകടലും തീരുന്നകാല
ത്തും അങ്ങനെയായിത്തന്നിരിക്കണം. അന്ന് അത് ധനുസു
കിത്തിലും ഏതെങ്കിലും കളിപ്പുഴിയിലും ഇന്നാകട്ടെ ഈ
പ്രദേശം കാശിനഗരത്തിന് പുറത്തുവെക്കുന്ന ഒരു ഗ്രാമപ്രദേശ
മാത്രമാണ്. ബർണാനദിയും ഗംഗയും തമ്മിൽ ചേരുന്ന ഈ
പ്രദേശത്തു താമസിക്കുന്ന ജനങ്ങൾക്ക് പ്രത്യേക ചു് ചിറ്റ
മാർഗ്ഗമൊന്നുമില്ല. തെക്കുചിറ്റത്തോട്ടു തിരിഞ്ഞുവന്നാൽ
അതിർ നല്ലകാലത്താണ് വഴി കാശിയിലേക്കു പോകാൻ

പൂജയ്ക്കായിട്ട് കാലംകൊണ്ടായി. സകല പരിപാടികളും
 അവിടെത്തന്നെ ബർണാസ്കാർത്തിലെ ജലത്തിൽ മുക്കിക്കളി
 ക്കാൻ തുടങ്ങിയിട്ടു നാളുകൾ ഏറെയായി. കാര്യമുണ്ടെ
 ല്ലാ ഭാഗങ്ങളിലായി ഇരിക്കുന്ന ഭക്തരാധാപരനും ഭക്തപാ
 തനിയായും സാമൂഹ്യനായും ജനകീയനായും പരി
 ശുദ്ധനായും സാമൂഹികനായും കോതലിംഗേശ്വരനായും
 എല്ലാം അവിടെ ആരാധനയ്ക്കായി പ്രാർത്ഥിക്കാൻ തുടങ്ങിയിട്ട്
 ശതകോടിക്കണക്കുകൾ. എന്നിട്ടും ബർണാസ്കാർത്തിലെ ജീവി
 തം ഭവത്തിലും കയ്യുറ്റത്തിലും തന്നെ തുടങ്ങുന്നതാണ്. “മുഖ
 മകാതും വിദ്വാൻ അനാച്ഛാസ്ത, വി ഭാഗവതപാരയോ” എന്ന
 എഴുത്തും എഴുത്തും വെട്ടുനെയ്യും എഴുത്തും കയ്യുറ്റം
 അനാച്ഛാസ്ത പൂജനായും പൂജയ്ക്കും തക്കമുണ്ടെന്നു നിവൃത്തി
 നിന്നു” കീഴട്കാൻ ചൊടിക്കുന്നതുകൊണ്ടും ഈ ചൊട്ക
 ത്തിനെക്കാണുകയ്ക്ക് കാലിക്കാകെ അനാച്ഛാസ്തയ്ക്കു സാ
 മ്യം അവിടെ അനാച്ഛാസ്തയ്ക്കും വിശ്വകർമ്മൻ കാലിയുണ്ടാ
 ന്നിപ്പാൻ ദൈവം ഇതു നിവൃത്തിയെന്നും കാലിനഗരം അത
 കൊണ്ടുകാണുന്നു” അനാച്ഛാസ്ത സാമ്യം ചൊട്കാനും ആഹാരം
 കൊടുക്കാൻ ചൊട്കേണ്ടതാണ് അനാച്ഛാസ്തയ്ക്കു ആഹാരം
 കൂടി ഒരു വഴിയും കാണാതെ അവിടേ ഉൽക്കണ്ഠയായായി
 ഈ വിഷയംകണ്ട്” ഗംഗാദേവി തുണയ്ക്കായായി ഭക്തിപി
 തൃന്നവിയായിട്ടുണ്ടാകും കാരണത്താൽ കൊടുക്കാതെ ഒരു
 ചൊട്കാലത്തും അതും പരീക്ഷിക്കേണ്ടതാണ് ഗംഗാ അനാ
 ഛാസ്തയെ അറിയിച്ചു. അനാച്ഛാസ്ത ആഹാരപദങ്ങളെ അത
 നായ്ക്കു കാലിയിലെ സാമ്യംകണ്ട് അനാച്ഛാസ്തയ്ക്കു
 യതു” അനാച്ഛാസ്തയെ ആഹാരപദങ്ങൾ ചൊട്കാൻ
 ഭക്തിപിതാവായ ഉത്തരപാപ്പ് പരീക്ഷിക്കുന്നത് ബർണാ
 സ്കാർത്തിലെ പാദങ്ങൾ പരയുന്നതിനും ഈ ഭക്തിപിതാവായ
 പാദത്തിൽ ജീവിക്കുകയ്ക്കായിട്ട് അനാച്ഛാസ്തയെ പാദിപ്പിച്ചു
 കഴിയുകയാണ് അതാണ് പട്ടണിക്കാണ്ടു മലയുറവാരം

കുറിച്ച് ഒരു ദേവീദേശ്വരന്റെ 'പ്രണാമം വരട്ടെ' എന്ന് കൂകാൻ്റെ ശ്രമമില്ലെന്നാണ്.

[illegible]

മരിച്ചു. ഗംഗാതീർത്ഥക്കാരിയെപ്പറ്റി ആ ഗുണാശീർവ്വത സൂത്രീയർ
ഒരു ശ്ലോകം എഴുതിയതായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് വെള്ളംകൊ
രി ആ മാനുഷിക കളിപ്പുകാരന് പരിജ്ഞാപോയ ആത്മാ
വിനുചെയ്ത് താഴെനി പ്രാർത്ഥിച്ചു. ഏകപത്മവർഷകാലം
ബാർത്തയുടേയും ഗംഗാതീർത്ഥകടൽക്കൽ എത്രയോ ജീവിതങ്ങൾ
ചിതയിലായിത്തീർന്നു എഴുതിയതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം കണ്ടിട്ടുണ്ട്. പ
ക്ഷേ അന്നത്തെപ്പോലെ അദ്ദേഹം മരിച്ചു. ഇതിനിടയിൽ,
ഗംഗാതീർത്ഥം കൊണ്ടുകൊണ്ട് മൂന്നുകൊണ്ട് വെള്ളം അദ്ദേഹം
കണ്ണുനീരുമായി കലർത്താൻ ചിതയിലേക്കു വീണു. പിന്നീട്
ഈ ദിവസങ്ങളും ലോകത്തെ സമാധാനിപ്പിച്ചത് അവരാണ്.
മൂന്നാലുവർഷത്തിനുള്ളിൽ ജഗന്നാഥദേവൻ അത്യന്താശ്ച ഹി
തകരമായിട്ട് പാതയെക്കൊണ്ടു വെള്ളം വെള്ളം വെള്ളം അദ്ദേ
ഹം ഇതിൽ വെള്ളംകൊണ്ടു. അദ്ദേഹം കണ്ടിട്ടുണ്ട്.
മേൽവീതിയോടുകൂടി അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം ആത്മാ
വിൽ ദൈവത്തിന്റെ വാഗ്ദാനം വീണു.

മല അങ്ങാട്ടു വിളിച്ചുകൊണ്ടുപോവുകയാണ് ഈ മകനെ കളിയിൽ ഏർപ്പെടുത്തി അറിയിപ്പ് കാലുറങ്ങുമോ! ഈ അറിയിപ്പ് മറ്റും കാണുമ്പോൾ അവർ അങ്ങനെയൊക്കെ വിളിക്കുന്നില്ല!

“ഇന്ന് നാഗപഞ്ചമിയാണ് നമുക്ക് ഒരു തൊഴിലുടമകന് നല്ലദിവസം” രാമദേവി പറഞ്ഞു. ചെളി സാമൂഹികമായ താല്പര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചൊരു നല്ല അറിവായി നൽകുന്നു. അവർ നഗരത്തിലെത്തിയപ്പോൾ സൂര്യൻ ശക്തിയായി ജ്വലിക്കുകയാണ് തുടങ്ങിയത്. രാമദേവിയും, ചെളിയും ഒരു വില്ലാസമില്ലാത്തവരാണ്. ചെളി ജനനാശംകൊണ്ട് പുതിയതൊന്നു പരിചയപ്പെടുത്തിയപ്പോൾ ആ വില്ലാസക്കാരുടെ ഭവനം “അമ്മേ, ഏ, വില്ലാസം, മാറിമാറി തെളിയുന്നു” അവരുകൾ അപ്പോഴാണ് സ്നേഹത്തോടു കൂടി ആരുമറിയാതെ ആ വില്ലാസക്കാരുടെ അടുത്തടുത്തായി. അപ്പോൾ, നഗരത്തിനുള്ളിൽ എല്ലാ പെട്ടികളും തുറന്നിരിക്കുന്നു, ഈ വില്ലാസക്കാരുടെ കാര്യം നഗരത്തിൽ അവരുടെ അപ്പോഴും ആ വരിക്ക് അവരുടെ കരുണയുടെ കരുത്തുണ്ടാകുമെന്ന് അവർ വിശ്വസിക്കുന്നു. അവർ ഒരു വില്ലാസം നഗരത്തിൽ എത്തിച്ചപ്പോൾ ഒരു ശക്തിയുണ്ടാകുക, എന്തെങ്കിലും കൊപത്തു സംഭവിച്ചാൽ അവരുടെ അടുത്തു കാര്യമാണ്. ... രാമദേവി മാത്രമായി അടുത്തടുത്തായി കര വളകൾ വാങ്ങി, അതിലൊരു മാത്രം ചെളിയിലെ എഴുപ്പം. കുന്നുകൾക്ക് നാലു മണിയോളം അവർ വീടുകൾ കരയിൽനിന്നും വളയിൽ ചെളിയിൽ പതിയെ ഒരു ശക്തിയും ഉണ്ടാകും തോന്നി. അത് തീർത്തോടെപ്പോൾ ഒരു തൊഴിലല്ല. നാലു മണിയോളം അവർ തിരിച്ച് ബർത്താസംഗത്തിലേക്ക് വരുന്നു.

വഴിക്ക് വെട്ടുവീക്കർ ഏർപ്പെടുത്തിയും നാഗപഞ്ചായത്തിനെ കുറിച്ചുള്ള ഓർമ്മകളായിരുന്നു. അച്ഛന്റെയടുത്തു താഴെപ്പറന്നു നോക്കിയിട്ട് അവർ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അവിടുത്തെ നാഗപഞ്ചായത്തുകൾക്കുണ്ട്. നാഗപഞ്ചായത്തിൽ പെട്ടെന്ന് ഇട്ടുണ്ട്. അവിടെ ആ

മിന്നിയിരുന്ന മൂന്നു സർപ്പങ്ങളുടെ തൂവങ്ങളും ഒരു സർപ്പത്തെ
കൂട്ടിയുള്ള കഹ്നാദവരൂപവും അമ്പളം മനസ്സിൽ കരുതിത്തന്നു
നിന്നിരുന്നു. പ്രാണമോസത്തിലെ ഇരുപത്തിനാലും ഇരുപ
ത്തിയഞ്ചും തീയതികളിലാണ് ജനങ്ങൾ നാഗകൂപത്തിൽ പോ
കുന്നത്. ഇരുപത്തിനാലാംതീയതി സ്ത്രീകൾ മാത്രമേ പോവു
കയുള്ളൂ. അടുത്ത ദിവസം പുത്തന്മാരും, നാഗേശ്വരൻ
ഹിത്തിന്റെ മുമ്പിൽ അമ്പിരി ചന്ദ്രാജി മഹേശ്വരനെയും ശ്രീ
പരമേശ്വരനെയും സകലസർപ്പക്കുടുംബങ്ങളെയും വിളിച്ചുകൊണ്ട്
അവർ അന്നെല്ലാം നിന്നിട്ടുണ്ട്. നാഗകൂപത്തിൽ തെക്കേക്ക
ത്തു് ഒരു മുതൽ ആൽപ്പക്കം നില്ക്കുന്നത് അറക്കു വളരെയധി
കം നൂറുകർത്തിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആ വലിയ പൂക്കം അറക്കത്തന്നെ
അറിയാൻവയ്ക്കാതെ ഏതൊക്കെക്കു വികാരങ്ങൾ അന്നെല്ലാം പൂ
ച്ചിയിരുന്നു. സകല നാഗകൂടങ്ങളും വളരെയും ആ പൂക്കം
അതിന്റെ ഇരുക്കക്കിടയിൽ ഒളിച്ചു നില്ക്കുന്നു. അതിന്റെ
പേരുകളിൽ കർന്നാഗങ്ങളും അധികം നികാഞ്ഞുകൊല്ലം കട്ടി
താമസമാക്കിയിരുന്നു. ആ ആലിന്റെ മുമ്പിൽ വളരെ പാക്കു
ള്ള ആനന്ദവാദിഗ്രഹങ്ങൾ ഇരിപ്പുണ്ട്. എപ്പോഴും എത്താതെ
ഇരുട്ടും മിന്നിയും ആ പൂക്കം അടുത്തിട്ടിട്ടില്ലാതെനി
ല്ക്കുന്നത്. ഇപ്പോൾ നാഗകൂപത്തിലേയ്ക്ക് ചെൽകുട്ടികളും
യാതികളും പൂക്കുകളെല്ലാം പോവുകയാണ്. പ്രാണമോസ
ത്തിലെ അധികാതീയതിയാണിത്. അന്ന് കാക്കോടക നാഗ
തീർത്ഥത്തിൽ മുക്കിക്കളിക്കണം. സർപ്പങ്ങളിൽനിന്നുള്ള രക്ഷ
യ്ക്കും ഐശ്വര്യത്തിനും അതാവുകയാണ്. അവിടെ അർപ്പി
ക്കുവാൻ തളികകളിലും പച്ചക്കറികളിലും വാതാളം നിറയ്ക്കി പച്ച
ക്കളമായിട്ടാണു ആ സ്ത്രീകൾ പോകുന്നത്. പ്രാണമോസ
ത്തിൽ സമ്പൂർണ്ണ പൂക്കാണ്. ഒരു ചെടിപോലും കമ്പോളാബ
ധം കൊണ്ടാടാതിരിക്കേണ്ട. കാട്ടത്തിന്റെ കറുത്തുരുള മേല
ത്തല ഇങ്ങു വന്നെത്താതിട്ടിട്ടു. ആകാശം മിക്കവാറും വെ
ളിച്ചത്തിന്റെ മടിയിൽകിടന്നു കളിക്കുകയാണ്. അവിടെ

[illegible][illegible]

സ്ത്രീയുടെ ചൈതന്യം വളർത്തുവാനും പ്രകൃതിയെപ്പോലെ, ഏഴ് ആചരണങ്ങൾക്കുള്ളിൽ ആ സൗന്ദര്യം കളിച്ചിരിക്കുന്നു. ശരിയാണ് മേൽപ്പറഞ്ഞ സൗന്ദര്യം അവളുടെ ആത്മാവിന്റെ അനർത്ഥാളത്തിൽനിന്നും പുറത്തേക്ക് പരന്നൊഴുകി നില്ക്കുകയാണെന്ന് തോന്നുന്നു. അതും നഗ്നതയിലേക്ക് പൊകുന്നതും ഏല്പാവതം പ്രകടിപ്പിച്ചാണ് നോക്കിപ്പോകുന്നത് അതുകൊണ്ടാണ് സ്നാനഘട്ടങ്ങൾക്ക് അങ്ങനെയൊരു പ്രത്യേകതയുണ്ട് അറിമകനാണ് കൃത്യാവിനെ തണുപ്പിക്കുന്ന പുണ്യമലവും ഹൃദയത്തെ ഉഷ്ണീകരിക്കുന്ന കന്യകകളും അവിവശ്യിക്കുന്നത് മേൽ ആ സ്നാനഘട്ടത്തിന്റെ സന്തതിയാണ്

“കണ്ഠി പാദമന്തരം” മോറിക്കാൻ പാഞ്ഞതെന്താണ്? വീട്ടിലേക്ക് നടക്കുമ്പോൾ മേൽ കാക്കുപിറയോട്ട് മോടിച്ച് അറൻ മന്തം മിണ്ടിയില്ല. ഗംഗയുടെ ഹൃദയത്തിലേക്ക് നോക്കി കമല്ല നന്നായെടുത്തു അറിമകന്റെയും അമ്മാളിനെയും തുടങ്ങി നീങ്ങുന്നുണ്ട്. ആ കാർത്തരം ൨൨.൧൧.൧൧ അറമല്ല ആകർഷിച്ചിട്ടുണ്ട്. മൂലം മൂലയുള്ള രാജ്യങ്ങളിൽനിന്ന് അറവരുന്നു. മൂലം മൂലം പൂർവ്വ രാജ്യങ്ങളിലേക്ക് പൊകുന്നു. മറിവത് കടലുകളിൽ അടക്കം. തിരിച്ചുപോകും. രാത്രി കാലങ്ങളിൽ കാടങ്ങളിൽനിന്നുള്ള മനുഷ്യശബ്ദങ്ങൾ അറയ്ക്കേറുകയും പാതി മയക്കത്തിനിടക്ക് ഗംഗയുടെ ഉദരത്തിൽനിന്ന് കാടക്കാരുടെ വിളികളും പാട്ടുകളും അറമുക്കെ അസ്സിലേക്ക് കടന്നുപോന്നിട്ടുണ്ട്. ഉറക്കാനും ഉണർന്നും കഴിവുള്ള പാട്ടുകൾ. ആ വാക്കുച്ചടികളുടെ ഇലകൾക്കിടയിലൂടെയാണ് ആ പാട്ടുകൾ കടന്നുവരുന്നത് അറയിൽ പലക്കിടങ്ങയും അരും അറയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പക്ഷെ അറയിലെല്ലാത്തിന്റെ ശീലുകൾ കഴിഞ്ഞ ഒരു വർഷക്കാലമായി അറമുക്കെ ഉള്ളിൽ തങ്ങിനില്ക്കുന്നുണ്ട് അതിന് കാരണമുണ്ട് ഏതു ഗീതത്തിനും വികാരം പകർന്നുകൊടുക്കുന്ന സമ്പ്രദായത്തിനുള്ളിലൂടെയാണ് അത് നൽകാവുന്നതെന്നും ബർണസം

ഗതത്തിൽ അലയടിച്ചുവരാറുള്ളത് ആ തോണിക്കാരന്റെ പാട്ടാണ്. അയാളെ അധരംകുറിക്കുകയും കണ്ടിട്ടുണ്ട്. രണ്ടു മൂന്നു വർഷക്കാലമായി ദിനംരാത്രി സംസ്കൃതപാഠത്തു് താമസവിധിക്ക് കഴിയാതെ വന്നിട്ട് അയാൾ കൊണ്ടുതന്നെ കിടക്കുന്നു. തോണിയു കരയ്ക്കി താമസവിധിയുടെ കടലിലേക്ക് വരുമ്പോഴും അവിടെനിന്നു തിരിച്ചുപോകുമ്പോഴും അയാൾ ആ വരികൾ പാടും

“സോറോസീക്ക്” എല്ലായ്പ്പോഴും ഒരു അഭിമാനകരമായ
 “പുതിയതാണ്” മതിയായതാണ് 99% സാധ്യത “നാ”

[illegible]

“മരണശിക്ഷ മരണശിക്ഷ വിശ്വനാഥ വിശ്വനാഥ” രാമ
ദേവി ഗംഗയിലേക്കു നോക്കി. ഒരു മാക്കൊത്തു. “കനോ
ഹിതൻ വരുന്നുണ്ട്”, ചെട്ടു വീട്ടിലേയ്ക്കു പെട്ടെന്ന് എത്തി” രാമദേവി
കിടന്നിരുന്നതുകൊണ്ട് ചെട്ടു ആ കോണിയിലേക്കു നോക്കിനിന്നു
കുളുവിൽവന്നു രാമദേവിക്ക് പുളുടകൊടുത്തിട്ട് അയാൾ പെട്ട
യി. വളരെ കോണാധാരത്തിൽ അയാൾ ആ വരികൾ പാർത്തു
ത്തായിരുന്നു.

വലിച്ചുഴിച്ചു കളയുകയും പകരം ആ മരവറിയും ആയിരച്ചിലു കളം ധരിച്ചിച്ച് ശിരസ്സിലും കഴുത്തിലും പൂക്കളും പൂമാലകളും അണിയിക്കുകയും ചെയ്തു. ചില പെൺകുട്ടികൾ അവളുടെ മനററിയിൽ ചുവന്ന പൊട്ടിടുവച്ചു. ജറുചിലിൽ ഇലകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ കൊത്തുകളിലെ പന്തിരികൊണ്ടു കളിച്ചു. അവൾക്കു കളിക്കുന്നതുപോലെ തോന്നി. കുറച്ചുപേർ അവൾക്കു വാലും പാദവും കൊടുത്തു. ഇത്രയുമാത്രമേപ്പോൾ ആ സ്ത്രീക്കുളളാം മാതിരിയെങ്കിലും കളഞ്ഞു. അവർ നാഗതൃപത്തിന്റെ പീണിലേക്കാണ് പോയതു് ഉടൻ പുരുഷന്മാരുടെ നടുവിൽനിന്നു് ഒരു രാജകുമാരൻ അവളുടെ അടുക്കലേക്കു് നടന്നുവന്നു. അയാളുടെ മുഖത്തിന്നു് ഏതൊരു തിളക്കമാണു്! സ്വർണ്ണവർണ്ണമുള്ള ഒരു മണിനാഗത്തിന്റെ മേൽക്കയറ്റംപോലെ. അവൾ മയംകൊണ്ടു് വിറച്ചു. ലക്ഷ്യമുള്ള ചിന്താമൂർത്തരും ഭാരത സിരകളിലും അലച്ചുകയറി പകരുന്നു. ആ യുവാവും മെച്ചപ്പെട്ടൊരാണെന്നിങ്ങതിരിക്കുന്നതെന്നവൾ കണ്ടു. അയാളുടെ കഴുത്തിലും പൂമാലയുണ്ടു് പക്ഷെ ആ സൗന്ദര്യത്തിനിടയിൽനിന്നു് നീങ്ങ നമുക്കു വരാതിരിക്കട്ടെ. കാട്ടുകളിലെ കയലുകൾ പ്രാദി ചിന്തുന്നു. അയാൾ അവളെ കാണാതെപ്പോയിട്ടു് ഇറക്കപ്പെടുന്നു. അവൾക്കു് ചിന്താ ഭാരമായിട്ടു. അന്തരാർദ്ധത്തിന്റെ ഉഷ്ണികൾക്കു മുന്നിൽ നിറമുള്ള കരാലില ഇടിച്ചുനില്ക്കുന്നു. അതിലേക്കു് ഒരു കൂപ്പു സർപ്പം നീന്തി അടുക്കുകയാണു്. അതു് ആ ആയിരയുടെ നടുവിൽ കൊത്തി. അവിടെനിന്നും ചുവന്ന മകരം കതിച്ചൊഴുകുവാൻ തുടങ്ങി. ആ ഇല കുക്കു കളിക്കുകൊണ്ടു് വിറക്കുകയാണു്. മുകളിൽ ഒളിഞ്ഞുനിന്ന ചന്ദ്രനിലേക്കു് അവൾ നോക്കി. ചന്ദ്രബിംബത്തിന്റെ നടുവിൽ പൊരു പൊടിക്കുന്നതിരിക്കുന്നു. അതും കളിയാകാതി നില്ക്കുകയാണു്. എല്ലാ പൂക്കളും എല്ലാ ഇലകളും എല്ലാ മണൽത്തരിയും ഏതൊ ഒരു കളിയിന്നു് കീഴടങ്ങിയതുപോലെ അവൾക്കുതോന്നി. അവളെ കെട്ടിവരിഞ്ഞു നിറുത്തിയിരുന്ന കൈകൾ പൊട്ടുന്നതെ അഴിഞ്ഞു

അവരും കണ്ടുവന്നു. ഗംഗയുടെ ഭാഗ് ഉയർത്തും അഴകു
യും ചെയ്യും. ഉറക്കത്തിലിരുന്ന കൈകൾ അവളെടുത്തുയർ
ത്തി. അവയിൽ നന്നാപററിയിരുന്നു.....

ചോരച്ചായം വെച്ച നിറത്തിൽ കിടക്കു് പകർന്നുനിൽക്കി.
ലോലുപിണ, അറുളുടെ ഭാഗ്യിൽനിന്നിറങ്ങാൻ അനുവദിച്ചില്ല.
ഭാരതം അവരോട് തിരി ഉദിച്ചുകയും ഏതൊരു കൈ നിർവ്വസ
നകൾ അവളോടു പറഞ്ഞുകൊടുക്കുകയുംചെയ്തു. കടന്ന നിറ
ത്തിലുള്ള പൂക്കൾ മനസ്സിലാക്ക വിശിഷ്ടത്തിൽക്കുന്നതുപോ
ലെ കൈകാട്ടിയുടെ ചുഴ് അറുളുടെ ഉള്ളിൽ നിറഞ്ഞുനിന്നു.
ഗംഗാതീരത്തെ കടമ്പിലും ഭാഗത്തെ വാക്കുകൾകളിലും ഇര
ന്നു് ചിലക്കുന്ന കിളികൾ "ഇന്നു പൂക്കൾ, നാളെ കായ്കൾ"
എന്നു് ഞ്ചാർത്തിച്ചു് പറയുന്നതായി വന്നു. ആ കിളികൾ
ക്കു് ഉറക്കമുണ്ടാകാൻ എന്തു വിരതാണു്? അവിട്യായിരുന്ന
തിൽ ഈ ഭയപ്പെടുകയായ പൂക്കൾക്കും മനസ്സുണ്ടു എന്തെന്നും
ഉറക്കിക്കിടത്തുചെയ്തു. ഈ പൂക്കളിന്നു് മനസ്സുണ്ടു് ക
ണ്ണിൽ ഉറക്കം പകർന്നുകൊടുക്കുന്നതെന്നുള്ള ക്വ ചെട്ടുവിനാറി
യാം. പണ്ടോരോ പണിചെയ്തു് തളിർപ്പുവാൻ ഈശ്വരനെ പ്രാ
ർഥിച്ചു് കൈവരിച്ചു സിദ്ധിയാണു് സൂര്യൻ മറഞ്ഞതിട്ടും,
ഇരുട്ടു വന്നിട്ടും, മന്ത്രിക കളിത്തകാരിയിട്ടും ഹൃദു് മനസ്സുനു
റങ്ങിയില്ല. കടവിൽ അന്നു് ഈശ്വരനെ പ്രാർഥിച്ചു് നിദ്ര
കൊടുക്കുന്ന വിഷം പൂക്കളിൽ നിറച്ചുവെക്കി. ഈ വിഷം
ക്കാരോ കാസത്തിലും കാഹളം പൂക്കളിൽനിന്നു് ഗന്ധവാഹി
യാൻ മനസ്സുയർക്ക കണ്ണുകളിലെക്കൊണ്ടിടും. ഞ്ചാർത്തിൽ
ശരാശ്യ പുഷ്പത്തിൽനിന്നു്, പ്രാണത്തിൽ കൂസരപൂക്കളിൽനി
ന്നു്, കൗരത്തിൽ എള്ളൻപൂർത്തിനിന്നു്; കാർത്തികകാസത്തിൽ
സംഗ്രഹപ്പുഷ്പത്തിൽനിന്നു്, ആശ്വതിനത്തിൽ വാഹരപുഷ്പത്തിൽനി
ന്നു്; പാഷത്തിൽ കിഞ്ച പുഷ്പത്തിൽനിന്നു്, മാഘത്തിൽ സർ
ഗിയിലും മാഗിൽ ദേഹവനത്തിലും ചൈത്രത്തിൽ മാരുക്കളി
ലും കൈവശാലത്തിൽ മോഹരപുഷ്പത്തിലുംനിന്നു്

അക്കൊല്ലം ആ വിനാശത്തെ ബർണാപിയാലമളദീവ
സം ലേളവും മഹാഹിതം തമ്മിൽ കണ്ടുതുനിൽക്കുമ്പോൾ
ഘോഷമുണ്ടായിപ്പോയിപ്പോയത് ബർണാപിയാലമള നാ
ക്കൊള്ളു് ആശ്വിനത്തിലെ ആദ്യത്തെ ചൊവ്വാഴ്ചയോ ശ
നിയാഴ്ചയോ ആശ്വിനത്തിൽപ്പെട്ടതാ ആത്മ ഭയം ക
ലശ്ശിയ കത്തിരിച്ചുപോയതും സകലത്തും അത് ചാലാലട്ട
ത്തിലെ ചുരുട്ട് ഉപയോഗിക്കപ്പെട്ടതും കൽക്കാ സഹിതാ
എന്നീ സ്ത്രീകൾക്കുവേണ്ടിയാണ് ചുരുട്ടും കർവാലനാലമളവും.
കൽക്കാ ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീയാണ് സഹിതാ ബ്രഹ്മകാരിയും. മന
ക്കരം ശാലാലും ഗ്രാമത്തിലെക്കുവേണ്ടി ഒരു പകലും രാത്രിയും
മഴവാൻ കടിച്ചും ആഹ്ലാദിച്ചും സകലം ഇതു കാണുകാരി
ക്കൊരുക്കം കേളുമാരിച്ചാണ് വെച്ചുപെട്ടത്. മഹാഹിതൻ താണ
മാതിരിക്കാവാൻ അയാൾ ബർണാപിയാലമളയ്ക്കു ചൊക്കാ
ത്ത് എന്തും വിശ്വാസം കേളുമാരിച്ചും കാശിയിലെ എല്ലാ
കേളുമാരിച്ചിലെയും ചെട്ടുക്കുളിയിലെയും കേളുമാരിച്ചിൽ അയാൾ പക
രുകാലുക പകർന്നുപോയത് അതിന് കാരണമുണ്ട് ചുരുട്ടും
മലക്കുറികളും വിൽക്കുകയാണു കേളുമാരിച്ചിൽ. ദിവസവും
അസ്തമിക്കുമ്പോൾ ബർണാലംഗംകൊണ്ടു കൊണ്ടിരിക്കൽ മലക്കുറി
കളും ചുരുട്ടും പ അയാൾ വിശ്വസിക്കുന്നു. മല ദിവസവും
വിശ്വാസം കേളുമാരിച്ചും വേറൊരു. അയാളുടെ നാപ്പൻ ഒരു
ബ്രഹ്മകാരിയാണ്. അയാൾ കേളുമാരിച്ചിൽ ഒരു കേളുമാരിച്ചിൽ
മലക്കാരിയിലെ കൃഷിക്കാരുടെ കടംകൊണ്ടിരിക്കെ ഉറങ്ങുന്നത്
കേളുമാരിച്ചിൽ ഉറങ്ങാൻ ഉറങ്ങാൻകൊണ്ടുപോയ ചെട്ടുമാരിച്ചിൽ ഒരു കേളുമാരിച്ചിൽ
കാലത്തു് ആ കേളുമാരിച്ചിൽ വിശ്വാസിക്കാൻ പറയ്കൂർ,
ബിലാ ന ചുരുട്ട് കാലമുറപ്പം, മഹാ ചുരുട്ടും പകലാലമളയിൽ
ബ്രഹ്മകാരികൾ കടിച്ചുതുടങ്ങിയാണ് ആ കേളുമാരിച്ചിൽ കേളുമാരിച്ചിൽ
ശനിമാൻ അതിൽ കടന്ന് വെക്കുകയാണെന്നു മറ്റു് ഒരുത്
ഗൽ ചുരുട്ടുമാരിച്ചിൽ വിശ്വാസിക്കാൻകൊണ്ടുപോയ ആ കേളുമാരിച്ചിൽ
മലച്ചുരുട്ടുമാരിച്ചിൽ ചാത്തുവന്നുപോയ കേളുമാരിച്ചിൽകൊണ്ടുപോയത്

കഴിഞ്ഞുകൂടിയിട്ട് കാര്യം ഹോണററിലാണ് അവിടെ വി
ശ്വനാഥന്റെ വിലാസമാണ് അവിടെ ജനങ്ങൾ ജീവി
ക്കുവാൻ ഇടമുണ്ട്, വകയുണ്ട് ഇക്കാലയളവു നോക്കുമ്പോഴാണ്
നമ്മുടെ കടംബം അടയ്ക്കുവാൻ തുടങ്ങിയതായിട്ടുള്ളതാണ്
മറ്റൊരു കാര്യം ഇപ്പോഴായി ബന്ധത്തിലേക്കുവന്ന അതി
നോക്കി മനോഹരന്റെ കടംബം ആ മണ്ണിലായിട്ട്. അ
യാൾക്ക് അങ്ങനെയ്താണു് അപ്പൻ വളരെ ചെറുപ്പത്തിലേ മരിച്ചു
പോയി. രണ്ടു സഹോദരന്മാരെയും അവരെല്ലാം നോക്കി
ചെയ്യുന്നവരാണ്.

ഈ വകയും മനോഹരൻ ബർണാഡിനോടൊക്കെയുപോയി.
അവിടെ ധാരാളം ചെക്കറിയും പൂക്കളും വീറും. എന്നിട്ട് സ
മ്പദ്യോഗങ്ങൾ കിരിച്ചുപോന്നു. അതു നോക്കുമ്പോഴായിരുന്നു രണ്ടു
മുൻകാസങ്ങളായി രാമദേവിക്ക് പൂക്കളും കൊടുക്കുവാൻ ചെല്ലു
വാൻ ആ കടവിലുണ്ടായിരിക്കും. അയാൾ കോണി തുറന്നു
കുറുകെയുണ്ടായിരുന്നവരെ അയാൾ ആ കടവിലെവരികെയായിട്ടും
നില്പാറായ് ചിലപ്പോൾ പൂക്കളായി ഒരു പൂക്കളും അയാൾക്കും
അയാൾ കൊടുക്കും. അവൻ അതു വാങ്ങും അയാളെ കണ്ടാൽ
അവൻ പൂക്കളായിക്കാണുന്നതായിട്ടുണ്ട് ചെല്ല എന്തിനാണ് അ
ങ്ങനെയൊന്നു സാധ്യം മെന്തെന്നു് കാണുന്നതാണ് അയാൾക്കറിയില്ല
മനോഹരൻ സ്മരിക്കുന്നത് അയാളുടെ പാട്ട് അന്ധരും സ്മര
കയാണ് അയാൾ കൊണ്ടുവന്ന പൂക്കൾ മനോഹരന്റെതാണ്
ആ പൂക്കളായി അയാളെത്തന്നെ സമ്പദ്യകൾ അതിലേക്കു
മനോഹരന്റെതാണ് എല്ലാംകൂടി അയാളുടെ ഗൃഹത്തിൽ ഒരു
പുതിയ അനുഭവം വളയമായിട്ടുണ്ട്

രാമദേവിയുടെ കടവിലാണ് മനോഹരൻ കോണിയിൽ
വന്നതായിട്ട് രാമദേവി അന്ന് വൈകിയിട്ട് കേന്ദ്രത്തിൽ
നിന്നു മടങ്ങിവന്നിട്ടില്ല. ആൾ പിന്നകാസത്തിലെ സമ്പദ്യ ഇതി
നെ കവിളായി കാണാൻ. ചെല്ല അയാളുടെ കടവിൽ ന്

“ഇതിൽ ഭാഗം” ചൊരിച്ചിട്ടു. ഈ പ്രത്യേകം കൊണ്ടു വന്നതാണ്” അയാൾ സമാധാനത്തോടെ പറഞ്ഞു.

“ആക്കാണിതു കൊണ്ടുവന്നത്?” ചെല്ലു ചോദിച്ചു. അതു ചൊരിച്ചുകഴിഞ്ഞതുമുപ്പാൾ അവർ വല്ലാതായി. ആ ചോദ്യം ആവശ്യമില്ലായിരുന്നു. ആ ചോദ്യംകേട്ട് മനോഹരന്റെ മുഖത്തു് പുതിയൊരു പുഞ്ചിരിപിടയുന്നതുകണ്ടപ്പോഴാണ് അവർ അതു തോന്നിയതു്. ആ പുഞ്ചിരി മാധുര്യം അയാൾ കൂടുതൽ ചോദിച്ചു.

“പറയട്ടെ!” അവർ ചിന്തിച്ചിട്ടു. മുമ്പെങ്കിലും ആ തോന്നിയിലേക്കു നോക്കിനിൽക്കുന്നു.

അയാൾ അടക്കിപ്പിടിച്ചു സമരത്തിൽ ചേർന്നു.

“ചെല്ലവിനയദാസ!”

അയാളുടെ സ്വരത്തിൽ കീവ്രമായ ആഹ്വാനം വികാരവും തുളുമ്പിനിന്നിരുന്നു. അയാളുടെ ചാതത്തലക്കീടിൽ സമീപത്തോടുത്തുനൂലോടെ തോന്നി. കരവിൻപിറ്റകളും ആറുവഞ്ചികളും വാലകുട്ടികളും അയാളു പുരിട്ടുടട്ടിൽ അയാളുടെ വേരും ആവർത്തിച്ചുപറയുന്നതായി അനുഭവപ്പെട്ടു. ഗംഗയുടെ മീതെ പടിഞ്ഞാറോട്ടുപുറത്തിന്നി കരിഞ്ഞു മാത്രമേ തിന്നിരുന്നു. വാരിയെറിഞ്ഞുതുപോലെ നക്ഷത്രങ്ങൾ തെളിഞ്ഞുവരുന്നു. ആ പരിഭവമേപോൾ സൂര്യന്റെ വെളിച്ചം ഭൂവാൻ അവർ പകിട്ടെടുത്തിരിക്കുകയാണ്. ഗംഗയുടെ ഭാവിതം ദൂരത്തെയും താഴെയും കെട്ടുന്നു. പടിഞ്ഞാറൻ മലയാളം മുതിരിച്ചുവരായം കടിച്ചുതുപോലെ ചുവന്നിടത്തു മുമ്പുചായി നില്ക്കുന്നു. മലയാളത്തിന്റെ ആ ചുവന്ന മഹിമി ഗംഗയുടെ പുഴയങ്ങിമേൽ പകർന്നുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോലെ തോന്നി.

മനോഹരൻ ആ മോഹവും പിടിച്ചുകൊണ്ട് നില്ക്കുകയാണ്. ഒരു കരിവണ്ട് അവളുടെ മുഖത്തിനുമുമ്പിൽകിടന്നു കറ

ആകയാണു് മനസ്സിൽ ആതിഥേയത്വമെന്നു കരുതുകയാകയാണു് മനോഹരൻ ഭാഗ്യവശം തന്നെ പഠിക്കുക.

“അവൻ പൊക്കം”

അവൻ ഭാഗ്യവശം മനോഹരനായി. അങ്ങനെ പൊക്കം നന്നായി. ആകയാലും അയാളുടെ മനസ്സ് വേറൊന്നും. അയാളെ വേർതിരിച്ചിരിക്കാൻ അവർക്കില്ലാത്ത. അവർക്കുണ്ടെന്നു വീട്ടുകാർ കാണുന്നുണ്ടാ? വീട്ടകളിൽനിന്നു് നല്ല സന്തോഷത്തോടെ. അങ്ങനെ വന്നുവെത്താലും, അതിനുമുമ്പ് അവർക്കുണ്ടായിരുന്ന പൊക്കം.

“ആ സർവ്വതോന്നിതന്നെ” അവൻ സംശയിച്ചു. ശബ്ദംപോലും പറഞ്ഞു.

അയാൾ മറ്റൊരു അവളുടെ കയ്യിലേക്കു കൊടുത്തു. അവളുടെയൊന്നി. ആ അവളുടെയൊന്നി. അതു പിടിച്ചിരിക്കുന്ന പുരുഷന്റെ ഹൃദയംകൂടി പോകുന്നുവെന്നു് അവർക്കുതോന്നി. അതു വന്നുവെത്തു. അതിനാലാ? ആ സർവ്വതോന്നി. അതിനെ അല്ലെങ്കൂടി വിവരം. അതു് അയാളുടെ മനസ്സിനെക്കുറിച്ചു് കൊടുത്തു കഴിഞ്ഞു. എന്നിട്ടും അതു് വന്നുവെത്തെന്നു്.

എന്നിട്ടു് ഒരു കയ്യുടെ പാലം. ചോദിക്കാൻ കഴിയാത്ത. അവളുടെ മനസ്സിന്റെ പിടിവിട്ടുപോയി. അതിനാലും അവളുടെ കയ്യുടെ ആവശ്യംകൂടിയെന്നു് ചോദിക്കുന്നതിന്നു്, അവർക്കിടന്നുവെത്തു്. സർവ്വതോന്നിന്റെ തീക്കാരംകൊണ്ടു. ഗംഗയുടെ ഹൃദയത്തിൽനിന്നു് അടിക്കുന്നിടത്തുവെത്തു. അങ്ങനെ അവയെത്തിട്ടു് പൊക്കം.

“ഇതിൽ ഒന്നു് വെർത്തിട്ടില്ലെന്നുതന്നെ വിശ്വസിക്കാ?!” ആ പൊക്കം അവർക്കുണ്ടെന്നു് പറഞ്ഞുവെത്തു.

അയാൾ ഹൃദയംകൂടുന്നു ചിരിച്ചു.

ആ തക്കതാക്കളം പത്രക്കലയ്ക്കു കിട്ടിത്തന്നതു വെളിച്ചം
അയാളുടെ അതാദാദാവിനെയെ കടന്നുപോകുന്നു.

“എന്നെ വിശ്വസിച്ചുകൂടട്ടെ ഈ ത്രിസംസ്കൃതം ഞാൻ ക
ളുപറയുകയുണ്ടു്. മനോഹരൻ പ്രസാദംനിറഞ്ഞ ഭവനത്താൽ
പറഞ്ഞു. അവരും നടക്കാൻമാറിപ്പോയിട്ടു് വീണ്ടും കിരീടത്തിന്നി
ന്നു മേൽ പുതിയ കലയ്ക്കും അയാളുടെ ഭവനം അവരുംകണ്ടുവ
കയാണു്. അവരും പറഞ്ഞു.

“എന്നിരിക്കെ വിശ്വസിക്കാൻ” അങ്ങനെയൊരു നല്ല കലയ്ക്കു
അറിയാത്തവരായിട്ടുണ്ടു്.

അയാൾ ആരുവിശ്വസിക്കാൻ ഉണ്ടെന്നുവെക്കുന്നില്ല
“മനോഹരൻ പറഞ്ഞു” അയാളുടെ അറിയിപ്പു്

“എന്നെ അല്ലാതെത്തും അല്ലാതെത്തും നാളെത്തും മാർ
ക്കുമാർകളായിത്തും” അയാൾ കേൾക്കുകയുണ്ടാകുന്നതു് പ്രത്യേ
കിച്ചു് ബാർണാബാസാമുവേല ആ നാളെത്തും ഉണ്ടാകുന്നതാകുന്നതു്
യാണു് അയാളുടെ ഉണ്ടാകുന്നതാകുന്നതു് ആയാലും അയാളുടെ
പുക്കൾ വാർത്തിയ മാർക്കുമാർകളും കറുപ്പും വാർത്തിയതാകുന്നതാകുന്നതു്.

ആ കല കേൾക്കുന്ന സുന്ദരന്മാർക്കു് മേൽ മനോഹരന്റെ
നോക്കുന്നിന്നു. സ്വാഭാവികമായ ആ കലയ്ക്കും അയാളുടെ നാ
വിൽ കലാക്കുന്നതാകുന്നു.

“എന്നാണു് നാളെത്തും”

“മേൽപ്രദേശത്തെ മേൽക്കൽ കാഴ്ചയായിത്തും” അല്ല
അൻറ മേൽകളും. അയാളുടെ പോയിട്ടുണ്ടു് അവിടുത്തെ
മേൽകളെല്ലാം അവിടുത്തെക്കാൾ ആർക്കെങ്കിലും അവിടുത്തെ
എല്ലാം സുന്ദരന്മാരും.

മേൽപ്രദേശത്തെ മേൽക്കൽ ആ കലയ്ക്കും അ
വരുംകളും പ്രിയപ്പെട്ടതാണു് മനോഹരന്റെ മേൽകളും അവി
ടുത്താണെന്നു് അവരും സമ്മതിക്കുന്നതാകുന്നതു് വിചാരിച്ചിട്ടു്.

അതിനുമേലും അയാളോട് ഒരു പ്രത്യേകതയ്ക്കുമ്പോഴാണ്, അറിയാതെ കൂടുതലായി വീട് കയ്യടക്കിയായി അയാൾ മരിക്കുന്നത്.

“അവിടെ ധാരാളം ഉത്സവങ്ങളുണ്ടായി” രാജ്യം അതൊക്കെ
 കണ്ടിട്ടു.

⁴⁶“ഇങ്ക്”, പാഠാഭ്യുത്ഭവം എന്നൊരു മറുപടിയുമില്ല.

“ဤနေ့ကတော့ ပုံမှန် ပါဝင်မိတဲ့ အချိန်ကလေး!”

⁴⁴ ഇവിടുത്തെ അതിരുകളും പരിധികളുമെല്ലാം ഇവിടുത്തെ അതിരുകളും പരിധികളും തന്നെയാണ്.",⁴⁵

"காசியிலுள்ள பௌத்திகளே" என்று சொன்னான்."

മുനാഹിരൻ പെട്ടെന്നു നിറുത്തി അനാലോചിച്ച്.

“ပျက်စီးနေသော အိမ်ထောင်များကို အကူအညီပေးပါ”

അവളതു മോദിക്കുകയാണത്രെ പ്രതീതിപ്പെട്ടു. എന്തിനങ്ങനെ മോദിച്ചു! അവളെക്കാൾ സൗന്ദര്യമുള്ള പെൺകുട്ടികളെ കണ്ടിട്ടുണ്ടോ എന്നറിയാനാണോ! അവൾക്കു അതിനായിരിക്കുകയില്ല. എങ്കിലും അവളുതാളിൽനിന്ന് ഒരു മറുപതി പ്രതീക്ഷിക്കുന്നുണ്ട്. ആ മറുപതി അവൾക്കു വേണ്ടുന്നതായി മനസ്സിലാക്കുകക്കുവേണ്ടും പറയാനാവാതെക്കാലാഹുതമുണ്ട്. അങ്ങനെ പറഞ്ഞാൽ അവൾക്കിപ്പോഴുള്ള അവസ്ഥയാണോ! അതാണു ആ മോഹിച്ചിട്ടു ചെന്നതെ.

"അറിയുക സുനരിക്കളായ പെൺകുട്ടികളെ" ആ മലയാളത്തിൽ സൗജന്യമായി ഒരുക്കി. അവിടുത്തെ ഗോകുന്ദചരിതകൾക്കുപുറം സുനരിക്കായ കൈകളും കുണ്ഠകളുമെഴുതും എന്നു... പക്ഷെ ഇവിടെ കാതിനെക്കാളെല്ലാം സുനരിക്കായ പെൺകുട്ടികളെഴുതും"

കേന്ദ്രപാഠം അവളെ കുറിച്ച് ശ്രദ്ധയോടെനോക്കി ചുവന്ന പട്ടികപാതിത്തല ഒരു സാമ്പത്തികവകുപ്പിലെ ഒരു ചന്ദ്രക്കലയുടെ കീഴിൽ അവൾ നില്ക്കുകയാണ്. ഗംഗാജലത്തിൽ മുക്ക

അളായി ഉറങ്ങിക്കിടന്ന ശുദ്ധിയും സൗമ്യവും അവിളിപ്പികി
ച്ചപ്പിന്നിരിക്കുകയാണ്. അയാളുടെ ജീവിതത്തിലേക്ക് പ്രകാ
ശംപരമ്പരയായ ഒരു വിളക്കുമായി അവൾ വന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു.
അഞ്ചാറുവർഷങ്ങളായി ഗോപുരുമുളള അളയത്താലാലിപ്പുക
അയാൾ കോണി തുടങ്ങുകയാകുന്നു. ഇരുട്ടിൽ, എത്രമാത്രം
തപ്പിത്തടങ്ങുകയാണ് അവൾ കടന്നുപോകാറുള്ളത്. ഇന്ന് വെ
ളിച്ചതാണ്. കോണും തെളിപ്പാകേണ്ടതല്ല. ഗംഗയിൽ, ക
ത്തിപ്പു തിരികളും കൊണ്ടിരുന്നെടുത്തു. കോണും അരയന്നങ്ങളും
അവളുടെ ഏതെങ്കിലും നിന്നിട്ടുള്ള ചുരുക്കുകയാണിരിക്കും. നേപ്പാളി
ന്റെ കനകത്തിലേക്കും കത്തിപ്പുട്ടൻ അരയന്നങ്ങളും, കോള
ങ്ങളുംകൊണ്ടിരുന്നിരിക്കും കഴിഞ്ഞുപോകും.

മനോഹരൻ തുടർന്നു

കാണി എന്തിനായിപ്പോകുന്നു" എന്റെ സകലതും ഇവിടെ
താണ്" .. ... ഈ ബർണസപോം കോണുമായി എന്റെ ഏ
തെങ്കിലും നിന്നിട്ടുള്ള ചുരുക്കുകയാണിരിക്കും.

"മേലേ"കൽ മേലേക്കുണ്ടാകും" മേലേ മേലേക്കുണ്ടാകും
മേലേക്കു മേലേക്കു മേലേക്കു മേലേക്കു മേലേക്കു മേലേക്കു മേലേക്കു
മേലേക്കു മേലേക്കു മേലേക്കു മേലേക്കു മേലേക്കു മേലേക്കു മേലേക്കു

"എപ്പോഴും മേലേക്കുണ്ടാകും. എപ്പോഴും മേലേക്കുണ്ടാകും.
അതിൽ കോണും മേലേക്കുണ്ടാകും .."

അയാൾ മേലേക്കുണ്ടാകും. അയാൾ മേലേക്കുണ്ടാകും.
"കോണും"

മനോഹരൻ തുടർന്നു പറഞ്ഞു

"അതിൽ കോണും മേലേക്കുണ്ടാകും"

മേലേക്കു മേലേക്കുണ്ടാകും. മേലേക്കു മേലേക്കുണ്ടാകും. ഇതു
വെളിച്ചം ഇതു തുടർന്നു, അയാൾ മേലേക്കുണ്ടാകും. അയാൾ വി
കോണുണ്ടാകും. അയാൾ മേലേക്കുണ്ടാകും. മേലേക്കുണ്ടാകും. അയാൾ
മേലേക്കുണ്ടാകും. അയാൾ മേലേക്കുണ്ടാകും. അയാൾ മേലേക്കുണ്ടാകും.

യിൽ മനോഹരൻ കണ്ടെത്തിട്ടി ഏറ്റവുമധികമാകട്ടെയാണ്
 ചെയ്തത് മുകളിൽ സ്നേഹം കാത്തുസൂക്ഷിക്കാൻ പ്രയാസമില്ല.
 പക്ഷെ ആ സ്നേഹത്തെപ്പറ്റി മരിക്കൽ മനോഹരനെയും
 മരണത്തെയും മെന്റലി. ആ മഹാമഹത്വത്തിന് അവർ രണ്ടു
 പേരും കടന്നുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. സ്നേഹം കൈപകർന്നത് ഇതി
 സംഗമസ്ഥാനം എത്ര പറയാതെയാണ് പക്ഷെ ഉദാത്തതും
 അവളുടെ രാജകുമാരനായ കാമനും ഇതുപോലൊരു നദീതീര
 ഇതുവച്ചാണ് സമ്പിച്ചത്. മന്ത്രിപിന്നോടും കാമനായും ആർക്കും
 എന്തും കൈമാറിത്തന്നു. ഒരു സ്നേഹപ്രദത്തിൽ വച്ചാണ് സം
 ഗമത്തിന്റെ മകളായ കാമന ഒരു കടാകത്തിന്റെ കരയിൽ
 വെച്ചാണ് കാമന സിംഹിപ്പിച്ചത്. ആരോ കണ്ടുക കളിച്ചു
 കൊണ്ടിരുന്നപ്പോഴാണ് ശൂന്യം കൊട്ടാരത്തിൽനിന്നിറങ്ങിവ
 ന്ൻ അവളുടെ ഏതും കാര്യംകൊണ്ടുപോയത്. ഇതെല്ലാം
 പാട്ടുകളിലും നാടകങ്ങളിലും കളിപ്പോയി മെട്ടു കേളിത്തുണ്ട്.
 ഇതെല്ലാം ഈ നിമിഷത്തിൽ അവളുടെ ഓർമ്മയിലേക്ക് കയ്യി
 കയറിക്കൊണ്ടുപോയി. എങ്കിലും ഉടനെ അറിയിക്കുന്നത് പേർ
 കണ്ടെന്നവരെയോടൊന്നി. പൊകാൻ മനസ്സുണ്ടായിട്ടില്ല. ഇനി
 യും അങ്ങനെ അധികം നല്ലതല്ല ശരിയല്ല.

"അവർ പോകട്ടെ നാമല്ലകാണാം." അവരും യാത്രപറഞ്ഞു.

അവരും പോകുമ്പോൾ മനോഹരൻ പറഞ്ഞു

"ഈ സർവ്വത്തിൽ അങ്ങനെയൊരു നാട്ടിലൊരു കഥയുണ്ട്"
 എല്ലാ സ്നേഹത്തിന്റെയും കാലവും ഇതിലുണ്ട് "

മെട്ടു കിളിയെന്നുവന്നു. മനോഹരൻ തുടന്നു

"സുദൈവ പട്ടണത്തിൽ മഹാദേവൻ കിടക്കൽ കളൻകിട
 ന്നു. ക്ഷീണത്തിലാൻ അദ്ദേഹം ഒരു വഴിയും കണ്ടില്ല അദ്ദേ
 ഹൻ ഒരു പുത്തനത്തെയും സ്ത്രീയെയും സൂക്ഷിച്ചു—ഹൈന്ദവം ശിരീ
 കായും. സുദൈവത്തിന്റെ ഉറക്കത്തോളമിട്ടാണ് മറ്റൊരാൾ
 അരം പറിച്ചുകൊണ്ടുവന്നവൻ മഹാദേവൻ അവരെ അറച്ചു.
 പക്ഷെ മറ്റൊരാൾ പുത്തനത്തെയും കണ്ടാൽ അവരെ അങ്ങനെ കിടച്ചുനിർത്തി

മനോഹരൻ അർത്ഥമാക്കിയതെന്നാണെന്ന് അവർക്കു മനസ്സിലായില്ല. തമാശ പറഞ്ഞതായിരിക്കും. പക്ഷേ ആ കടമ്പകളുടെ ശിരസ്സുകൾ ജ്വാലിലേക്കു കാഴ്ചനയും അതിന്റെ ചില്ലുകൾക്കകം ജലത്തിൽ ഉത്തമി ആടുന്നതും ഏതോ ഉഹിതം കൊണ്ടാണെന്ന് മനോഹരൻ അവർക്കു തോന്നി.

“കടമ്പകൾ കടിച്ചു” അറിയാമെന്ന് കണ്ടിട്ടില്ല.” അവർ കൗഹിസിച്ചുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു.

“ആളിശേഷത്തെ കേട്ടിട്ടില്ല” മനോഹരൻ ചോദിച്ചു.
“പരിചയമില്ല” അവർ പ്രതിവചിച്ചു.

അവർക്കു മധ്യമുള്ള പരിഹാസം അയാൾക്കിടയ്ക്കു കേൾക്കാൻ ഇടയ്ക്കില്ല.

“എന്തിന് പരിചയമുണ്ട്”

“മദ്യം കുടിക്കുന്നവരെ മദ്യം പരിചയമുണ്ടെന്ന് തോന്നുന്നു.” മെല്ലെ മളികണ്ഠിച്ച് അയാളെ നോക്കി മന്ദം വിനീച്ചു.

“ആളിശേഷൻ മദ്യംകുടിച്ചിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം വെറും മാറി ആട്ടിയത്തോടൊഴുകുക കാര്യങ്ങളിൽ സഞ്ചരിക്കുകയായിരുന്നു. അപ്പോൾ വരുന്നതാണ് അന്തർദ്വൈതം ചുരുക്കം” ഉത്തരം വെച്ചു മദ്യത്തിനായ വെള്ളത്തിനെ പറഞ്ഞതല്ലെന്ന് മനോഹരിയായ വെള്ളം ചുരുക്കത്തിൽ പറഞ്ഞതല്ലെന്ന് ഇതിൽനിന്നും താൽപര്യം കാണാൻ. അപ്പോൾ ബലമേറിയ ആ വഴിക്ക് വന്ന മദ്യത്തിന്റെ ഗന്ധം അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിലായി. കടമ്പകളിൽനിന്നും ലഹരിനിറഞ്ഞ നീർ ഇതിൽനിന്നും ഇറങ്ങി വിട്ടുനടക്കി അദ്ദേഹം കണ്ട. ഗോപതാമരം ഗോപിമാരോടും ചേർന്ന് അദ്ദേഹം ആ വെള്ളത്തിനെ ഉത്തരവിലിട്ടുകൊടുത്തു. അവർ ചാട്ടാധടി പല്ലാകലുതി നൃത്തം വെച്ചു. ബലമേറിയ കാര്യങ്ങളിൽ പവിത്രതയുടെപോലെ വിശുദ്ധതയുള്ളതും ചോദിച്ചുവന്നു. മറ്റൊരുത്തനായി അദ്ദേഹം തന്നെയോട് ചിട്ടിച്ചുപറഞ്ഞു “ഓ തന്നോടൊന്നി, ഇവിടെ

വരിക എനിക്കൊന്നു കളിക്കണം". യമുന കൂട്ടിക്കിയിട്ടു. ബലദേവൻ കൊപിച്ച് കയ്യയ്യെടുത്തു യമുനയുടെ മുക്കി കത്തിപ്പിടിച്ച് ദേബാട്ടു നടന്നു. പിന്നെ അദ്ദേഹം പോയതിന്റെ പുറകെയാണ് യമുന സഞ്ചരിച്ചിട്ടുള്ളത്."

"അദ്ദേഹം ഒരു കുടിയന്റെ പിറകെയാണോ യമുന ഇത്ര യാത്രയൊരു ഭക്തിയുടേ? കഷ്ടമായിപ്പോയി" മേജൂറിന്റെ മറുപടി ഒരു വെളിച്ചത്തെപ്പോലെയാകുന്നു.

"യമുന കുടിക്കുകയല്ല. അവൾ ഈ സർവ്വ സുഖപോലെയാണ്," മനോഹരൻ ചുണ്ടു.

മേജൂ കയ്യടിക്കുന്ന ഒരു പെണ്ണിനെപ്പോലെയാണെന്നായി. അയാളുടെ മുമ്പിൽപ്പോയി അത് അല്പം കുടിക്കണമെന്നായി. പക്ഷെ അത് പാടില്ല. അവളുടെ ഉള്ളിൽ ഒരു യമുനയെപ്പോലെ ഇളകിയിരിക്കുന്നു.

"അത്ഗ്വേമയ്ക്ക് സർവ്വ സുഖപോലെയാണ് ആ പാട്ട്" മേജൂറിന്റെ കണ്ണുകൾ തീർത്തതിനാൽ നീ ഒരു ഗവേഷണപ്പോലെ അയാളുടെ നേക്കു ചുറ്റുന്നതാണ്.

"ചുറ്റുന്ന പാട്ട്!"

അവൻ മറുപടി പറഞ്ഞില്ല. 'അയാളുടെ പാട്ട്' എന്നു ആഗ്രഹിക്കാമെന്ന് വ്യക്തമാക്കി ചെല്ലുന്നത് അവൻ മനസ്സിലാക്കി.

"ചുറ്റുന്ന പാട്ടുതന്നെ തിന്നിട്ടാണ് ആ പാട്ടിന് ഇത്ര ലഹരി."

മനോഹരൻ ഉടൻ തിരിച്ചറിഞ്ഞു

"ഈ കടമ്പവൃക്ഷങ്ങളുടെ ചുവട്ടിൽ വളർന്നിട്ടാണ് ഈ സൗന്ദര്യത്തിന് ഇത്ര മാതൃകയല്ല."

കടമ്പിൻ ചുവടിൽ മഞ്ഞുനീർപൊഴിച്ചുപോലെ അയാളുടെ ഹൃദയം നാണക്കൊഴുത്ത് കളിക്കുകയോ മറ്റോപെരുമറിയാതെ കുറച്ചുനീർക്കുതന്നെ കടന്നുപോയി. കുറവുവെക്കുകയും ഇളകിട്ടും

അവളുടെ കാൽക്കുഴലിൽ ജല്പം നനച്ചുപിടിച്ച്. വെള്ളിക്കര
 ൽ പിടിച്ചിരുന്ന അവളുടെ കരങ്ങളിൽ മനോഹരന്റെ കൈ
 കൾ ജല്പനരം അമർന്നു. ഗംഗയിൽ നിറച്ചു സമൃദ്ധമായി ഭക്തി
 കീർത്തിക്കുന്നതുപോലെ അവൾക്കു കൊന്നി. അവൾ മുഖമുയർത്തി
 ശ്വാസമടക്കിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു.

“ആ സിന്ധുവെപ്പുപിടിച്ചിട്ടിരിക്കട്ടെ!”

“എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ സൂക്ഷിച്ചുപിടിച്ചിരിക്കട്ടെ.”

ആ കരപടി പറഞ്ഞപ്പോൾ അയാളുടെ ശ്വാസധാരയ്ക്കു
 കൈ മുട്ട് അവളുടെ ചുണ്ടുകളിലുറങ്ങിക്കൊണ്ടു വെള്ളി കരയ്ക്കു
 യോടുമുളി അവളുടെ കൈകൾ അയാളുടെ വയറിനടുത്തു
 നീങ്ങിയെന്നു ഏതോ കടമ്പിന്റെ തലകൾ അവളെ തുറന്നു
 കെട്ടുന്നതുകൊണ്ട് അയാളുടെ ചുണ്ടുകളിൽ കരാറാവിന്റെ
 മറവിൽ ഭക്തിയും പകരുകൊണ്ട്

“മനോഹരൻ മനോഹരൻ വിശ്വപ്രഭാതം, വിശ്വപ്രഭാതം”
 രാമദേവി മുറയ്ക്കുന്ന വരികളാണ് മനോഹരൻ കൂട്ടത്തിൽ
 ഭാഗത്തിൽ കയറി, മേൽ തിരിഞ്ഞുനടക്കുന്നതിനുമുമ്പ് മനോ
 ഹരന്റെ നോക്കിപ്പറഞ്ഞു.

“സൂക്ഷിച്ചുപിടിച്ചുപിടിക്കേണം”

അയാൾ സാക്ഷരം തലയടച്ചി. തോന്നി നീങ്ങിക്കൊണ്ടു,
 “മനോഹരൻ, മനോഹരൻ വിശ്വപ്രഭാതം, വിശ്വപ്രഭാതം” രാമദേവി
 അടുത്തുവന്നുകഴിഞ്ഞുവന്നു കൈകൾക്കുമേൽ തൂക്കിയിട്ടിരുന്ന
 പുല്ലുട അവൾ രാമദേവിക്ക് കൊടുത്തു

“ഈ വെള്ളിക്കരയ്ക്കായിട്ടാണ് എന്താണ്” രാമദേവി സംശയ
 തീക്കുന്ന മുഖാവസ്ഥയുടെ പ്രത്യേകമായിട്ട് ചോദിച്ചു

മേൽ മേന്മയിൽ പകർച്ചയെന്നു എന്തിന്” എന്നും സം
 ത്വദിക്കാത്തതുപോലെ പറഞ്ഞു “സർവ്വവസ്തു” ദേവീക്കുറുമ്പും
 എന്തിനുംകൂടി മുന്നോട്ടാണ്”.

“ആത്മ”

“ആ മനുഷ്യൻ”

രാമദേവി പിന്നെ മനഃ പറഞ്ഞില്ല. തീർത്ഥം കടിക്കുന്ന
തൂപ്പാലയെ അല്പം സർത്താത്ത് കയ്യിലൊഴുത്ത് ആമകിട്ടിട്ട്
“നീ മകാജന്മപാശത്തോളം നേരമിട്ടി വേഗം പോ” എന്നു
പറഞ്ഞു അവളെ അയച്ചു.

മലയ്ക്കു തുറന്നുനില്ക്കുന്ന ചന്ദ്രക്കലയുടെ കീഴിലൂടെ എഴുപ്പു
തരിൽ നടന്നു. തുടങ്ങുന്നതെന്ന ആ തോണിയിൽ നിന്നു ആ
ഗാനം വന്നുചെല്ലുകയെന്നതെന്നു

“മോദമനസ്സിലെപ്പോലെയെ കെ തപോകരക”നാ

ജിഹ്വയിൽ ആത്മ, മനഃ, ബുദ്ധി, ദേവാനാംസപ്തനാ ..”

മലയ്ക്കു വീട്ടിലെ ഞാന-കകയാണു് എല്ലാ കാലത്തുതന്നെ
യും പൂജാർച്ചയും ചെയ്തിട്ട് ആ മനസ്സിലൊക്കെയുള്ള ഒരുങ്ങി
നിൽപ്പുതന്നെ ആകാശം ഒരു ഭൂതം ജ്യോതിഷകാലമാണു് അതി
ന്റെ കാരണ ചിത്രകരകളുടെയും ചർച്ചയ്ക്കുവന്നു വെള്ളികരകളാ
കൾ തുക്കിയിട്ടിരിക്കുന്നു. ഇടയ്ക്കു കാണുന്ന ഇതട്ടു പ്രേമംനിറ
ങ്ങുന്ന ഹൃദയങ്ങൾക്കു് കളിത്തൂണായി നൃത്തംചെയ്യുന്ന കല്ലുകൾക്കു
ളതെ കല്ലുകളിലെ നീലിരയുടെതാണു് . ...

അന്നരേളി മലയുററിനാക്കുന്നതില്ല.

4 ഒരു കഥയുടെ ചാർമ്മ

നമ്മുടെ വിവരകൂട്ടുന്ന പലതും ദിവസവും നമ്മുടെ മുന്നിലുള്ള കയ്യിൽക്കൊണ്ടുവന്നു കൊടുത്തിരുന്നു. കണ്ടുകൊണ്ടും മെറിയാ സമ്മിനിയിൽനിന്നു "നാണയങ്ങൾക്കുടേതു" കൈകൾക്കും പൂ കൈകൾക്കുമെപ്പറ്റി ഉത്തരയുടെ വാങ്ങലുവേണ്ടത് ഒരു പ്രകാരം പരക്കും ആ നാണയങ്ങൾക്കു ഏറ്റുമാനപ്പെട്ട് ആ നാണയം തുടിയും കൈയെഴിയിലും. ഒരു മലയാളനായന അതും ഒരു ദിവസം വീണ്ടുനയ്യപോകാതിരുന്നാൽ ആ പൂർണ്ണവും, അത് സമ്പൂർണ്ണനീരസമാണ്. അത് വെറുംപലകയും മലയാളിനെ അതിർവഴക്കുപറയാതിരിക്കുമ്പോൾ. മലയാളിനായനയുടെ മുന്നിലും അതും അതു കാഴ്ചയായ ഏകകൂട്ടം. മലയാളിയുടെ മുന്നിലും, ഒരു വാങ്ങലായാകട്ടെ കൂട്ടുകൾ നമ്മുടെ മുന്നിലും. അതും മലയാളിനെ അതിൽക്കൂട്ടം. നമ്മുടെ മുന്നിലും ഒരു കടം സ്വരംഗമായി അതിർവഴക്കുവെക്കുന്ന മലയാളിയുടെ പരിതീകരിക്കുന്നതും ആ മലയാളി തുടർച്ചയായ ഒരു വിവരകൂട്ടുന്നതിലും. ഏതെന്നും അതിൽക്കൂട്ടം. മലയാളിയുടെ മുന്നിലും അതിൽ മൂന്നു മൂന്നു പെണ്കുട്ടികളെ വിവരകൂട്ടിച്ചു പിന്നീട് അതിരിക്കുന്നു. പക്ഷേ ആ മൂന്നു പെണ്കുട്ടികളുടെ നെടുമുടിയിലും ഈ വീട്ടിലാണു് അതുകൊണ്ട് മലയാളിയെ കൂട്ടികളുടെ സംഖ്യ തുടർച്ചയായും ഏതായാലെന്നു വിട്ടു. മിക്ക ദിവസങ്ങളിലും

[illegible]

"വെട്ടു പാമ്പു കിടപ്പും കെട്ടിപ്പിടയ്ക്കും" ഈ അനുപമാന്റെ
 ആരാധനകളും അനുസ്മരണ പദ്യവിധികളിലും നാശിപ്പിച്ചിപ്പിട്ടുണ്ടു-
 മത്രം. ഏതാർക്കും പറ്റിയൊരു ചെമ്പുതൂണു ഈ അനുപമാന്റെ ചുറ്റിനി-
 തന്നിട്ടുണ്ടത്രേ, നാലുക്കണക്കത്തരം. പ്രായമനുസാരമെങ്കിൽ പ-
 ലതും അവളുടെ നെറ്റിയിലേക്കും കടന്നുവന്നിട്ടുണ്ട്" പലതും
 അവളെ കയ്ക്കപ്പുറത്തു നിറയുമ്പോൾ ഈ അനുപമാന്റെ അ-
 മിതകാരികൾ ശംശാപത്രമായി പണയമാകുന്നു" കാശി-
 യിൽ ഇരുപത്തിനാലായിരം ഇരുപത്തായിരം പ്രായമുള്ള
 ആളും അവിടെനിന്നാണ് പണയമാകണമെന്നു് അവിടെ
 ഉടനീളിപ്പോകെ അഭിപ്രായം. ഈ അനുപമാന്റെയും സ്കന്ദാ-
 ക്ഷമയും കാശിയെ മഹാപ്രളയംകൊണ്ടും ശംശയും സ്കന്ദാ-
 നാഥന്റെ കീഴാളുകളും ഇതര കർമ്മകളുമെല്ലാം അവിടെ ഒരു
 ഇരയകൾക്കുവേണ്ടി പശുപതമുണ്ടായി നില്ക്കുന്നുവെന്നും കാശി

തീലും ചുറ്റുമുള്ളവർ സ്നാനപട്ടങ്ങളിൽ കാൽ നനയ്ക്കുന്നതെങ്കിൽ, ഒരു ചുരന്നിച്ച് ഒരു വിളമ്പത്തിന്റെ പാത്രങ്ങളിൽ അർപ്പിക്കണമെന്നതിൽ പണ്ടും പാത്രം മുറുപ്പി അതവിളമ്പിക്കണം. അവർ പറയുന്ന ഒരു വിളമ്പലും വിട്ടുപോയതിട്ട് അവിടെ ഉണ്ടും അവരവനും നടക്കുകയുണ്ടു്.

ഈ പണ്ടും അപ്പ അധികാരികൾ അവിടംകൊണ്ടു തീർന്നിട്ടു് അവയെ സ്നാനത്തിന്റെ നന്മിനകമെടു്തറി കാണും കാട്ടുമ്പോൾ ഈ പന്തളം അലഞ്ഞാതികളാമെന്ന് അവരുടെ കൂട്ടരായ്ക്കു് 'അപ്പം' എന്നു് ചുരുക്കി മൂന്നുതവണ പണ്ടാചാര്യന് അവിടെ ചെർന്നിപ്പു് നടക്കുന്നു. അതിന് പെട്ടെന്നു് അധികാരികളാലും മൂലപ്രാർത്ഥനകളും നെല്ലാമകളും അവർ ഇരുത്തിയുണ്ടു്. അതൊന്നും പൂർത്തിയായപ്പോൾ ആവശ്യമായി ഈ അനുസരണ ജനങ്ങൾ പാലിപ്പു അലന്നിട്ടുണ്ടു്. പാലിക്കുവാനുൾ പണ്ടും ശിക്ഷയും അന്നു വീച്ചിട്ടുണ്ടു്. ആ പണ്ടും ശിക്ഷയും ഇന്നുൾ പണ്ടാതിട്ടു് പണ്ടാക്കാർ വെട്ടു കൊന്നുപോ' അതു ആരു മോശംമെഴുത്തുപാടില്ല

പക്ഷേ പണ്ടാചാര്യൻ ഒരു ചൊല്ലുകൾക്കും അന്നാലമോറൻ അനുസൃതമായി ചൊല്ലുംപോയന്നു് ലെല്ലു കെട്ടിട്ടുണ്ടു്. അതിൽ ഒരു സ്നാനപട്ടത്തിൽനിന്നു അലഞ്ഞാതികളാമെ തിരക്കുപിടിച്ച് പണ്ടാക്കാർ അറിച്ചുപോയിട്ടു് അന്നാലമോറൻ ശുദ്ധാചാര്യന് അന്നാലമുല്ല ആലുണക്കിലും അതു സന്നിപ്പിട്ടു്. പരിണാരിക്കൽ ഒരു ജനാധിപയും മറ്റും നീർ നമ്പിച്ച് വിവരണമോചനത്തിന് വിധേയരാക്കി. അതിന്റെ കാര്യമെന്നെന്ന് അറിയില്ല. മറ്റൊരിക്കൽ ഒരു തീർത്ഥാടകനെ ലൂതീഫലം കണ്ടുപോയതുകൊണ്ടു് ചർച്ചിച്ചു. ഒരു പണ്ടാമെ പെൺകുട്ടിക്ക് വിഷംകൊടുത്തു കൊന്നതായി കെട്ടിട്ടുണ്ടു്. ... ഇതെല്ലാം മറ്റു സ്ത്രീകളിൽ ലെല്ലുവിനയിക്കുകയും എങ്കിലും ഇതെല്ലാം ശരിയാണെങ്കിൽ മനസ്സമാണു് പക്ഷേ ക

തെല്ലാം മരണാനന്തരവും ശുദ്ധീകരണശേഷമായി അവർ കണ്ടു. ഇത്തരമുള്ള കാര്യങ്ങൾക്കു നാനാഭാഗത്തായി നടക്കുന്ന മേളകൾ അവർക്ക് സമ്പ്രദിക്കുവാനുള്ള അവസരം നൽകി. ദിക്കുവാറുമുള്ള മേളകൾക്കെല്ലാം മേളാ വളാർപ്പുനയ്യുപോകും. മുത്തന്തയുടെ ഏകദേശം പത്തു വയസ്സുള്ള ഒരു മകനാണു് കൂടെ കൊണ്ടുപോകുകയാണു് പതിവു്. ധാരാണസി, കാശി, കേദാർ എന്നീ ദേശങ്ങളിലുള്ള മന്ദിരങ്ങളെല്ലാം അവർ പോകും. മുൻപു കണ്ണത്തിലെ നവരാത്രിമേളയിലും രാമപുട്ടത്തിലെ രാമനാമ മേളയിലും മേഴ്വുമാമ്പത്തിലെ മന്ത്രാമൃതയിലും നിർജ്ജയായ്ക്കു മേരിമേളയിലും പൊന്നിറം മട്ടാനത്തിലെ വെള്ളാത്തയിലും മറ്റു മേളയിലും നാഗപത്തകിടയിലും വിവ്രകുന്തയിലെ രാമരവിയയിലും ലക്ഷ്മീകണ്ണത്തിലെ സുതമേഴ്വരിലും തിരുവാളികുട്ടികളുടേ മേളയിലും തിരുവാലി, കാർക്ക കല്ലത്തുടി, പത്തുകോശി, പൊളി, നഗരപ്രദക്ഷിണം, ഗണേശസ്തവം മുതലായ മേളകളിലും അവർ സംബന്ധിച്ചിരുന്നു.

അവിടെയുണ്ടായിരുന്ന സപുത്തര അവർ ഈ മേളകളിലെ കവിതകളിലും ശബ്ദങ്ങളിലും തുറന്നുവെച്ചു കേൾക്കുകയായിരുന്നു. മനുഷ്യർ അവിടെയെല്ലാം ആഹ്ലാദംകൊണ്ടു് മറ്റു ചോർക്കുകയാണു്. "ഇത്രയും അത്രയും കണക്കുവാനാ മനസ്സിൽ ഒരു മിതമാണു്" ആ സ്നേഹിതസ്വരത്തിന് ഒരു അലക്കുതലും ഭവിക്കുതലുമുണ്ടാണു് അവർ കനമ്പിൽ മൈവച്ചു് പ്രാർത്ഥിക്കാറുണ്ടു്. ഏതെങ്കിലും ഒരു കരകുറുപ്പാലിപ്പാക്കെ മനോഹരൻ അവളെ സ്നേഹിക്കുന്നുണ്ടു്. അവൾക്കൊക്കട്ടെ അതാരു ഈ പ്രപഞ്ചം മുഴുവനാണു്. സ്വർണ്ണാൽ ഗംഗയുപോലും ഈ മണ്ണിന്റെ ഏതെങ്കിലും ഭാഗം അഭ്യർത്ഥിച്ചാൽ ഇതു് നിറഞ്ഞാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. ഇതൊക്കെയാണെങ്കിലും, അവസാനമായി ഈ കാര്യം തീരുമാനിക്കാൻ മനുഷ്യർക്കുള്ളതിനു് അധികാരവും അവകാശമുണ്ടല്ലോ. കൃത്യമായിപ്പറഞ്ഞാൽ ഇതിന്റെ പശ്ചാത്താപം തീരുമാനിക്കണമു് അല്ലെല്ല. അവർ

[illegible][illegible]

കാണിക്കുമെന്നതിലെ പാശ്ചാത്യീകവത്കരണത്തിനെതിരെ ചെന്നു വന്ന സിംഗമേഴ്വരക്കമ്മന്തത്തിലെ നാഷണലിൽ രാജ്യത്തിനുള്ളതാണ്. അടുത്ത തിരഞ്ഞെടുപ്പിൽ സിംഗമേഴ്വരക്കമ്മന്തത്തിൽ കിടന്നു വെള്ളമുണ്ടാകും. അതിൽ കേരള കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിയിൽ

അതിട്ടുണ്ട്. കറുത്തുപിള്ളസ്വന്തം ഉറങ്ങാൻ കിടക്കുമ്പോഴുക
ല്ലാം ആ കപകളെപ്പറ്റിയുള്ള കാക്കകൾ അവയുടെ മനസ്സിൽ
ചുരുന്തിവൻവരാറുണ്ട്. ഇപ്പോൾ ബർണസംഗമമാകുക ശാ
സ്തമായിക്കിട്ടിരുന്നു. പത്തുനൂറ്റാണ്ടു മുൻപും കിടക്കമാറി ഒരുളി
ങ്ങുന്നിട്ടുകൂടാണ്ട്. ഒരു പഞ്ചഗംഗാപട്ടത്തിൽ ദീപശാല
യും സ്നാനവും നടക്കുന്നുണ്ടാവും ഇപ്പോഴും ആ ആശുപത്രി
ങ്ങളെല്ലാം പരിസരാപ്പുറിയെത്തിയിരിക്കും. ഗംഗ പഞ്ചഗം
ഗാപട്ടത്തിലെ കാക്കകളെക്കുറിച്ചുള്ളതാണ്. തിരികൾ കര
ളത്തിക്കൊത്തുവെച്ചുപോകല കാളങ്ങളിൽ നിന്നും വെട്ടിത്തീ
ളായി. മേൽ ഗംഗാജലത്തിലെ ആ അലയടിക്കുന്ന പ്രകാശ
ധാരയെക്കുറിച്ച് നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. തലേന്നാൾ രാത്രിയിൽ
രണ്ടാലായി അറിയപ്പെടുന്നതിരുന്നുകൊണ്ട് ആ മൂല പാറയെ
കെട്ടിപ്പിടിച്ച ആ കാ. അയാളെക്കുറിച്ചാണ്. അത് കാശിയി
ലെല്ലാം മരമരമിട്ടുപോയൊരു വൃദ്ധക്കാരനായി പ്രവരിച്ചി
ട്ടുണ്ട്. ആ ബർണസംഗമത്തിന്റേതാണ്. ഗംഗയിലെവീടുകൾയാ
കെ കാക്കകളായിയും അയാളുടെ കാലകൾ അന്തർലോകംകൊള്ളി
ട്ടുണ്ട്. അയാൾ പൂർവ്വമായ ഗംഗയുടെ പാലങ്ങളിലെവീടുക
ളായ നെടുമ്പിരിപാറ അടുത്തായി ആ ആൾക്കൾ ഒളിഞ്ഞുകി
ടക്കുകയാണ്. അയാൾ ഇന്നിങ്ങായിക്കൂടും ഈ മേലാകാശ കാക്ക
കളെല്ലാം അയാൾപ്പറ്റി ഗംഗ ആരോടും പാലക്കൽ തോന്ന
ന്നില്ല. ആ നദിയുടെ മുകൾപ്പാലമെങ്കിലും അവിടെയെങ്കിലും
യും പൊങ്ങിപ്പോയ നരകം ആ ആയാൾ ഉടെ മനസ്സിൽപ്പ
കളെല്ലാം. ആ കരകളെല്ലാം ആ കാക്കകളായിട്ടുള്ള മാർഗ്ഗം
ഉയരുകയും താഴുകയും ചെയ്യുമ്പോഴുണ്ടാകുന്നതല്ലേ.

കാശിയിലെ ഒരു കാക്കപ്പാറായിരുന്നു, അയാളായി.
മരമുണ്ടായിരുന്നതും അയാളെപ്പോലെയുള്ള സുന്ദരി ഉണ്ടായിര
ുന്നില്ലേ. അത് കാശിക്കിട്ടിരുന്ന കാലാലിന്റെ സമോര
രിയായിരുന്നു അവൾ. മനുഷികവിഭാഗത്തിൽ ഒരു അംഗി
ക്കാരനായിരുന്ന ഗോദേവനുമായി അവൾ പ്രേമബന്ധത്തി

മെർപ്പുട്ട്. ഇത് പരക്കെ സുകായി അവർ സൂക്ഷിച്ചു. കാരണം ആ സ്വന്തം ജ്ഞാനം അനുഭവിക്കുകയും സഹിക്കുകയും ചെയ്താണ് അവർക്ക് അധികൃതനായിത്തീർന്നത്. പ്രത്യേകിച്ചും നാട്ടുവാഴ്ച അവരുടെ സ്വഭാവം. രാജവൃത്തിനടുത്തുള്ള കവി ഉപദേശത്തിൽനിന്നും വടക്കുകയറ്റിയുള്ള ശിവന്റെ കൊടി കരച്ചുവട്ടിൽ തിങ്ങുകയും ചെയ്ത് രാജാസന്നിധിയിൽ നിൽക്കുകയും ചെയ്തു. "നമ്മൾ ഒരിക്കലും പിരിയുകയില്ല. നമ്മളൊന്നിച്ചു" എന്നാണ് ഈ രാജവൃത്തിയ്ക്ക് ആപത്താണെങ്കിൽ നമ്മൾ ഒന്നിച്ച് ചേർന്ന് ജീവിക്കുകയും ചെയ്യും".

അന്ന് അവർ അർജ്ജുനംഗത്തിൽ എത്തി കൊട്ടാരത്തിലാണ് പാർത്തിയത്. ഇന്ന് ആ കൊട്ടാരം മണ്ണടിഞ്ഞു നാശം സംഭവിച്ചതായിരിക്കണം. സംഗമം സംഭവിക്കുന്നതിലെ കളിത്തട്ടിലും പ്രതിരോധത്തിലും രാജവൃത്തിയും മറ്റും കാര്യങ്ങൾക്കും ശ്രദ്ധയോടെ അവരുടെ കണ്ണുകൾ രാജാവിന്റെ വിവരവും കരമ്പിൻ പുകയുടെയും ചാലകളിൽ അറർ കൊടുമ്പിൻ പ്രാർത്ഥിച്ചു ഗംഗാദേവിയുടെ ജീവനിലെക്കുറിച്ചുമാർന്നതൊരു പഴയനടികളും മനസ്സിൽ ശ്രദ്ധിച്ചുകൊണ്ടാണ് അവർ ചെല്ലാത്തത്.

മരുവസ്വം രാത്രിയിൽ ശ്രദ്ധയോടെ കാര്യങ്ങൾക്കു കൈമാറ്റത്തിന് പുറത്തു ചെന്നു. രാജവൃത്തി വരാൻ പോകുന്ന ഒരു വിപത്തിൽപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതായിത്തീർന്നു. ചെന്നത് രാജാസന്നിധിയിൽ ഇരുന്ന് അവരുടെ ശരീരത്തെ അളിപ്പിച്ചു. രാജവൃത്തി അവരുടെ ഉൾക്കണ്ണുകളിൽ നിന്നും പുറത്തു വന്നു. ഇതിനാൽ ആ കൊട്ടാരമാകെ ആത്മവിട്ടുകയും മറയുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. അവളുടെ വിവരങ്ങൾ കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. നിറച്ച കൈകൾ കൊണ്ട് അവളുടെ കൈകൾ ഗ്രഹിച്ചു, വെള്ളം വീണുവീണു മുഖം അവളുടെ മുഖത്തുവെച്ചു, അവൾ പറഞ്ഞു.

“രേതുകൾ നാടിയെ ആഴ്ചപ്പോക്കത്തുണയ്ക്കും” അദ്ദേഹം രാത്രിയിൽത്തന്നെ അതു തലിയിടേണ്ട” പോകാൻ കല്പനയായിരിക്കുന്നു. കരാരി വെട്ടിപ്പിക്കരുത്” അദ്ദേഹം മനോരമന് കല്പനയും.. ..”

അവർ ഏതെങ്കിലും കാരണത്താൽ നന്നായ കർമ്മപഥത്തിൽ
 തിരിച്ചെത്താൻ സാധിക്കാത്ത കാര്യങ്ങളിലേക്ക് മനസ്സിനെ ആകർഷി-
 ത്വപ്പെടുത്തുന്നു.

“അദ്ദേഹിരിപ്പുകയ്ക്കു തെവയെന്നു നിരീക്ഷണത്തില്ലെങ്കിൽ അത്യാത്മാവെപ്പോഴും സാക്ഷാത്കാശനാണിപ്പിടിക്കും.”

[illegible]

ഗ്രേക്കൾ കോട്ടയിലെത്താറായി. അവർ വന്നുകയറും മുമ്പ് കൂത്തനമ്പലം കൊല്ലാക്കര എന്ന പേര് ആയിരുന്നിട്ടു. പക്ഷെ ഗ്രോംഗോൻ രാജാവിന്റെ കീഴിലായി. എങ്കിലും ആ ഏഴരശതകങ്ങൾ അവരുടെ കയ്യിൽ വന്നിരുന്നു. താമരക്കാരിയുടെ സമീപത്തുള്ള ഒരു സ്ഥലത്താണ് നിലയിൽ കരണം തുടങ്ങിയത്. അതുകൊണ്ടാണ് ഗ്രേക്കൾ ആറാട് പക്ഷെ ഗ്രേക്കർമാരിലെ രാജാവ് കോത്താകുമാരിയെ അയാളുടെ കൊട്ടാരത്തിലേക്ക് കൊണ്ടുപോകുക. ഈ രാജാവിനെ അറിയാൻ അത് കണ്ടിട്ട് പ്രവേശിച്ചിട്ടില്ലെന്നുള്ളത്.

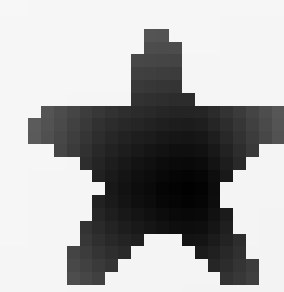
മാതാകുമാരി ശത്രുക്കളുടെ കയ്യിലായും അവർ കൊല്ലാനുണ്ടായിരുന്ന ഒരു മുറിയിൽ അടക്കപ്പെടും. പിന്നെ ആരോടൊന്നും സംസാരിക്കാൻ പോലും പാടിയില്ല. ശത്രുക്കൾ അവളെ അറയുടെ നാട്ടിലേക്കു കൊണ്ടുപോയും. ഇരുട്ടത്തു പാർത്താസന്നായിരുന്ന രാത്രി. അറയുടെ മുമ്പാകെയുള്ള കവാടത്തിൽ ആളുകളെ കയറാം. ശ്യാമഭദ്രാണി എയ്തുപറയുന്നതിനായി മരിച്ചിട്ടായിരുന്നെങ്കിൽ അയാൾ വന്നുത്തുടങ്ങി. ഒരുപക്ഷേ തിരിച്ചറിയാൻ കഴിയാത്ത ശത്രുക്കളുടെ ഇടയിലൂടെ കൊട്ടാരത്തിൽ എത്താൻ വന്നുത്തു.

അപ്പോൾ രാത്രിയുടെ കരിന്തുകിൽ മുറിച്ചുകീറിക്കൊണ്ട് ശ്യാമഭദ്രാണി വന്നുത്തു. ശത്രുക്കൾ അവർ കൊട്ടാരത്തിന്റെ നെക്ക് അടുത്തുകഴിഞ്ഞു. മാതാകുമാരി അവളുടെ മുറിയിൽനിന്നിറങ്ങി ചുറ്റുമുറയിൽനിന്ന ശ്യാമഭദ്രാണി കാഴ്ചക്കണ്ടു. അവർ സംസാരിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ രാത്രിയിൽ മുറയിൽ മിടികളുണ്ടായിരുന്നു. വാലുകൾ കയ്യിൽനിന്ന് കയ്യിൽ ധാരാളമായി കൊടുത്തിരുന്നു. ആരോ ചരിച്ചിട്ടു കടന്നിൻ പുറത്തു ആ രാത്രിയിൽ പോയി കിടന്നു. അവർ തൊഴുതു പിടിച്ചു കൊടുത്തു നീക്കം. പിന്നെ ഒരു തൊഴുതിൽ ഗോളിയെക്കണ്ടു. ഗോളി അവരെ എടുത്തു കൊണ്ടു സന്തോഷമായിരുന്നു. ഇന്നും ആ മാതാകുമാരിയുടെയും ശ്യാമഭദ്രാണിയുടെയും സന്തോഷം അവർ കണ്ടിരുന്ന സ്ഥലത്തു കേൾക്കാമത്രെ.

മന്ദ്രൻ കടന്നിൻ മുമ്പാകെയുള്ള ഒരു സ്ഥലത്തു കണ്ടുപോയിരുന്നു. വാക്കുകളുടെ അർത്ഥസംഗ്രഹത്തിൽ കളിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ഒരു കുട്ടി. ഗോളിയിൽ കൊണ്ടുവന്നിരുന്ന നീരാട്ടം. സംസാരിക്കുകയും ചെയ്തു. അവർക്കു കണ്ടുവന്നു. വീണ്ടും പാർത്താസന്നായിരുന്ന ഒരു കരിങ്കൊമ്പു നാണയപ്പെട്ടു. ആ വാക്കും. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് ആ കവാടം തിരിച്ചു കൊണ്ടുവന്നു കൊണ്ടുവന്നു. ആവ

വഞ്ചികൾ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് തമ്മിൽ പുണർണ് ജലത്തിൽ മുങ്ങി
മുട്ടിത് വെയ്ക്കുക. പഞ്ചഗംഗാഘൃതത്തിൽനിന്നുള്ള കോണി
കൾ അവസാരത്തെ യാത്രക്കാർക്കുപകർന്നു കടന്നുപോയിട്ട്
നേരം കരയായി. തീരങ്ങളിൽ ആരെയും ഉറക്കത്തിൽ
മുക്കിത്താഴ്ത്തി മയത്തിൽ അവിടെയല്ലാം അവസാരത്തെ
കടർപ്പാലുകൾപോലെയെടുത്തുകഴിഞ്ഞിരിക്കും ചിത്ത സമ
പ്ലവത്തിൽ സ്വാഭാവികമാണ്. കാൽനികാസത്തിൽ സമപ്ലവം
കടന്നുപോയും മാന്യകാലത്തിൽ ഗന്ധമാണ്

5. ആദ്യത്തെ പൂവിടമ്പോൾ.....

മുൻ നിലാവ് പരന്നൊഴുകുന്ന ഗംഗയിൽ നീലമയി
കൊണ്ടൊരു കുറിയിട്ടതുപോലെ ഒരു കഥനിയകോണി കടന്നു
യി. പഞ്ചഗംഗാഘൃതത്തിൽനിന്ന് വരുന്ന ഒരു കോണിയാ
യിരിക്കണം. കാൽനികാസത്തിൽ മുക്കിയ കടുകുണ്ടിയോ
ളും അവിടെനിന്ന് പോകാൻകൊണ്ടിയ മയവൻ കടന്നുപോയി
കയറിയരിക്കും. കേട്ടു അടുത്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ആ കോണി
യിൽ കണ്ണുനീർകൊണ്ടിരുന്നു. ഗംഗയിൽനിന്ന് കടന്നുവരുന്ന
ഏതു കോണിനും അവയെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം കരാകൽ
ശക്തിയുണ്ട്. എത്രയും മുമ്പാകെ വെക്കൽ ആ മഹാവാഹി

നിയിലൂടെ ഭാടരൂന്നി കടന്നുപോകുന്നു. അടുത്തുവരുംവരെ ആ ഏല്പാ തോണികളും മനോഹരമെന്റാണ് അയാളല്ലെന്ന് അറിയുംവരെ അങ്ങനെയാണെന്നാണ് ഈ അനുസരണവും അ വളരെ ഹൃദയം അങ്ങനെ ഒരു കിടന്നുവെത്തി ആ തോണി ത്തിൽ വരുന്നുത് മനോഹരനായിരിക്കുമെന്ന് എന്നവരും പ്രാർത്ഥിച്ചു. അടുത്ത നിമിഷത്തിൽ ആ പ്രാർത്ഥന ഫലിക്കുകയും കയ്യു വളരെ കാണാൻ അതിൽ മനോഹരൻ പതിവിൻപടി ആ പാട്ടു പാടി. മേൽ താഴ്ന്നിടത്തെ എഴുന്നേറ്റു കയ്യടകളിലിറങ്ങി നിന്നുപോയി.

അടുത്ത വരുംകാൾ മനോഹരന്റെ പാട്ടിന്റെ സ്വരം കീതര താണുപോയി. അയാൾ അപ്പോൾ അവിടെ അവിടെ പ്രതികരിച്ചിരിക്കില്ല. കാർത്തികപാർവ്വതി അയാളിൽ ഉണർന്നു വിട്ട അനുഭൂതികളായിരിക്കണം തോണിയുമായി ഇങ്ങോട്ടുനിൽക്കാൻ അയാളെ പ്രേരിപ്പിച്ചത്. ഈ സമയത്തു് ഓരോവേലയും കരവിലേക്ക് അയാൾ വരുന്നുത് അത്ര നന്നല്ല അത് ആരെയും കണ്ടാൽ സംശയത്തിനിടനല്ല. പൂലത്തു് നരം വേവി കരിക്കും അതിയാൻ പാടില്ല. അതുകൊണ്ടാണ് അയാൾ സംശയാശ്ചി പാടിയത്. ഏകിലും ഗംഗയിലെ ഒരു അൾ കാണുമ്പോൾ, തോണിയുമായി അതിരവസ്ഥയിൽ നിൽക്കുമ്പോൾ, അയാൾക്ക് പാടാൻ തോണി കടിയുകയില്ല. തോണിയെപ്പറ്റിയുള്ള ഒരു സ്വപ്നം തിരക്കിലുള്ള പാട്ടാണ്. കാർത്തികപാർവ്വതിയുടെ ദൈവങ്ങൾ പരമഗംഗാപട്ടത്തിൽ തെളിഞ്ഞുനിന്നപ്പോൾ ആ പ്രകാശധാരകൾ ഭൂമിയിലേക്ക് ആവാഹി ക്കപ്പെടുമ്പോൾ തോണിയിലാക്കി ബർത്തസംഗത്തിലെ കടമ്പിൻ ചോട്ടിൽ കാത്തിരിക്കുന്ന ലേലുവിന്റെ കാൽക്കൽ സമർപ്പിച്ചാൽ കൊള്ളാമെന്നുമാർ ആഗ്രഹിച്ചു. ആ ദീപങ്ങൾ അയാൾക്ക് വഴങ്ങിയില്ല. അവയെല്ലാം ഇതിനകം അണഞ്ഞുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. കാൽത്താകെ വെളിപ്പെടുത്തിയത് ഹിന്ദുസ്ഥാനിയിൽ ഉറപ്പാൽ ആ വെളിച്ചം ഭൂമിയിൽ തങ്ങിനിൽക്കുന്നു.

ആ കടമ്പകൾ ആ വെളിച്ചത്തിൽനിന്ന് നൃത്തംചെയ്യുകയാണ് ലേലു ഉറങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയായിട്ടുണ്ടെന്നു കണ്ടപ്പോൾ സൈദ്ധാന്തമായിട്ട് പൊന്നാലപ്പോ

ലേലു ഏറ്റവും കീഴിലത്തെ കുപ്പിയായി നിൽക്കുന്നത് കൈനീട്ടി വീശി. മനോഹരൻ അതുകൊണ്ട് അയാളുടെ നൃത്തം കണ്ടപ്പോൾ വേഗതയിൽ ചലിച്ചു. ലേലു തിരിഞ്ഞുനോക്കി. രാമദേവി മരുത്തുകയാണ് ആ കുപ്പികളിലെന്ന് അവൾ മറുപടി നോക്കി. മരുത്തുകയാണ്. അവൾ സംഗമം ശക്തിയുള്ളതായിരുന്നു മുൻകാലത്തേക്ക് കടന്ന് അതിവേഗം നടന്ന് രാമദേവിന്റെ കടമ്പിലെത്തി. അപ്പോഴേയ്ക്കും മനോഹരൻ രോഷം അടർത്തി വെച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു.

ലേലു കടമ്പിന്റെ കോമ്പിൽനിന്നിറങ്ങി. മനോഹരൻ കൊണ്ട് അടർത്തിയവയുടെ കൈയ്ക്ക് "ഓ ദേവിത്തേ അവിടെ കിടപ്പൂ" "

"എവിടെ?"

"മരുത്തുകയുടെ മണ്ഡലത്തിൽ "

മനോഹരൻ അടർത്തിയവയ്ക്ക്. "മരുത്തുകയാണ്!"

"അതേ. പക്ഷെ അത് ഉണ്ടാകുക."

മനോഹരൻ ഈ കോമ്പിൽനിന്നും വെളിച്ചം കടമ്പിന്റെ നൽ ലേലുവന്റെ ശരീരമാകെ നിറയുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ഏതെല്ലാം തരംകളാണ് അവൾ ചെയ്യുന്നത്. അതിന്റെ നിറം നിറയുന്നത് രാമദേവി കണ്ടാൽ എത്ര തെളുത്താകും. വീട്ടിൽ വെളിച്ചം ഇക്കാരണത്താൽ—ലേലു പ്രാണമിടുകയാണ്. അപ്പോൾ മനോഹരൻ അടർത്തിച്ചു. "മരുത്തുക നിറയൂ, പക്ഷെ അത് ഉണ്ടാകുക ഇപ്പോൾ ഉണ്ടാകും."

മനോഹരൻ ആ അപകടസന്ധി അറിഞ്ഞുകൊണ്ടിട്ട് പക്ഷെ അയാൾ എങ്ങനെയാകും. ഇതും മുൻകാലത്തു കണ്ടതാണ് പുതിയ ഒരു ധർമ്മ കൈനീട്ടുക സാധാരണയാണ്

അതിന്റെ പ്രയോജനകരമാണോയോ, അയാൾ മെട്ടുവീണെ അടുത്തു ചീടിച്ചുനിൽക്കുകയോണ്ട് അയാളുടെ കാലിലിടത്തു ഒരുമിച്ചു "ചേർക്കുക" ദേവീക്കു ഒരുണകയ്യല്ല. ആ കടമ്പിന്റെ ചുവട്ടിൽ കുറച്ചുനേരം കയറിച്ചിരുന്ന് "നമുക്ക് ചിരിക്കാം"

ഒരു മെറിയ കാറ്റോറു ആറുവശികൾ ഒന്നിളകി, അവ ഉൾക്കൊണ്ടു ഗംഗയുടെ കടമ്പത്തു ആ മെറിയകൾ സാക്ഷാൽ വന്നുവെന്ന് മെട്ടുവീണെ തടസ്സംപറയാൻ കൊന്നിയില്ല. മനോഹരന്റെ കൈപ്പിടിയിൽപ്പെട്ടുനിൽക്കുന്ന അവൾ അയാളോടൊപ്പം ആ കടമ്പിന്റെ ചുവട്ടിലേക്കു നടന്നുവെക്കുന്നു.

ആ കടമ്പു വളർത്തുന്നതേയുള്ളൂ ആത്മീയവും പൂർണ്ണവും. സ്നേഹബലത്താൽ ആ കടമ്പത്താൽ ഒരു സ്വർഗ്ഗം സൃഷ്ടിക്കാൻ കഴിയുന്നുവെന്നായിട്ടുണ്ട്. അത് ചിട്ടകൾ നീട്ടി നില്ക്കുകയാണ്.

മനോഹരൻ ആ കടമ്പിന്റെ ചുവട്ടിലിരുന്ന് കെട്ടിപ്പിടിക്കുന്ന മെട്ടുവീണെ അയാളോടൊപ്പം ചിരിക്കുന്നു. താഴെ രാത്രിയിലൂടെ തോണി തുടങ്ങുന്നതും അയാളുടെ കൈകൾക്ക് നല്ല പൂക്കു. "കുറച്ചുനേരം" അയാളോടൊപ്പം കിടന്നു. അയാളുടെ ശരീരത്തിന്റെ ഉറപ്പായ ആത്മാവിന്റെ അന്തർനാളംകൾ കടന്നുവന്നുവെക്കുന്നു. അല്പംകഴിഞ്ഞു പരിസരങ്ങളെപ്പറ്റി അയാളോടു ചിരിക്കുന്നു. "അയാൾ പറഞ്ഞു"

"എന്നിടം ചേർക്കാവുന്നതും".

മനോഹരൻ അവളെ ആശ്ചര്യപ്പെട്ടു. "അയാളോടൊപ്പം ചേർക്കുകയല്ല".

"അതു അത് വിശ്വസിക്കുന്നു" മെട്ടു സമ്മതിച്ചു. "പക്ഷേ ഈ വർണ്ണസംഹാരത്തിൽ അയാളോടൊപ്പം ചേർക്കുകയല്ല. അയാളോടൊപ്പം ഒരു സംസാരിക്കാൻപോലും ഉണ്ടാകയില്ല. നമ്മുടെ ഈ അടുപ്പം ദേവീക്കുതന്നെപ്പോലും ഉണ്ടാകാൻ."

മനോഹരൻ അല്ലെങ്കൾ മിസ്സാമിയാൻ.

“അവർ ഇതിനോട് അനുകൂലം” എന്നൊരു മിടുക്കയില്ല. ചെങ്കുലിന്റെ സ്വയം പരമം അറിയാനായിരുന്നു. അവരിൽ സഹിക്കുകയില്ല.

“എന്നിടം” അന്ത്യ പ്രാവീണ്യം പരമേശ്വരൻ നായർ എസ്
കേരളം പബ്ലിഷിംഗ്സ്

“മദ്യം” ഒരു പ്രതിബദ്ധം.

“ഈ കെറാണാണ്” എത്രയും മുന്നോട്ടു പോകാം. ചന്ദ്രൻ
 യിപ്പ്” മനോഹരൻ അദ്ദേഹം കേൾക്കുന്നവർക്കുവേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

¹⁹ഇതു സ്വർണസംഗ്രഹത്തിൽ ഏതൊരുസ്തൂപം കിറവാമോ²⁰

“ഇവിടെ കാതുശല്യ” പറഞ്ഞതു പുഷ്പിയാക്കംപേരവെ അമ്പലം തുറന്ന് “ഈ കാശി കൈ കറിയണമെന്നാണ്” ഇവിടെ നിറച്ചു” അമ്പലംകുളം” പുഷ്പാരിപാതയ്ക്ക് ചേക്കു കണ്ണപ്പുഴക്കരയ്ക്കു നദിയിൽ ചുരുക്കമാണ്”

മെല്ലെ മീറ്റിംഗ് കളി കളിക്കുകയും ചെയ്തു. സംഗമം
 ശ്രീ രാമകൃഷ്ണത്തിന്റെ മുമ്പാകെ നിവൃത്തിപ്പെടുത്തിയതിൽ അദ്ദേഹം
 ക്ഷമാപനം. താഴെ നിൽക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾക്കും അനുബന്ധങ്ങളായും
 അവർക്ക് രണ്ടാമതും പ്രകാരം ഇത്തരം കാര്യങ്ങൾക്കും
 ആവശ്യപ്പെടുകയും ഇല്ലാത്തതായാ ശ്രദ്ധയും അകലെയായാ
 ആയിരം പണയമാർ മറ്റാരുമെന്ന് നോക്കുകയും നോക്കുന്ന
 ഇത്തരം കാര്യങ്ങൾ. ആ ശ്രമത്തിൽ ഇപ്പോൾ കേൾവിന്
 അസംസ്കൃത മനോരമ. ഗോപിയെ പണ്ടുപോലെയും കേൾ
 ക്കുന്ന ആ സങ്കീർണ്ണതയും അറിയിക്കുകയും ചെയ്തു. എങ്ങിനെയും
 അവർക്ക് ഇതു് വാഗ്ദാനപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. കാശിയിലെ സക
 ലതരം അറിയിക്കുകയും ഈ സങ്കീർണ്ണതയും അതു പാട്ടു
 പൂജാരിമാരുമായിട്ട് കാശിയിൽ ഒരു കൂൾ വാഗ്ദാനം.
 പക്ഷെ അനന്തരമെല്ലാമിട്ടും, അവരുടെയല്ലാം ആവശ്യം
 കളിയല്ലാം അകറ്റി പിടിച്ചുകൊണ്ട് ഈ നാമസങ്കീർണ്ണത
 മാത്രം പണയമാർ നില്ക്കുന്നു.

രാഷ്ട്രവീരന്മാരും ഭക്തന്മാരും, ദൈവപുത്ര എനിക്കു മറ്റും ഈ പുസ്തകമാർ നമ്മളെ കൊണ്ടുനോക്കുകയുണ്ടെന്ന് എപ്പോഴും മനോരമ കരുണിക്കുക.

ചെട്ടി ഗംഗയുടെ മറകൾക്കുവേണ്ടി നോക്കിയിരുന്നു. നീലിച്ചു മുഖത്തിന്റെ ചെങ്കുത്തായത്തിൽ, ആവേശത്തിന്റെയും അത്ഭുതത്തിൽ അന്ധവി ദൂരങ്ങളിലെ സാധനത്തിന്റെയും ആദ്യം വരുമ്പോൾ ഒരു ദേവകന്യകയുടെ ചിത്രംപോലെ അവൾ കാണപ്പെട്ടു. ആ വസ്ത്രസംക്രമത്തിലെ വീഴ്ചകളുടെ മറ്റൊരു പ്രതീകമാണവൾ. നിലിത്തടം ചെല്ലുമ്പോൾ അയാളുടെ കണ്ണുകളിൽ അവളെക്കുറിച്ച് അപ്പോഴായി ഉയരുകയാണ്. കണ്ണിന്റെ വികസനം ചെട്ടി ദേവകന്യകന്റെ നേർക്ക് തിരിഞ്ഞു. അപ്പോഴാണ് അയാൾ അവളെ ഉറവുനോക്കിയിരിക്കുകയാണെന്ന് മനസ്സിലാക്കുന്നത്. അവളുടെ മുഖത്തു സോഷ്യലൈസ് ആയിരുന്നു സങ്കടം ഉണ്ടാവുക. അപ്പോൾ അയാളും അല്പം ചിന്താധീനനാണ്.

[illegible]

തകരാറ് വരുത്താത്ത ഏതൊരു ഉദ്യോഗക്കാരന്റെയും മരണാഹ്വാനം അദ്വൈത കൈതങ്ങളായിൽ മുദ്രകൾ പതിച്ചിട്ടുണ്ട്.

“എതന്നപ്പോൾ എനിക്കു വിശ്വമില്ല. ഞാൻ ധാരാളം ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതാണ്” എന്തായി ഒരു ഉപദേശം എന്ന് വന്നു കിട്ടക്കൊണ്ട് പോകുന്നില്ല. പക്ഷെ ലേഖകന്റെ സാഹിത്യരചനാശൈലിയോട് ഞാൻ നടുങ്ങിപ്പോകുന്നു. എന്റെ എല്ലാ നൂറു ശതമാനത്തോളം ഉൾപ്പെടുന്നതും ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ കാണാൻ പറ്റാത്തതും. ഈയിടെയായി എനിക്കു “കുറച്ചു കൂടി” എന്ന പദംപോലും കാണുന്നില്ല.”

செ.ஜி. சீர்ஷங்கரதாஸ் நி.ப.பாசித்து, இலக்கியமன்றம்
என்ற அங்கத்தொருக்கிடமிருந்து கார்டை கிடைத்ததே தவிர, வே

നെയ്യും തീപ്പു ഹാരതയുംതോതും ചുട്ടുവെള്ളുന്ന കണ്ണുകൾ രീതി തന്നിലെ എല്ലാ മൈതൂങ്ങലും അന്യമീച്ചുപോകുന്നതുപോലുണ്ട്, എല്ലാ മൈതൂങ്ങലും തന്റെ ഉൽപഥിതിക്കുണ ആ പുത അതിൽതിന്നാണു് കുറച്ചുനാളായി അയാൾ സഞ്ചയിച്ചുതന്നു വെള്ളു് ആ പുതാൻ ഉൾ ഉൾച്ചുവനായിരിക്കുന്നു. അയാളോട് അലഞ്ഞു പറയും! അയാളെ സമാധാനിപ്പിക്കാനുള്ള ശ്രമം അയാൾക്കുണ്ടല്ല. ഗംഗ ഹരിതാഭവീശിത വെള്ളിക്കിട്ടു് പലമല അമ്പലമുക്ക് പീനാൽ ഒഴുകിക്കടന്നു. ആ നദിയുടെ താഴ്വരയും കാതപ്പുരയിലും വിശേഷിച്ചാണവൾ വെളുന്നതു് ആ വിശേഷം വെള്ളിക്കുട്ടുകയില്ല.

“നാമുദകദോഹിത്തം, ഒരിക്കലും അനാഥമാതി ഗംഗയിൽ കുറഞ്ഞിരുന്നില്ല. ഉദിക്കുന്നവർക്കു സുഖം നൽകിക്കൊൻ മരുമുള്ള തണവും കാതപ്പുരയും ഈ അരുണുണ്ടു് ”

മേൽ വെള്ളത്തിലേക്കു് ചേർന്നിരുന്ന

“എന്തിനും” അതിടത്തായി ഗംഗയിലെക്കുറഞ്ഞുപോകു ലും എന്തിനാക്കുകയാ ആ കരകളാണു്” മനോഹരൻ പറഞ്ഞു.

മേൽ നെട്ടുടി അയാളെ അറക്കി അയാളുടെ ഉള്ളിൽ ചുടികളും മലരുകളും ഉൾക്കൊള്ളുകയാണു് അയാൾക്കു പിന്നെ ചുടിക്കൊന്നാവാൻ നിർമ്മിച്ചു അയാളുടെ അയാലിൽ വന്നുകൊ യിരിക്കുന്നു. ആ മുകൾതിന്നിന്നു് അയാളെ ഉടനടി ഉണർത്ത നെ നിർമ്മാണമില്ല. അയാൾ സംസാരിക്കുവാൻ തുടങ്ങി.

“ഗംഗ സ്പെഷൽമാണു്” സ്വേദം എന്തെന്നറിയാവുന്നവരുണ്ടു് അയാൻ ഗംഗയെ പറ്റി ഒരു കഥ പറയുമട്ടു്”

മനോഹരന്റെ കണ്ണുകൾ കടാ കപ്പിതടങ്ങിത്തന്നപോലെ അമ്പലമുക്ക് പൊന്നായി അവ ഇളകളു് നിമഗ്നതയ അളായി അവളൊരിക്കലും കണ്ടിട്ടില്ല.

“പറയൂ”. അയാൾ അലൗചാതി പറഞ്ഞു.

നെയ്യും തീസ്സു ഹാരതെയുംകാതും ചുട്ടുവെച്ചു നന്നു കട്ടയ്ക്കുകൾ തീവി
തത്തിലെ എല്ലാ ദൈവങ്ങളും അനുജിച്ചുപോകുന്നതുപോലു
ണ്, എല്ലാ ദൈവങ്ങളും കണ്ഠ മുൻപിലു നിൽക്കുന്ന ആ പുത
ക്കയിൽനിന്നാണ് കുറച്ചുനാളായി അവർ സംഭവമുണ്ടായതുകൊ
ള്ളതു് ആ പുതക്കൻ ഇതാ ഉൾക്കൊള്ളുന്നതിരിക്കുന്നു. അയാ
ളോടു് അവളെത്തു പറയും! അയാളെ സമാധാനപ്പെടുത്തുന്നതു
ശേഷി അവയെക്കുറിച്ചു. ഗംഗ ഹരിതാഭവീര്യം വെള്ളിക്കുറിച്ചും
പോകല അവയുടെ ചിന്തിൽ ഒഴുകിക്കൊണ്ടു. ആ നദിയുടെ
തന്മയിലും കാലങ്ങളിൽനിന്നും വിശപ്പുണ്ടാകുന്നവർ വരുന്നതു്
ആ നദിയാസം വെള്ളിക്കുറിച്ചുകൊണ്ടു.

"നാമുദയോദ്ധാവിത്തര, ഒരിക്കലും അനാഥ മാതി ഗംഗയിൽ
കൊണ്ടിരിക്കുന്നവരില്ല. ഉപദിക്കുന്നവർക്കു കൂലി നൽകുന്നവൻ
മറ്റുള്ളവർക്കും കാരുണ്യവും ഈ അമ്മയ്ക്കുണ്ടു് "

മെട്ടു വെള്ളത്തിലൊക്കെ മുഖം തിരിച്ചിരിക്കുന്ന

"എന്നിട്ടു്" ഇതിനകത്തായി ഗംഗയിലെക്കിറങ്ങുമ്പോഴെ
ല്ലാം എന്തൊക്കെയാണു് കാണുകയുണ്ടാ" കണ്ഠാഹാരൻ പറഞ്ഞു.

മെട്ടു മണലുകൾ അയാളെ കയ്യാക്കി അയാളുടെ ഉള്ളിൽ
പുഴികളും മലയകളും ഉണ്ടെന്നു കാണുകയുണ്ടാ" അവരോടുകൂടി
കൂടിക്കാണാവാനുണ്ടു് നല്ലൊരു അയാളുടെ കൂലിയിൽ വന്നുകൊ
ണ്ടിരിക്കുന്നു. ആ മൂകനായിത്തീർന്നു് അയാളെ ഉടനടി ഉണർത്താ
മെന്നു് നിശ്ചയിച്ചു. അവർ സംസാരിക്കുവാൻ തുടങ്ങി.

"ഗംഗ സ്നേഹമുള്ളവളാണ് സ്നേഹം എന്തെന്നറിയാവുന്ന
വളാണ് അവൻ ഗംഗയെപ്പറ്റി ഒരു കഥ പറയുകയുണ്ടാ"

കണ്ഠാഹാരൻ കട്ടയ്ക്കുകൾ കഴി കട്ടിയിട്ടുണ്ടെന്നുപോ
ലെ അറിയുകയുണ്ടാ" പറഞ്ഞതിന്നു് അവ ഇത്രയെങ്കിലും നിശ്ചയത്താ
ലായി അവളെക്കുറിച്ചുകൊണ്ടു കണ്ടിട്ടില്ല.

"പറയൂ". അയാൾ കൈയടക്കാതി പറഞ്ഞു.

ഈ വഴിയിലെ ആ ഭയം പശുനഗരയിൽത്തുടി പൊരാൻ നിവൃത്തിയില്ല. ഗിരിദേവതമാർ കാട്ടാനകളെത്തയച്ചു് ഒരു മാലു് കീറിക്കൊടുത്തു, ആ ജലാശയത്തിലെ വെള്ളം അവൻ ആ മാലിന്യത്തെ ഭക്ഷി, അതിൽത്തുടി ഇപ്പറംകടന്നു. ഗംഗാജലമേകർ പ്പോൾ ചാമ്പലിൽനിന്നു് കംകണ്ണപ്പുഴയി ഉണർന്നുണരവു; അദ്ദേഹം കണ്ണനീർ വാർത്തിത്തന്നു് ദേവകോഹിനികളുമായി സഹകൃത്തിലേക്കുപോയി. കർമ്മാചിന്ത കാത്തിരുന്ന ദേവകന്യമാർക്കും അച്ഛനെ അന്വേദിച്ചിട്ടിരുന്നിരുന്ന മകനും ആൾ മാസം നൽകിയ ഗംഗാമാതാവു് ഏഴു് കഹിവാഹിനികളെയും ഉമ്മി ലഭിച്ചിപ്പിരിച്ചുകൊണ്ടു് മൃകാധർമ്മങ്ങളെ

മനോഹരമെൻ കണ്ണകൾ വികസിപ്പുകഴിഞ്ഞിരുന്ന ആ കഥ അയാളെ പൂർവ്വ പ്രതിപാദനംമെക്കു് വിളിച്ചുതന്നിരിക്കാ ആപോഹിനിക്കെന്നു കരിച്ച സുന്ദരങ്ങളെ ഉണർത്തിയെടുക്കുവാൻ കഴിവുള്ള ഗംഗാജലത്തെ ഏറ്റയത്തിലേക്കു് അയാൾ നോക്കി പ്പോയി.

“അയാൾ പുതിയ ഏകാന്ത ചിന്തകളെ വിശ്വസിച്ചുപോകുന്ന ലേലു എന്തെക്കാരും കൈയ്യെടുത്തുവളാണു് ”

“കൈയ്യെടുത്തുപോയിട്ടല്ല. അവൻ ഭക്തിയാധാരമുള്ള കർമ്മകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അതു് ഉണ്ണുവാനായിപ്പോയാൽ പിന്നെ ഏനിക്കു് നിവൃത്തില്ല.”

പുതിയ ഒരു സാഹസികത മനോഹരൻ സംസാരിക്കാൻ തുടങ്ങി. “അയാൾ സൂക്ഷിച്ചുവെച്ച സിന്ധുതെച്ചപ്പു് ഇറക്കുവാൻ കയലായി”

ലേലുവിന്റെ കണ്ണകൾ നിടർന്നു. അയാൾ പറഞ്ഞതിന്റെ അർത്ഥം അറിയുന്ന മനുഷ്യരിലായി ആ സിന്ധുതെച്ചപ്പിനെപ്പറ്റി പാടിക്കൊണ്ടാണു് അയാൾ ഇക്കാലമത്രയും ഗംഗയിലൂടെ കടന്നുപോയിട്ടുള്ളതു്. ആ കടവുകളിൽ യോജിക്കു പ്പിച്ചുള്ള അമ്പളത്തെ ഏറ്റയത്തിന്റെ തീരങ്ങളിലേക്കു് ഈ

“മനസ്സും ആത്മാവുമെല്ലാം കൊടുത്തു” കേൾക്കുമെങ്കിലും അത് പരമമുക്തിയല്ല”.

മെല്ലെ അയാളുടെ കൈകളിൽ മെല്ലെ തലോടി. എന്താൻ ചൂട്!

“അത് കേൾക്കേണ്ടത് ഗംഗയെപ്പറ്റി എന്തുചെയ്തതായും ഏതെന്ന് ആത്മാവ് ഉണർന്നുവന്നല്ലോ”

അവളൊന്നു പുഞ്ചിരിച്ചു.

“ഈ കഥ സ്നേഹത്തിന്റെയും മൃഗത്വം ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും നീർമാഴിക്കാണ്” ഗംഗയെന്ന അരികിൽനിന്നാണ് പിറന്നത്. തപസ്സ് മെല്ലെകൊണ്ടിരുന്ന കംകേസ്സുകൾക്കിടയിൽ ഒരു ദൈവ കന്യകകൾ കിടന്നു. ഒരു ദൈവധർമ്മം ചെയ്തപ്പോൾ അദ്ദേഹം അവരെ വിവാഹം കഴിച്ചു. ദൈവമാർ കൊന്നിട്ട് കംകേസ്സുകൾക്കിടയിൽ ശവമായി. അദ്ദേഹം വാസ്തവത്തിൽ പരമമുക്തി കന്യകമാർ അവരെക്കൊന്നു കാണിക്കുന്നു. പക്ഷം പൂർണ്ണത നേടിയവർ വന്നെത്തി. ‘ഒരു പുരുഷനായെന്നു വെങ്കിൽ അങ്ങനെയുള്ള ഉത്തരവായെ ആസൂത്രിക്കുകയെന്നു’ അവർ തേനീച്ചകളെപ്പറ്റി ചിന്തിച്ചു. ആ ദൈവധർമ്മം അവർക്കു നൽകിയിട്ടു. അവർക്ക് ഒരു അരികിൽ നിൽക്കുന്നവർ അവർക്കു നൽകിയതായി അവർക്കു നൽകിയതായി. ആ കട്ടി അച്ചുതൊന്നിയിട്ടു കരഞ്ഞു. അങ്ങനെയായിട്ട് വെങ്കിലും അവർ കംകേസ്സുകൾക്കിടയിൽ നിന്നുപിടിച്ചുകൊണ്ടുവന്നവർക്കായി ഇറങ്ങിക്കൊണ്ടു. അവർ ദൈവദൈവങ്ങളെ സങ്കടമായി. ‘പാതാളത്തു’ ഗംഗയെപ്പറ്റി ഗംഗയെപ്പറ്റിയവർക്കു നൽകിയതായി ഒരു കന്യകയിൽ ഗംഗയെപ്പറ്റിയവർക്കു നൽകിയതായി. വിവാഹം അച്ചുതൊന്നിയിട്ടു നീവിട്ടപ്പോൾ കട്ടിയും മറ്റുമെല്ലാം നിർദ്ദേശിച്ചു. അവർക്കു നൽകിയിട്ടു. പന്ത്രണ്ടുവർഷത്തിനുള്ളിൽ ഗംഗയെക്കണ്ടപ്പോൾ കന്യകയിൽ ജലംവെള്ളം അവർക്കു നൽകിയതായി നൽകിയതായി. പക്ഷം അവർക്കു കൈകളിൽ ജലം നൽകിയതായി വെങ്കിലും നൽകിയതായി. അത് മറ്റൊരു ഒരു ജലം നൽകിയതായി നൽകിയതായി

അദ്ദേഹം മരണിടയിൽ വഴുതതിലൂടെയുപോകുമെ ഇരുന്നു. എന്നിട്ട് "മുകളിൽ ചിത്രകരൻ തീർത്തിട്ടിരിക്കുന്നതല്ലേ ആ കരവു മൃകയെക്കുറിച്ചുള്ളത്" ചോദനിക്കുന്നു. മരണാധിപനും അവിടുത്തെ ആഴം അന്വേഷം നീക്കിയിരുന്നു.

"ഈ കടിയുണ്ടയിൽ ആദ്യത്തെ പൂവിട്ടതോടും നമ്മുടെ വിപ്ലവം നടക്കും."

അവളുടെ ചുണ്ടുകളിൽ ധൂരപ്രതീക്ഷകൾ തുളുമ്പിയിരുന്നു. കണ്ണുകൾ ആനന്ദവിസ്മയത്തിൽ പെട്ട് എറിയത്തക്ക ഒരു ഭംഗം കിട്ടിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. അന്നുവരെ ആ കണ്ണുകൾ തൊഴുത്തു കിട്ടിയിരുന്നില്ല. അത് പുരിയപ്പൻപേരിൽ വെച്ചു തുറന്നു. അത് തന്റെയും ലേലത്തിന്റെയും ആനന്ദത്തെ ചുറ്റും ആവേശം. ഈ കണ്ണുകളിൽ ധൂരപ്രതീക്ഷകൾ തുളുമ്പിയിരുന്നു. കണ്ണുകൾ ആനന്ദവിസ്മയത്തിൽ പെട്ട് എറിയത്തക്ക ഒരു ഭംഗം കിട്ടിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. അന്നുവരെ ആ കണ്ണുകൾ തൊഴുത്തു കിട്ടിയിരുന്നില്ല. അത് പുരിയപ്പൻപേരിൽ വെച്ചു തുറന്നു. അത് തന്റെയും ലേലത്തിന്റെയും ആനന്ദത്തെ ചുറ്റും ആവേശം.

“അതെ, ഈ കടമ്പ് പൂവിടുവാൻ ഇനി അധികം അമസ
 തീർട്ടു. തട്ടിപ്പത്തെ പറ്റും കള്ളുവിൽ ഉണ്ടാത്താട്ട് നാശമെ വാ
 വാഹകളുടെ കണക്കുനായിരിക്കും.” കണാൻതന്റെ ശബ്ദ
 ത്തിൽ സന്തുഷ്ടികളിയാടി.

പെട്ടിയിരുന്നതായാണ് കഴിവില്ലാത്ത തോന്നി മനസ്സിലായി. ആദ്യവശമായി ഒരു അതിലുണ്ടെന്നു വെച്ചു. ആ നാമധർമ്മം അന്ത്യകാര്യമായി പെട്ടുവീണതോന്നി. ഇപ്പോൾ ഞങ്ങൾ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ അത്ഭുത കഥകളിൽ നിന്ന് ഉള്ള മനോഹരം.

“ഇനി ഈ കടസ്സു” പുറത്തു” ഞാൻ കാണുന്നില്ലേ.”
മെല്ലെ പറഞ്ഞു.

അതു പൂർത്തീകരിക്കേണ്ടി അൻ ഇനി ദിവസവും ഭരതൻ പാടും" മനോഹരൻ അതു ഭദ്രപ്പെടുത്തി.

"കാത്തിരിക്കുന്ന ഏതെങ്കിലും നാൾ" ഗംഗാദേവിക്കു നിന്ദാം. അവർ ഒരു ദിവസംകൂടി ഈ കടമ്പിനെ പൂർത്തീകരിച്ച് അനുഗ്രഹിക്കും."

സംഗമേശ്വരത്തിലെ മണ്ഡപത്തിലേക്ക് അവർ രണ്ടുപേരും നോക്കി. രാമദേവർ ഉണർന്നു. ചെട്ടു മൂന്ന് നടുങ്ങി. മനോഹരൻ കടമ്പിനടുത്തേക്ക് ചെന്നു. മണ്ഡപത്തിലേക്ക് സൂക്ഷിച്ച് നോക്കി. രാമദേവർ ഒരു തിരിഞ്ഞുകിടന്നതെയുള്ള ഉണർന്നിട്ടില്ല. ചെട്ടു ചും കടമ്പിലേക്ക് വന്നു. കഴിഞ്ഞ കുറച്ചു സമയത്തിനുള്ളിൽ ആകാശം ഒരു ചുരുട്ടു മേയലായ ചാർത്തിയിരിക്കുന്നു. നിറച്ചു" ശംഭു ചുറ്റും വാരിയട്ടുതോലയെ വെട്ടിയ ശേഷം കടമ്പിന്റെ അരികിൽ കിടന്നിട്ടുണ്ട്" അവർ യഥാർത്ഥം സൂക്ഷിച്ച് നോക്കി. ഒരു ശമനത്തോടുകൂടി ചന്ദ്രൻ നിന്നു. മനോഹരൻ തോന്നിയിലേക്ക് കയറുകയും മരിക്കൽ കൂടി അവന്റെ ഇറക്കം ചേർത്തു" ചെന്നു. അപ്പം നിറഞ്ഞിരുന്നിരുന്നതിൽ അവർ കൂടുതൽ സന്ദർശനം കാണുകയും അതിന്റെയൊക്കെ" വീണ്ടും അവരുടെ ചുരുട്ടലിൽ അവിടുത്തെ മെട്ടിപ്പാളം മെട്ടിക്കളിക്കുന്നു. ആ കണ്ണുകളിൽ ഇപ്പോൾ കരി കരി ഏകദേശമാണെന്നതാണ്.

"ഈ കടമ്പു പൂർത്തീകരിക്കേണ്ടി പാടിരിക്കാമു" ഉടയ്ക്കണം" അവർ മനോഹരനോടു യാത്രാമോടി പറഞ്ഞു.

"എന്റെ ഗാനവും കാത്തിരിക്കുന്ന ഏതെങ്കിലും ഈ കടമ്പി ലുണ്ടു" മനോഹരൻ തോന്നിയിൽ കയറിനിന്നുകൊണ്ടാണ് ഈ പറഞ്ഞത്.

വീണ്ടും രണ്ടുപേരും മൗനം പറഞ്ഞില്ല. തോന്നി സാവധാനം അകന്നു. അത് തിരിഞ്ഞു" പഞ്ചഗംഗാമുഖത്തെ മുന്നോട്ടു നീങ്ങി ചെട്ടു നിശ്ചലമായി നിന്നു. തോന്നി അക

നകസ് ഗംഗയിലൂടെ ഒഴുകുന്ന ഒരു മരകകല്ലുപോലെയെ കാണാൻ. ഒടുവിൽ അത് മിക്കവാറും കരണാൻവയ്യാത്തവിധം ദൂരെത്താഴപ്പാഴാണ് ലേലു കടലിൽനിന്ന് സംഗമേശ്വരക്കു തൃക്കിലുകു നടന്നത്. ഈ സമയം ഒരു മാല്യാടി ഏകാകിയായിരുന്നു കരയുണ്ടായിരുന്നത്.

സംഗമേശ്വര നദക്കരതീരത്തു് മണ്ഡപത്തിലിരുത്തിയപ്പോൾ ലേലു അരുളിച്ചെയ്തു. താമരപ്പാലി ഉണർന്നുനിൽക്കുന്നതിനുള്ള അറിവുള്ള ലേലു കടലിലുത്ത്തിൽ അമ്പലമുക്ക് മുറിയിൽ നിന്നു. അല്പനേരങ്ങൾക്ക് അവിടെത്തന്നെ മിന്നിയില്ല. ആ നിശ്ശബ്ദത കേൾക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയാണിത്. അവളെത്തന്നെ ഒരു നാണയ് കൊണ്ടു്. അല്പനേരംകഴിഞ്ഞു് താമരപ്പാലി അവിടെത്തന്നെ ഉപയോഗിക്കുകയെന്നു വിചാരിച്ചു് വിളിച്ചു് "ലേലു"

"ദേവിയേയ്ക്ക്" കടലിലെ സമുദ്രത്തിൽ മിന്നിയെന്നുവന്നു. ലേലു വിളിച്ചതു മുഖമിടെ ഒരു യാത്രികൻ കരണാൻവയ്ക്ക്, മരണാൻവയ്ക്ക്, വിശ്വനാഥൻ, വിശ്വനാഥൻ "എന്നു് അകലി നാകുന്നതു്. അതു് ലേലുവിന്നു തുടർച്ചയായി കരണാൻവയ്ക്ക് താമരപ്പാലി താമരപ്പാലി ഈ നദിയിൽ കടൽ ഗംഗമേശ്വര നദിക്കും മിന്നി സമുദ്രത്തിൽ കരണാൻവയ്ക്ക് ഒഴുകിയിരുന്നതു്. പക്ഷെ സമുദ്രം ഈ കരണാൻവയ്ക്ക്, സമുദ്രം കരണാൻവയ്ക്ക് നാണം ആകുന്നതല്ലെന്നു് കരുതിയപ്പോൾ കടൽവയ്ക്ക് "എന്നാൽ പക്ഷെ കടലിൽ സമുദ്രത്തിൽ ആദ്യം താമരപ്പാലി വിളിക്കുമ്പോൾ അതിന് സവിശേഷതയായ ഒരു ശബ്ദം സിദ്ധിക്കാൻ വയ്ക്കാൻ വികാരങ്ങളുണ്ടാകുന്ന ചുറ്റും അത് നിന്നു് ഇപ്പോൾ അവർ കരണാൻവയ്ക്ക് വിളിച്ചു്. "അതേയ്ക്കൊക്കെ" ലേലു വിനയത്തോടെ.

"ദേവിയേയ്ക്ക്" ലേലു കരണാൻവയ്ക്ക് വിളിച്ചു താമരപ്പാലി എഴുന്നേറ്റു. അന്നുതന്നെ അന്നുതന്നെ അന്നുതന്നെ സമുദ്രത്തിൽ അവർ ലേലുവിനോടു് നിർദ്ദേശിച്ചു് "വീട്ടിലേയ്ക്ക് പോകാം."

രാമദേവി നടന്നു. ചെട്ടു അറക്കു അന്തഗമിച്ചു. അവൾ തുടർച്ചയായി “മഹേശ്വര മഹേശ്വര വിശ്വേശ്വര വിശ്വേശ്വര” എന്നു അപിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

ചെട്ടുവിന്റെ കാലടികൾ നീങ്ങുന്നില്ല. രാമദേവിയുടെ അനം അർദ്ധഗർഭമാണ്. അവർ എല്ലാം കണ്ടിരിക്കുമോ? എല്ലാം അറിഞ്ഞിരിക്കുമോ? അവർ ഒരു മിങ്ങിയിരിക്കുന്നതിൽ — അവളുള്ള മയക്കു മരുന്നുകളാലും മാപ്പുകാഴ്ചകൾക്ക് കനിവുള്ള മരുന്നുകൾ വിവിധ ഭക്ഷിയിലുള്ളത് രാമദേവിയായാണ്, അതോ ഈ ഭൂസ്ഥിതമായ തെറിന്റെ മുമ്പിൽ അവർ അവളോടടുത്തായിരുന്ന സഹയാധികാരിയുടെ ഉറവു മുറുപ്പൻ വന്നിപ്പോയോ?

രാമദേവി ഒന്നും മിങ്ങിയില്ല. ചെട്ടുവിന്റെ സ്വീകൃതപതിക്കൽമുഖത്ത് അവർ വരതിൽ തുറന്നു. അവളുടെയെല്ലാം കർമ്മ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ, ‘കിടന്നൊഴു, അൻ ഹോകുന്നു’ എന്നുമാത്രം അവർ പറഞ്ഞു. ചെട്ടുവിന് ഒന്നും പറയാൻ കോന്നിയില്ല. രാമദേവി നടക്കുന്ന ഒരു പ്രതിമയെപ്പോലെ നടന്നുനീങ്ങുന്നത് അവൾ കണ്ടു.

അതിരാവിലെ രാമദേവി കളിക്കാനിറങ്ങിപ്പോയി. ചെട്ടു കട്ടറിയിലേക്കുവന്നു. ഇന്നലെ രാത്രിയിലെ ആ സംഭവം അവളുടെ സകല മനസ്സുപ്രസ്ഥമയായും അടിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഇപ്പോൾ രാമദേവിയുടെ മുഖത്ത് തലോട്ടിയിലൊപ്പോലെ ഗൗരവം കണ്ടില്ല. അവർ എന്തെങ്കിലും പറഞ്ഞുതുടങ്ങിയെന്നുവെച്ചു് രാമദേവി കാര്യനിന്നു കറച്ചുനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ രാമദേവി ചോദിച്ചു. “ഇന്നലെ രാത്രിയിൽ മോളെവിടെപ്പോയിരുന്നു?”

ചെട്ടു പകച്ചുനിന്നു. അവർ എല്ലാം കണ്ടിരിക്കുന്നു. ഇതിമുഖിച്ചു കാര്യമില്ല. എല്ലാം മറന്നു തന്നിട്ടു മാപ്പുതരണമെന്നു് യാചിക്കുവാൻ അവൾ തീരുമാനിച്ചു. അതിനിടയ്ക്ക് രാമ

മേലി വീണ്ടും പറഞ്ഞു. "അത് എല്ലാം മനസ്സിലാക്കുന്ന പക്ഷം തിന്നുന്നതിനുള്ളപ്പോഴുതന്നെ എനിക്കു മയമാണെന്നോ."

അത് അനുകമ്പാപരമായ വാക്കുകളാണ്. മേലി തീർപ്പാക്കിയതായ സഹോദരത്തിന്റെ ശബ്ദമാണ്. ഈ ബിംബം ഗമത്തിൽ സകലമനുഷ്ടകം എന്തെന്നും മയമാണെന്നുള്ള ഒരു ചിത്രകാവ്യം തീർന്നിട്ട് കയറിയ ഈ ചുരുക്കമായ പേരും ഇന്നും പലതിനെയും തേച്ചെടുത്തു. ഈ ഗംഗയ്ക്കിടം മുഴുവനും മയം ഒളിച്ചിരിക്കുകയാണ്. താമരവിൻ നീർ സംസാരിച്ചപ്പോൾ അവർക്കു് കരകളിൽ തോലുപോലെയായി പറഞ്ഞു. 'ഇവിടെ നിൽക്കുകയെന്നതുവരെയും പറയുന്നതും കാണുകയല്ല. സാധാരണ ഒരു സമയത്തായിട്ടുള്ളതുകൂടിയും പെട്ടെന്നുകൂടിയും തമ്മിൽ സ്നേഹിച്ചാൽപോലുള്ളതും എന്തല്ലാം അപമാനങ്ങൾ പറയുകയെന്നാ' നീക്കം ഈ ബന്ധത്തിൽ അതിനെക്കാളെല്ലാം വലിയ ഒരു വഴിയെ

മേലി നൽകിക്കൊണ്ടാണ്. ഈ വാക്കുകൾ കേട്ടത് ദേവിയുടെ മുഖത്തു മനോഹാർ അവർക്കു കൈമാറില്ല. വരും മുഖത്തുനോക്കുന്നതാണ്. താമരവിൻ നീർസമയം അന്നില്ല. അവർ സംസാരം തുടർന്നു.

"കാശിയിൽ ഒരുവം സമയവുമാണ്. മനസ്സുകൾക്കു വലുത്. ഒരുവം സമയവുമാണിതിൽ ഇവിടെ മനസ്സുകൾക്കു നൽകുകയല്ലാം ഗുണകരമായ പുരോഹിതനായും തീരുമാനിച്ചിട്ടു കരകളാണിത്. അതു വാചികമായി പറയില്ല. രണ്ടു് തമ്മിൽപ്പെട്ടവർ സ്നേഹിക്കുന്നത്. ഈശ്വരനിശ്ചയത്തിനനുസരിച്ച് നൽകുക പുരോഹിതന്മാർ ഈശ്വരനിശ്ചയത്തിനനുസരിച്ച് പ്രവർത്തിക്കുവാൻ മനസ്സുകൾ സഹായിക്കുകയല്ല. പ്രത്യേകം കാശിയിൽ അടക്കിപ്പിടിച്ച വികാരത്തിന്റെ സമയം അവർ അതുപ്രകാരം പറിച്ചു. "മഹേശ്വര മഹേശ്വര, വിശ്വാസം, വിശ്വാസം."

ലേലുവീന്റെ കയ്യുകൾ കയറിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അവ
യിൽ ഒരു ജലധാര പൊട്ടിയൊഴുകുവാൻ തുടങ്ങുകയാണ്. അ
വളുടെ പദങ്ങളോടൊത്ത് ഒരു ഭൂമി വിശ്വസിച്ചിരുന്നതു
പോലെ തോന്നുന്നു. രാമദേവി പറഞ്ഞതിന്റെ അർത്ഥം ഭൂവാ
നവരക്കു നൽകിയാൽ, ആ സ്നേഹബന്ധത്തെക്കുറിച്ച് ഈ
ശാപൻ എന്തു വിധി കല്പിക്കുന്നത് അവരക്കറിഞ്ഞുകൂടാ.
പക്ഷെ ജാഗ്രതയുടെ സന്തതികളായ മനുഷ്യർ എന്തുകൊണ്ടാണ്
പോകുന്നത്? അവരക്ക് ബോധ്യമായിക്കൊണ്ടിരുന്നു.
ഈ സ്നേഹബന്ധത്തിന്റെകേൾ കാശിയിലെ മനുഷ്യർ അവ
രുടെ വിധിപ്രസ്താവിക്കുന്ന ചുരുക്കം ഉൾക്കൊള്ളുന്നു.

"ദൈവത്തോടു" ചേർന്നു നിൽക്കുന്ന പ്രാണിയെ രാമദേവിതയ
വിളിച്ചു.

രാമദേവിയുടെ മനസ്സ് ഇളകിപ്പോയിരുന്നു. അവർ അ
വളെ ഉറക്കാനായി, കറച്ച വർണ്ണങ്ങൾക്കുമപ്പുറം ഇരട്ട കര
വിൽ ഇരുപോലുള്ള പ്രാണങ്ങളിൽ ലേലുവീന്റെ അത് ഇരു
പോലെ അറയുടെ മുമ്പിൽ നിന്നിട്ടുണ്ട്. വിശുദ്ധിയുടെ പ
രമമായ കല്പനയെപ്പറ്റി പണ്ടുമാർ അപവാദം പറഞ്ഞ
ചില സന്ദർഭങ്ങളിൽ ആ വാഗ്ദാനത്തെ ചെറിയ "ഭൂവനം രാമ
ദേവിയുടെ കാൽക്കൽ സമർപ്പിച്ചുകൊണ്ടാണ്" ആ സ്രീ സര
ധാനം തെളിയുന്നത്. ഇന്നിപ്പോൾ അവരുടെ കൈ അപ്പോലെ ക
ണ്ണീരുമായി തന്റെ മുമ്പിൽ നിൽക്കുന്നു. ഗംഗയുടെ നേരെ
ഒരുകരയിൽ കല്പക അന്ത്യവിശ്രമംകൊള്ളുന്ന സ്ഥാനത്തേക്ക്
രാമദേവിയുടെ കയ്യുകൾ അമർത്തിയതെ ഒരു കടന്നുവര
പോയി. ഇടറിപ്പൊട്ടുന്ന കണ്ണുനീരുടെ അവർ ലേലുവീനോടു
പറഞ്ഞു "മോളകരയെന്ന്" എഴുപതു വർഷക്കാലമായി അ
നന്ദരൂപത്തിൽ കണ്ണുനീർ കാണാൻ നിന്റെ അമ്മയുടെയും
കണ്ണുനീർ കണ്ടപ്പോഴെല്ലാം അത് മിവ്വുവുകൊണ്ടായി
രുന്നു. നിന്റെ കണ്ണുനീർ എനിക്കു ദുസ്സഹമാണ് "

അവളുടെ അമ്മയെപ്പറ്റി മാർപ്പിപ്പിള്ളേണ്ടായിരുന്നു എന്ന് രാമദേവിക്കു് പെട്ടെന്നു തോന്നി. പക്ഷെ പറഞ്ഞപ്പോൾ ലേലു എങ്ങുവെച്ചു കാര്യം കടകുറുപ്പോലെയെ മെട്ടിക്കുറുപ്പുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന നിലയിലായിരുന്നു. അവളെ ആൾ പറഞ്ഞുവെന്ന് രാമദേവി കൂടി ചൂ.

“കാശിയിലെ ഗോപൻ എല്ലാം കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു്. ആ സമയം ഗോപൻ എന്റെ മേൽക്കു കൈവെട്ടിയുകയില്ല”

“ദേവിയമ്മേ, ഞാൻ നിങ്ങളെപ്പോലും വെട്ടിയെടുക്കുന്നതാണ് ഇവൾ പറയുന്നതും എനിക്ക് മാപ്പുതരികയില്ലെന്നു തോന്നിപ്പോകുന്നു.”

“അമ്മയെല്ലാ മേൽക്കു ഗോപൻ എന്റെ മുമ്പിൽ നിൽക്കുകയല്ലാത്തതും മനസ്സാലാതെ” ഞാൻ കയ്യെടുത്തു ദേവിയമ്മെ എഴുന്നേൽക്കുകയും ചെയ്തുവെന്ന് മോളുടെ കണ്ണു് ദേവിയമ്മെക്കുറിച്ചായിരുന്നു.

ഈ സമയം മോളുവിന്റെ മുറയ്ക്ക കളരിയിലേക്കു വന്നു കൊണ്ടിരുന്നു. രാമദേവി സംഭാഷണം നിർത്തി. മോളു മുറയ്ക്ക കളരിയിൽ മുഖം തൂങ്ങി. അപ്പം ഗോപൻമാരാണ് ആ സ്ത്രീയുടെ വരവ് അറിയുന്നതെന്നു് മോളുവിനും രാമദേവികൾക്കും മനസ്സിലായി.

“ദേവിയമ്മേ, ഇവൾ കോളാഴ്ചനേരത്തു വരുത്തു് മുറയ്ക്ക ഗോപൻമാരെ ഇത്രയും പറഞ്ഞിട്ടു് കാശിയിലെ മുഖംകുറുപ്പി. അവർ തുടർന്നു “ദേവിയമ്മ മാത്രമല്ല ഇവിടുള്ള ഇന്നത്തെ പാസ്റ്ററിയെക്കുറിച്ചു് കട്ടികളുടെ അപ്പംനോട് മറ്റൊരു പറഞ്ഞു കേട്ടപ്പോൾ ഇവൾ ഒരു ലോകത്താൽകൊണ്ടു കാശിയാകെ അലഞ്ഞു കൊണ്ടിരിക്കുകയാണെന്നു്.”

ലേലു മെട്ടിക്കുറുപ്പായി രാമദേവിയുടെ മുഖം താണു. മുറയ്ക്ക ശ്രദ്ധയായി അവളെ നോക്കി. അപ്പം കൈയ്ക്കും അലഞ്ഞുവെന്ന് കട്ടിയ്ക്കു് കുറുപ്പുനേരംകൊണ്ടുവെന്ന് നോക്കിരുന്നു.

“ആളുകളെക്കണ്ടല്ലാംപറയും! അതിനെല്ലാം അങ്ങനെയും പറയണം!”

ലേലു ദൂതസംഗത്തിലായിട്ട് പറഞ്ഞത്

മുത്ത കുറച്ചുകൂടി ചൊരിച്ചു.

“സാധാരണയാളുകൾ പറഞ്ഞാൽ അദ്ദേഹം വകവെക്കില്ല. ആ നന്ദാരായണക്കേസാണ് അദ്ദേഹിക്കേട്ട് പറഞ്ഞത് നന്ദാരായണക്കേസ് നിസ്സാരമാണ്.”

ശരിയാണ് നന്ദാരായണക്കേസിലെ നിസ്സാരമാണ്. പക്ഷേ ശാശ്വതത്തിലെ പ്രധാനപ്പെട്ട പുരോഹിതനാണ്. ധാരാളം സ്വത്തും സമുദായത്തിൽ ചട്ടനിർവ്വഹിച്ചു കൊണ്ട്. പക്ഷെ സംഗമത്തിലെ പ്രധാന പുരോഹിതന്മാർ ജീവിതപരമായും മറ്റും മുതൽ സഹോദരമാണ്. ഇക്കാര്യങ്ങളിലൂടെയും നിസ്സാരമാവാൻ സാധ്യമല്ല. കേട്ട ഒരു പുരോഹിതന്റെ കാര്യത്തിലുടനീളം നമുക്കുതോന്നും പറഞ്ഞത് നിസ്സാരമാണ് അദ്ദേഹമാണ്. രാമോദി ആ കേസും ഒരു കേസായിപ്പോകുമ്പോൾ ശ്രദ്ധിച്ചു. “റഷ്യനും പറഞ്ഞതുകേട്ട് അദ്ദേഹവും പറഞ്ഞതായിരിക്കണം.”

“അല്ല ദേവിയമ്മേ റഷ്യനും പറഞ്ഞതുകേട്ട് പറയുന്ന ആളല്ല നന്ദാരായണക്കേസ്” മുത്ത ആ ആശയത്തിൽ മുറുകെ പിടിച്ചിരുന്നു.

ലേലു ഹൃദയമാരക്കോടെ മുത്തയെ നോക്കി. ആ സ്ത്രീയെ ഒരു സമാധാനിപ്പിക്കുന്നത് ലേലുവിന്റെ ആവശ്യമാണ്. “മുത്തേ ഏതെങ്കിലും തെറ്റിപ്പറിക്കരുത്. ആരെങ്കിലും പറയുന്നതുകേട്ട് ഏതോട്ട് പിണങ്ങരുത്. ഞാൻ മുത്തയെക്കുറിച്ച് തീരാതി ഒരു കേസും കൊണ്ടിട്ടില്ല.”

മുത്ത അവളെ തിരിച്ചറിയുന്നില്ല.

“നമ്മുടെ പുരോഹിതന്മാരാണ് നമ്മുടെ നേർപിടിക്കുന്നതായിരുന്നു” ദേവിയമ്മേ, ഞാൻ നിങ്ങളുടെ നമ്മുടെ മുമ്പിൽ

വെച്ച് ഒരു കാര്യം പറയുകയാണ്" " മരണമുണ്ട് ബ്രഹ്മരത്നം ഉഷ്ണി ആത്മവിശിഷ്ട ഒരു വടികൊലയെ അവളിലേയ്ക്കു തെറിപ്പിച്ചു കൊന്നു.

"നി ഇതിമേൽ ആത്മഭയമില്ലാത്ത ഒരു നവകണ്ഠനായി കേട്ടാൽ പിന്നെ വളവില്ലാവാൻ നിന്നെ അയയ്ക്കുകയില്ല. വല്ലവിനാ" കാശുകൊണ്ടുവന്നിട്ടില്ലാത്ത നിനക്കുതോന്നുകയില്ല." ആ സ്ത്രീ ചൊടിച്ചുകൊണ്ട് നടന്നുപോയി. താമരവീ മരണമുണ്ടായ വഴിയെ നോക്കിനിന്നിട്ട് വീക്ഷാഭാവമായി ചെല്ലുവിളർന്നു നോക്കി നിൽക്കുക. അവളുടെ കണ്ണുകൾ നിറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. രണ്ടുപേരും മരണം മിണ്ടാൻ കഴിയുന്നില്ല. കുറച്ചുനേരം അങ്ങനെ പോയി.

"എന്തുചെയ്യണമെന്നറിയാത്ത ഒരു കാര്യം പുറത്തു നിന്നുതന്നെ കണ്ണു" ഇക്കാര്യത്തിൽ പഠിക്കുകയുണ്ടായിരിക്കണം. ഇവൾ നോട്ടാന്റെ മറുഭാഗം നിൽക്കുന്ന കരയിക്കാൻ കഴിയുകയില്ല."

ചെല്ലു മരണമുണ്ടായിരുന്നു.

8. ആ കനി തിന്നരുത്

ഓരോർമാരും അതിനെ കറുത്തു കാടുകൾ ആകാശത്തു കിടന്നിട്ടുണ്ടിരിക്കുന്നു. ഈ കലയുടെ ആരംഭത്തിൽ ഞാൻ കണ്ട ആ സമ്പ്രദായികതയെക്കുറിച്ചും അത്യാവേശത്തോടെ കടന്നു പോയിരിക്കുന്നു. കാർഷാസംഗ്രഹത്തിൽ ഏതും സംഭവിച്ചു. ആനന്ദവും ഭയവും കലർന്ന സംഭവങ്ങൾ. ഇക്കാലയളവിലും ഭക്തിയിൽ ആകാശവും കീഴിൽ ഗാഢവും ഇതെല്ലാം നോക്കിക്കണ്ടു കൊണ്ട് കിടന്നു അങ്ങനെയൊരിക്കലുമില്ലാത്ത ഓരോർമാരും വന്നുവന്നിരുന്നു. മേക്കാടുകൾ ഭയത്തിന്റെ നേതൃകളാണ്. ഭക്തിയും ആകാശവും പരസ്പരം കാണുന്നു. സ്നേഹത്തിനും കരുതി ഇറക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. മരിക്കൽ അർത്ഥത്തിൽ പിരിഞ്ഞു കൊണ്ടുപോകും വേണ്ടതൊക്കെ കണ്ടുപിടിച്ചു. ഏതൊരു വിധത്തിലും അവിടെയില്ലാത്തതാണ്. മേഖലകൾ അതുകൊണ്ടാണ്. ഈ കടക്കാവകൾക്കുള്ളിൽ നിന്നു ചില കിടന്നിട്ടുണ്ടിരിക്കുന്നു. അതിനുള്ളിൽ നിരമാലകളാണ്. ഈ നിരമാലകൾ ആഞ്ഞടിക്കുന്ന ശബ്ദമാണ് ഇതിനേക്കാൾ. ഈ മകിലുകളെ മറയ്ക്കുന്ന സ്നേഹിക്കുന്നുണ്ട്. അവ ജലപ്പുഴയൊക്കെ. ആരോടും വെള്ളവും നിറച്ചു. അവർ അവയെക്കുറിച്ചു. കിടന്നുകളിലും കാടുകളിലും കടന്നുചെന്നു പച്ചിലകൾ കിടന്നു ജീവിക്കുന്നു. ജലവാഹങ്ങളിൽ കിടന്നുറങ്ങുന്നു, ഇതിനിടയ്ക്ക് പ്രകൃതിയിലൊക്കെ നന്നായി വിരിക്കുന്നു. ഈ

നല്ല മേഖലകളാണ് ബർണസംഗമത്തിന്റെ കരളിലും വരുന്നതിനുള്ള കറച്ചുദിവസം ഭവ്യവരെ ശക്തിയായ ഉഷ്ണം ഭൂമിയെ കീഴടക്കിക്കൊണ്ടുനിന്നിരുന്നു. ആ കടമ്പുവൃക്ഷങ്ങളെല്ലാം മുഴുപിടിച്ചു മരിച്ചുകഴിഞ്ഞു ചിതറട്ടു കഴിഞ്ഞുകൂടി. തണുപ്പിനു വേണ്ടി ആ പ്രദേശം കാത്തിരിക്കുകയായിരുന്നു. ഇതെല്ലാംകൂടിയും ഏകദേശം വേദനകളാകയാണെന്ന് ഭാമൻമാസം കണക്കാക്കിയിരുന്നു.

മേൽക്കൂട്ടം വളർന്നുവന്നു പോകുന്നതും പക്ഷെ ബർണസംഗമത്തിലെ അറകളുടെ ജീവിതം കേന്ദ്രീകൃതംപോലെ കയറുകയായിത്തീർന്നിരുന്നു. മരണാഹ്വാനം അറകളായുള്ള സ്നേഹബന്ധം ഏല്പാനുണ്ടായും സംസാരവിഷയമായിത്തീർന്നു. ഭാമൻമാസംകൂടി പലരും അതേപ്പറ്റി ചോദിച്ചു. അവർക്കും ചുറ്റുമുള്ളവർക്കും വിചിത്രമായി. ആ വസ്തുത ഇവിടെ നിരന്തരമായി കാര്യമായി. പക്ഷെ അതിന്റെ കീഴെത്തന്നെ പരസ്പരം അറയറിപ്പോകുന്നതിലും ബർണസംഗമത്തിലും മെന്റലായ ഏകദേശവും പല സംഭവങ്ങളും സംഭവിക്കുകയും ചെയ്തു. പലപ്പോഴും കേന്ദ്രീകൃതമായും പ്രകടിപ്പിക്കുന്നതിനും. "ബ്രഹ്മണസംഗമത്തിൽ പഠിക്കുന്ന മേൽക്കൂട്ടം ആ സമുദായത്തോടും സാക്ഷാൽ കാശ്മീരിൽ അധികാരത്തോടും അപരമായൊരു തരത്തിലും പലപ്പോഴും ഇത്തരത്തിൽ പല ഘട്ടങ്ങളിലും പങ്കെടുക്കുന്നതിൽ. ബർണസംഗമത്തിൽ പ്രധാനികളായ രണ്ട് പണ്ഡിതന്മാരാണ്. ഒന്ന് ജ്ഞാനപണ്ഡിത, മറ്റൊന്ന് വിശ്വനാഥപണ്ഡിത. പണ്ഡിതന്മാരുടെയും പ്രധാനി നരനാഥയുടെ ഭവനമാണ്. അതിലുള്ളതുകൾ ഭവനാധിപനായാണ്, മെന്റലായതുകൾ മെന്റലായാണ്, ശാസ്ത്രത്തിലെ ദൈവിക സാക്ഷാത്കാരം തുടങ്ങിയവയാണ്. മറ്റും പ്രധാനപ്പെട്ട കലാകാരന്മാർ കാശ്മീരിലുള്ളതുകൾ പല സംഭവങ്ങളിലും ഇവർക്കുമായിട്ടുണ്ടെന്നാണ്. മെന്റലായതുകൾ പലപ്പോഴും, അവർക്കുമായിട്ടാണ് അതിനെക്കുറിച്ച്. പക്ഷെ ഇവരുടെ കൂട്ട

ത്തിൽ വിശ്വനാഥപണ്ഡായം ദേവീപ്രസാദപണ്ഡായം ഒരു വ്യത്യസ്തമാണ്. അവർക്ക് ഭവനങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തോടു് പലപ്പോഴും യോജിക്കാൻ കഴിയാറില്ല. പുരാകർമ്മങ്ങളിലും മറ്റനേകുന്നങ്ങളിലുംമാത്രം കർമ്മനകായ നിബന്ധനകൾ മതിയെന്നായിരുന്നു അവരുടെ ഭരം. മൗഢ്യമുള്ള ആത്മീയതയായ ഉൽക്കർഷകങ്ങളുണ്ടാകാതെ പുരാഹിതന്മാർ അസ്വാസ്ഥ്യംകൊണ്ടാൽ ചോരേ അവരുടെ സ്വേദനാസ്ഥങ്ങളെയും മറ്റാരുമില്ലാത്തവയെപ്പോലെയും എന്തിന് സ്വർത്തിക്കുവാൻ പ്രാപിക്കണം? അത് മൗഢ്യത്തിൽ കയറാല്ല! കാശിയിലെ പല സംഭവങ്ങളിലും മറ്റു പണ്ഡാമാർ ഇപ്രകാരം വിശ്വനാഥപണ്ഡായം ദേവീപ്രസാദപണ്ഡായം ഇപ്രകാരം ഉന്നയിക്കാറുണ്ട്. അവരെ അനുകൂലിച്ചാൽ അധികാരം കൈമാറ്റം കാണാറില്ല. എങ്കിലും ഈ വിശ്വാസങ്ങൾ അവർ കൈവെടിഞ്ഞിട്ടില്ല. ഇവരെ ഒഴിച്ചുവീക്ഷിക്കാതെ എന്തെങ്കിലും മെച്ചുവാൻ കഴിയത്തക്കവിധം ഇവർ വ്യക്തികളായും മറ്റും ഉണ്ടാകുന്നു.

മാമുക്കുട്ടാസങ്കല്പ പന്ത്രണ്ടാംദിവസം ചിത്രകൂടത്തിലും ബർണസംഗമത്തിലും വാമനദാശിമേള നടക്കുകയാണ്. ആദിദിവസംമുമ്പ് അസംഗമത്തിൽ ലോലാരിക"മാത"മേള നടന്നപ്പോൾ പണ്ഡാമാർ അവിടെ കയറിച്ചേർന്നു. മേളയും മനോഹരവും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം അന്നത്തെ ധ്യാന പർവ്വം വിഷയമായിരുന്നു. മേള അവിടെ വെളിച്ചാൽ കലാപിരിയ. മനോഹരവും മെമ്പിരി. പണ്ഡാമാർ കൂടുന്ന സ്ഥലങ്ങളിൽ പോകാനവർക്ക് യോഗ്യം. കാശിയിൽ ഈ പുരാഹിതന്മാർ വന്നുകൂടാത്ത ഒരു മേളയെങ്കിലും. ബർണസംഗമത്തിലെ വാമനദാശിമേളദിവസം തന്നെയും മെച്ചമെന്ന് മേലൂറന്മാർ അറിഞ്ഞുകൂടാത്തതാണ്. അന്ന് മെളച്ചാൽകാലത്തു് അവർ രാമദേവിയുടെ വീട്ടിൽമെമ്പ. അവിടെ കൊടുത്തിട്ടുള്ള വീട്ടിലെങ്കിലും മുമ്പിൽ രാമദേവിയും മറ്റൊരാളുംകൂടിയിരുന്നു.

സംസാരിക്കുന്നു. അതാകയാൽ ആദ്യഭവനം മനസ്സിലായ
ല്ല. അവർ മറന്നത് കടന്നുപോകാൻ ഉള്ളതുകൊണ്ട് അതിനെ
ശ്വേതാപരിവേഷമാക്കുന്നു. അവർ അവരുടെ സംസാരം കേൾ
ച്ചു. സ്നേഹവും കാരുണ്യവുമുള്ള ഒരു മനുഷ്യനാണ് വിശ്വനാ
ഥപണ്ഡിതനാണ് അവർ കേട്ടിട്ടുള്ള ആദ്യമായി ഒരു മനുഷ്യ
ന്റെ നാവിൽനിന്നുവന്ന ആകാശം വാക്കുകൾ ശ്രവിക്കുന്ന
നേരത്തെയുള്ള കേൾവി ശക്തിയാണെന്നവർക്കുതോന്നി. വിശ്വ
നാഥപണ്ഡിതന്റെ വാക്കുകൾ ഇതായിരുന്നു —

"ആ പെൺകുട്ടിയെ ഉദ്ധരിപ്പിക്കുവാൻ എന്തിനായിപ്പോയി
അതുകൊണ്ടാണ് ദൈവത്തോടു് ഇക്കാര്യം വന്നു പറയാൻ
അവർ കയറിയത്?"

അവർ സംസാരിക്കുന്നത് അവർക്കു മുന്നിലായിട്ടാണ്. ചെറു
കുട്ടിയെ കേൾക്കുക. ദൈവം അവർക്കു പറഞ്ഞു — "അവർ
വെട്ടിയൊഴുത്ത് താപകൽ ഉദ്ധരിക്കുകയാണ്. അപ്പോൾ അവർ
കുട്ടിയെ ഒരു പെൺകുട്ടിയായി അവർക്കു മുന്നേയും അവർ
വെട്ടിയൊഴുത്ത് ഉദ്ധരിക്കുകയാണ്. അവർ അവർ സ്നേഹിച്ച
പോയത് കേൾക്കുന്നു."

ചെട്ടിയിൽനിന്നു എഴുന്നേറ്റുനിൽപ്പ് ആ നിമിഷത്തിനിടെ
സ്വീകരിക്കുക കടന്നുവന്നു എന്നവർ കേൾക്കുക. വിശ്വനാ
ഥപണ്ഡിതന്റെ വാക്കുകൾ എന്തായിരിക്കും ആ പ്രശ്നമാണ്

"സ്നേഹിക്കുന്നത് കേൾക്കുക." വിശ്വനാഥവേദന്റെ പ്രശ്ന
വെട്ടിയൊഴുത്ത്.

ചെട്ടി മൺ നിശ്ചയിച്ചു. അത് അന്വേഷിച്ചിട്ടുണ്ട്
പോകുക അവർക്കു കണ്ണുകൾ നിറയുന്നു.

സ്നേഹിക്കുന്ന എഴുന്നേൽക്കുന്ന മനസ്സിലാക്കുന്നവർ വെട്ടിയൊ
ഴുത്ത്. അവർ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതുകൊണ്ട് ദൈവത്തോടു് ഇതു
കേൾക്കുക.

“അതാണ് ഏകദൈവംതന്നെ.” വിശ്വ നാഥപണ്ഡിത ചിന്താവിനയാരുപോലെ തോന്നി. “ഈ പെൺകുട്ടിയുടെ അമ്മയെപ്പറ്റി അന്വേഷിക്കുകയാണ്” ദേവിയമ്മയ്ക്കറിയില്ല, അവ സന്താനമിഷണറിയുടെ അൻ പ്രതിനിധനായും നന്നാശായൻ മേയ്ക്കും മറ്റും ഏതീയ്ക്കും ചേർന്നു. “എന്നു അവർ” ആ സ്ത്രീയോട് “ഏകദൈവം വൈരാഗ്യമാക്കിത്തന്നു.”

മേലുള്ള ആ വാക്കുകൾ ശ്രദ്ധിച്ചു. കുറച്ചുനേരത്തേക്ക് അമ്മയ്ക്ക് നിശ്ശബ്ദത കളിയാടി. അവൾ ഒരു പുതിയ വാർത്ത കേൾക്കുകയായിരുന്നു. വിശ്വനാഥപണ്ഡിത പറഞ്ഞ വാക്കുകളുടെ അർത്ഥമാണ്! കർമ്മ അമ്മയ്ക്കറിയാതെ ആരെങ്കിലും ഒരു സങ്കരം നടത്തിയത് അറിയില്ലാത്തതില്ല. ആ സങ്കരം ഏതെന്നുവെണ്ടിയായിരുന്നു. ഏതായാലും ആ സങ്കരത്തിൽ വിശ്വനാഥപണ്ഡിത മറ്റൊരാളുടെ ഭാഗത്തായിത്തന്നെയാണ് ഇപ്പോൾ തെളിഞ്ഞത്. ആരെയും ബോധ്യപ്പെടുത്താൻ വേണ്ടിയല്ലാത്ത ഉദ്യമമല്ലെന്ന് കണ്ടു വാക്കുകളിൽത്തന്നെയാണ് ആ സങ്കരം അവൾ ഇപ്പോൾ മനസ്സിലാക്കിയത്. “അമ്മയെ ആ പഴയകഥ അവർ ഇപ്പോൾ കണ്ടെത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു.”

അതുകൊണ്ട്, രാമദേവിയുടെ കണ്ണുകളിൽനിന്നും അവൾക്കുതൊഴുകുന്നതായിരുന്നു ആ ചെളിയിലെ ഭൂമിയ്ക്ക്. “ഈതും ഉത്തമമായൊരു വിശ്വനാഥപണ്ഡിതന്റെ ഭാര്യയെ വെളിപ്പെടുത്തി നീർച്ചാലകൾ കാണപ്പെട്ട ലേലപിരൻ മേൽ” വീണ്ടെടുക്കുകയാണ്.

“ദേവിയമ്മ വെളിപ്പെടുത്തിയത്” ആ വൃദ്ധയുടെ ആത്മാവിനെ വിശ്വനാഥപണ്ഡിത സമാശ്വസിപ്പിക്കുകയാണ്.

രാമദേവി ഒരു വിശ്വനാഥപണ്ഡിതയെപ്പോലെ പറഞ്ഞു — “ഇന്ന് ഒരു നക്ഷത്രം വെളിപ്പെട്ടു. ആ പെൺകുട്ടിയെയും അവളുടെയും കൊല്ലം തിരിച്ചറിയുകയാണ് അൻ മേൽപ്പെടുന്നത്.”

[illegible]

“சுயமனது” உடனடியாகக் கைவிடப்படும். “சுயமனது” கைவிடப்படும். “சுயமனது” கைவிடப்படும்.

⁴⁴ ജാഗ്രൂ എന്നു പറയപ്പെടുന്ന കടലാശ്ശി കടലിനോട് അടുത്തു വെറിയുന്നു. ⁴⁵

വിശ്വ നാഥൻ നല്ല ആളെന്നും, രാമദേവീ അദ്ദേഹത്തെ
 അനുഗമിച്ചു. വെട്ടു വീടിന്റെ മേമ്പാളത്തു് മറ്റു ഒളിച്ചു
 നിന്നു. വിശ്വ നാഥന്റെ കൈക്കീഴിലായിത്തന്നെ രാമദേവീ
 യോടു് തീർത്തുപോയിതു് —

“അവനൊരാൾ” ഇക്കാര്യം സംസാരിക്കുമോ!”

“എല്ലാ വഴിയും” കാക്കനാടി പ്രതിനിധിച്ചു. “മഞ്ജു മീവ സംസ്ഥാനത്തു ത്തെ അത് സംസ്ഥാനിക്കും.”

[illegible]

“അാൻ എല്ലാം കേട്ടു, ദേവിയമ്മേ.”

രാമദേവി ഉദയപ്രഭാതത്തെ അവളെ അറക്കി. അവൾ പുറത്തു നിൽപ്പുണ്ടായിരുന്നോ? അവൾ കേൾക്കേണ്ടതായിരുന്ന ചില കാര്യങ്ങൾ അവർക്കിടയിൽ പറയുകയുണ്ടായി. അതെല്ലാം അവൾ കേട്ടിരിക്കുമോ?

“ലേലു ചൊടുന്നനവേ ചൊടിപ്പി”- ദേവിയമ്മ എന്നൊരു സത്യപരയുമോ?

രാമദേവി സംശയത്തോടെ അവളെ അറക്കി. ഒരു വീട് അറപ്പിട്ടിട്ടു മൂപ്പിന്റെ അവയരെ മുമ്പിൽ സംഭാഷണമായിരിക്കുന്നുവെന്നു അവർക്ക് ബോധ്യമായി.

“അാൻ സത്യകല്യാണത്താൽ നിന്നൊരു പറഞ്ഞിട്ടില്ല. സത്യമെല്ലാം പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്” ആർക്കുനിന്നെന്നായിരുന്നു രാമദേവിയുടെ സ്വപ്നം.

എന്റെ അടുത്ത എന്തിനാണ് പ്രകാശിതമാക്കപ്പെട്ടത്? “ലേലു നിങ്ങളുടെയുടെ കൊടുമുടിയിൽനിന്നു കേൾക്കുന്നതിനു ചൊടിപ്പി”.

രാമദേവി സ്തംഭിപ്പുന്നിനോടായി. അവളൊരിക്കലും അറിയാതെ, അവളെ ഒരിക്കലും അറിയിക്കത്തക്കത് വിചാരിച്ചിരുന്ന ആ ഒരു കാര്യം ആരെയും മനസ്സിലാക്കുവിചാരിക്കാത്തതാണ് അവളുടെ കാലിയെത്തിക്കിടക്കുന്നു. എങ്ങനെ അത് പറയൂ? എങ്ങനെ പറയാതിരിക്കൂ? എങ്കിലും അവളെ അറിയിക്കാതിരിക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയാണ് കേൾ.

“മുണ്ടല്ല” രാമദേവി കൃത്യമായ വാചസ്പത്യം പരക്കെത്തുടങ്ങി.

“ലേലുവിന്” മട്ടം സമാധാനം വന്നില്ല. അവൾ നിർബ്ബന്ധിച്ച്. “ദേവിയമ്മ എന്റെ മറുപടി” അതിരുന്ന

കൊണ്ട് ഞാൻ കൂടുതൽ ഉദ്വീഷകയല്ല അതിയുന്നതുകൊണ്ട് എനിക്ക് കൂടുതൽ സമചിത്തത ഉണ്ടാവുകയേയുള്ളൂ”

“ചോദ്യം അതിയെന്നതാണ്” ഇക്കാലമത്രയും അമ്മാലി ഹിച്ചിതനായി. അതുകൊണ്ടാണ് ഞാൻ ഒരു പറയാൻ കഴിക്കുന്നത് “രാഘവി മുഖംതിരിച്ചതാണ്

മേൽ തൂണിൽ ചാടി കളനവളുടേപ്പാലെ നീക്കം.

“എന്റെ അമ്മയെ സംബന്ധിക്കുന്ന ഏതൊരു വലിയ ഒരു സത്യം എനിക്കറിയാൻ അവകാശമില്ല!”

ആ മോശം അല്പതീക്കിത്തൊടിക്കുന്നു. രാഘവിയെ അത് നിസ്സഹായയാക്കി. അവിടെ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞുപോയി.

“ഞാൻ പറയാം. അതിന് എന്റെ സ്വന്തമായ തല്പരതയുണ്ട്. എന്റെ ചോദ്യം കണ്ണു നനയുന്നതു കാണുവാൻ ഇവിടെയെങ്കിലും ഇപ്പോൾ അനന്ത മെച്ചപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്” ഈ പുരോഹിതന്മാരില്ലാത്തതെന്നതിൽ ഒറ്റുക കേരണാരുളം മീവിച്ചിരിക്കുകയുണ്ടു്.

രാഘവി നിലവിളക്കിന്റെ ഒരു വശത്തു ചെന്നിരുന്നു മേൽ ആ തൂണിന്റെ ചാട്ട് തിരുത്തുന്ന ചാടിയിരുന്നു. ആ രീതി നാളം കഥ പറയുവാൻ രാഘവിയെ കാടിയിട്ടില്ല മേൽ ആ മിയെയാണു നീട്ടിയിട്ട് വീണ്ടും തൂണിൽ ചാടിയിരുന്നു.

“വിന്റെ അമ്മ സ്മരിച്ചായിരുന്നു. അവളിവിടെ വന്നപ്പോൾ ഈ നാട്ടുകാരും അവളുടെ മുഖസൗന്ദര്യംകൊണ്ട് അന്തിച്ചുനിന്നുപോയിട്ടുണ്ട്. ഒരുകാലം വാമനൻ ചാടിയിരുന്നതിൽ വെച്ച് ഈ കൃഷ്ണനാഥപണ്ഡിതൻ അവളെ കണ്ടു കൃഷ്ണനാഥപണ്ഡിതൻ പറയുന്നതാണ്” കൂടാതെ സകലായത്തിൽ അതിമാനാർഹമായ സ്വപനമുണ്ട്. മൂന്നു നാട്ടിൽനിന്നുവന്ന സൗന്ദര്യവതിയാരു ഒരു ചെങ്കുട്ടിയോട് അടുത്തായിട്ട് കല്ലു കല്ലോന്നിയിട്ടിരിക്കുകയുണ്ടു്.

മേൽവിന്റെ കണ്ണുകൾ വിടുന്നു. അവളുടെ ഹൃദയം മുറുപ്പായും നിമിഷങ്ങൾക്കുള്ളിൽ ഏതൊരു ഒരു ദിക്കുകളിൽ അ

അയ്യപ്പിനിന്നു ആ മേൽക്കൽ ചലകളുടേയും വെഴുതിൻ ഗംഗാ
തീരത്തിനടുത്തും മനോഹാരികകൾ അവിടെക്കാർത്തവനും. അ
വിടെ കാറുകൾക്കിടനലവുന്ന ചോളക്കുതിരകൾക്കിടയ്ക്കു അവ
ളുടെ അമ്മ അഴിഞ്ഞുവെക്കുന്ന കൂടകളുമായി നടന്നുനീങ്ങുന്നത്
അവൾ കണ്ടു. ആ ചോളക്കുതിരകളാണ് അവരുടെ കൈയെ
ണുക്കളിലേയ്ക്കു കനക്കത്തിന്റെ നീനം പകർന്നുകൊടുത്തതു് ചുവ
ന്ന കേസരപ്പൂക്കളിന്റെ ഉള്ളിലാണ് മല്ലികയുടെ കവിളുക
ളിൽ ആ തൂക്കം ധോഷിക മാലിപ്പുകൊണ്ടു് വെമ്പൽ
ഗംഗാതടത്തിന്റെ സൗന്ദര്യം മുമ്പാൻ പകർന്നുടുത്തുകൊണ്ടു്
അവൾ കാശിയുടെയടുക്കലാണ് ആ സൗന്ദര്യത്തിന്റെ മുമ്പിൽ
മന്ത്രംപിടിക്കുന്ന ചുണ്ടുകൾക്കൊപ്പം നിശ്ചലമായിത്തീർന്നതെ
ങ്കിൽ അതുതന്നെയാണിതു്. അമ്മയുടെ ചുരുങ്ങിക്കുറു മരിയും
മരിക്കുകയാകുന്ന കണ്ണിപ്പിടികളും അടുക്കുന്ന കാണവാനാഗ്ര
ഹിച്ചുപോയതങ്കൽ അതിഗമിക്കാനില്ല. പക്ഷെ സ്നേഹിതനി
റങ്ങുന്ന അമ്മയുടെ കൈസ്പർശനം എങ്ങനെ കൈകൾക്കിടക്കലെന്ന
കൊണ്ടിപ്പി? ഇങ്ങിനെയാണല്ല എങ്ങനെ അമ്മയുടെ ശത്രുവാ
യിത്തീർന്നു്

മാംദേവി അല്ലാക്കുടിയെ തൂണു - ഒരു കർമ്മാനുഷ്ഠാന
ത്തിന്നുവേണ്ടിൽ ഇന്നിന്നാലോന്നു മല്ലികയുടെ അടുത്തുവെക്കി
ന്റെ വീട്ടിലേക്കു വിളിച്ചുകൊണ്ടുപോയി. എന്തു നടന്നു
ബലിപ്പെന്നു് അറിയില്ല. ഒരു സന്ധ്യയിൽ വിളിച്ചുകൊണ്ടാ
ണ് മല്ലിക എന്റെയടുക്കൽ തിരിച്ചു വന്നതു് എന്തു സംഭവി
ച്ചുവെന്നു് ഒരിക്കലും അവളോടു ബാൻ ചോദിച്ചിട്ടില്ല."

മേൽത്താഴത്തിലെ മേലും ഇരുണ്ടുകിടയുമൂലം പകൽ
വെളിച്ചം അറച്ചു മാറിയിരിക്കുകയാണ് ഗംഗയ്ക്കു് തീരക്ക
മ്പ്രസന്നതയില്ല. പാവകളുടെ പ്രഭാതനീസാനങ്ങൾപോലും
ഇരുട്ടിന്റെ വാദമുണ്ടല്ലോപോയിരുന്നു.

മേലു കണ്ണുനെയ്തിന്നു് ആ കഥ കേൾക്കുകയാണ് മാം
നീകനായ വികാരങ്ങളുടെ അർത്ഥവിചിന്തകൾക്കൊപ്പം അവളു

ഒരു ചേരൻ വളരെ വികസിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് കഥയുടെ ഒരു പുറംവശം അവളുടെ ഉൾക്കണ്ണുകൾക്കു മുന്നെത്താൻ കഴിഞ്ഞു.

“അന്തരീക്ഷം” പ്രസിനാഥപണ്ഡിതയുടെ നേതൃത്വത്തിൽ കുടുംബത്തോടു് ഏകീകൃതയായി, ദൈവത്തിന്റെ പ്രതിധികളായ ഇവരെപ്പറ്റി ഈ ഭൂമിയിൽ എങ്ങനെയൊന്നോ എന്തല്ലാം നിന്നൊഴുത്തുകളിൽക്കൂടി അവർ ആ കുടുംബമായിട്ട് ഹൈന്ദവമെല്ലിച്ച് അനന്ത വിവരിക്കുന്നില്ല. ഈ കണ്ണു് തുറന്നിട്ടു് അകമല്ലാം കണ്ടതാണ്.

താമരപ്പൊയ്ക കണ്ണാടിയിൽ, കുറച്ചുനേരത്തേക്കു് അവളുടെ കാൽ നിലയില്ല. പിന്നീടു് അവർ പറഞ്ഞു -

“അപ്പോൾ വർഷത്തെ വാക്കുചൊല്ലുകളിൽ ഒരു സ്വർഗ്ഗമായി. പ്രസിനാഥപണ്ഡിതയുടെയും നന്ദാരായന്റെയും ആശങ്കാർത്ഥ്യം മല്ലികയെയും ജഗന്നാഥ ചേരന്റെ ദൈവരൂപവുമെല്ലിച്ച്.”

മെട്ടു പെട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. അപ്പോൾ ഗോസധയെക്കൊണ്ടുപോലെ ആ വീട്ടുകാണെങ്കിലും മടിച്ചുനിൽക്കുന്നവരായിരുന്നു. അവർ പകൽപെട്ടിച്ചുംതാനും ആ മുറിക്കുള്ളിൽ തണിനിന്നു.

“കോളം കയറേണ്ടതു്” താമരപ്പൊയ്ക പറഞ്ഞു. “ഗംഗയ്ക്കിനിൽ” മറ്റു മൂന്നു വാക്കുകളിൽനിന്നും മെട്ടിച്ചു വെളിച്ചം വീശപ്പെട്ട ജഗന്നാഥദൈവനെ കണ്ടിട്ടുകൊണ്ടു വന്നതു് മല്ലിക്കാരിയുടെയും വാഗ്ദാനമായി. ജഗന്നാഥദൈവൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കരാൾ വെളിച്ചംവീശിയിട്ടില്ല. സ്നേഹംനിന്നു മല്ലിക ചുമച്ചുചുമച്ചു് അവസാനമായി കണ്ണടച്ചപ്പോൾ അവളുടെ മുമ്പാകെ ചുമക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതൊന്നും അവളെ ശൂന്യം കൈയറാത്തതാണ്.

കുറച്ചുനേരത്തേക്കു് മറ്റുപേരും മിന്നിയില്ല. മെട്ടുന്റെ ഏതെങ്കിലും മുറിക്കുള്ളിൽ നിന്നുണ്ടായിരുന്നു.

“ഇതിനെല്ലാം ഒരു കാരണം അവർക്ക് പറയാനാകാതിരുന്നതും. മെൽകൽമലാധരത്തിൽനിന്നും വരുന്നവരെല്ലാം തോട്ടികളും ഇപ്പുകായമാണ് അവർ ബ്രാഹ്മണരെക്കാട്ട് അശുഭരെന്നായി കാശിവിശേഷനാചർ സങ്കീർഷകയില്ല. തോട്ടികളെയും ഇപ്പുകാരെയും സ്വീകരിക്കുന്ന ബ്രാഹ്മണരെ സംഗമേശ്വരൻ ശിക്ഷിക്കും. ആ ശിക്ഷയാണ് പ്രസിദ്ധപണയം ഉദ്ദേശം നടപ്പാക്കിയത്.”

കണ്ണൂരിൽനിന്നും ലേലുപിള്ളർ ഭാഗിക്കാകെ നാനങ്ങ. മെൽകൽ മലാധരത്തിലേ ചോളക്കുതിരകൾ ആ പട്ടുപ്പിള്ളിൽ ഇരുന്നെന്ന് വളർന്നിട്ടുകൊണ്ട് അവിടെ അമ്മവീട് നന്നാക്കുകയെന്നും ഗംഗയെ തടയുന്നതിന്നു കാര്യം ആ കുതിരകളെക്കൊണ്ട് ഉപയോഗം ആകയും ചെയ്യുന്ന ഒരു ദേവി അവരുടെ അർപ്പണമായി കണ്ണൂരിൽ ഉണ്ടായി.

“തോട്ട് കരയരുത്” ഈ കറുപ്പിൽകൊണ്ടാണ് കെല്ലിട്ടാണായിട്ടാണെന്ന് ഇര കഥ ഇതു ചുംകാലം അന്ന് ഒഴിച്ചുപിടിച്ചിട്ടുണ്ട്.”

കണ്ണൂരിൽ കെട്ടിയ കണ്ണുക്കോടെ ലേലു പറഞ്ഞു

“ദേവിയമ്മ, എന്റെ അമ്മ എണ്ണനാണെന്നതായി എണ്ണ നീട്ടുപിരിയ്ക്കുകയും ഇതു കൈകൾക്കായ ഒരു കഥ ആ വേർപാടിന്റെ പിന്നിലുണ്ടെന്ന് അന്ന് സ്വപ്നത്തിൽപോലും വിചാരിച്ചില്ല. ഞങ്ങളെ പെട്ടി വളക്കുമ്പോൾ എന്തിനായി നീ അറിയിച്ചിട്ട് എന്റെ അച്ഛൻ അബ്രാഹ്മണരെപ്പോലും ഇരുന്നെന്ന് അറിഞ്ഞിരുന്നില്ല.”

“അതെല്ലാം ഒന്നുകൂടുക. ഈ ഗംഗയുടെ തീരത്തു് പലതും പറഞ്ഞുകിട്ടിയെഴുതിയ സാക്ഷികളെയുള്ള” രാമദേവി കല്ലികയുടെ അമ്മവീട്ടുമണ്ഡലത്തോടുകൂടി കണ്ണൂരപ്പുകൊണ്ടുണ്ടായ പരഞ്ഞെടുത്ത അതിരടത്തുകൊണ്ടു ജഗന്നാഥദേവന്റെ ആരാധനയും കാവത്തിന്റെ തിരസ്കരണത്തിൽപ്പെട്ടുകിടക്കുന്നു. ലേലുവും ആ വഴിക്ക് നോക്കിയിരുന്നപ്പോൾ

“പോതു! നമുക്കും കിട്ടിക്കൊണ്ട് വരുക. ബുദ്ധിമുട്ടാകില്ല
 നല്ല യുഗ ബാല്യവേദം കേൾവിൽ പഠിച്ചു വെച്ചു വീട്ടിലേക്കും വരുന്ന
 ആനുകൂല്യം.”

അവർ രണ്ടുപേരും കടവിള യുദ്ധത്തിൽ

[illegible]

കണ്ഠ് പ്രചണ്ഡമായ എഴിർപ്പാണ്" ആ ബന്ധത്തിനേറെ പുരോഹിതന്മാർ അടിച്ചവിളിച്ചിട്ടുള്ളത്" ഈ അവസ്ഥയാണു ലോഭ്യവിനേയും മനോഹരനേയും നിശ്ശബ്ദരാക്കി നിർത്തിയത്

"അാർ ഇന്നു ബർണാസംഗമത്തിൽ വരികയില്ല" വീണ്ടും ഗണനായി മനോഹരൻ പറഞ്ഞു

"ബർണാസംഗമത്തിലേക്കു പോകുവാൻ എനിക്കു മനസ്സ് വരുന്നില്ല" ലോഭ്യ പറഞ്ഞു "അാർ എന്തിനവിടെ നോക്കൂ! എനിക്കുവേണ്ടി ആരും അവിടെ വരാതില്ല"

മനോഹരൻ ഒന്നും ചോദനമുണ്ടാക്കിയിരുന്നില്ല. അയാളുടെ ചിന്തകൾ ശിഥിലങ്ങളായിരുന്നു. എങ്കിലും അയാൾ പറഞ്ഞു തുടങ്ങി

"ഒരുമിക്കാൻ ചിന്താവശ്യമെ കൂട്ടത്തിലാണ്" നമ്മൾ സമ്മാൽ കാര്യം നിശ്ചയമായതനുശ്ചാലം അതിക്രമിച്ചുകൊണ്ടു ഇവിടെ തെങ്ങുകൾക്കെല്ലാം കെട്ടുന്ന? ഈ നാട്ടിൽ എന്റെ ശബ്ദത്തിനു ബലമില്ല. എനിക്ക് ആകെപ്പറ്റിപ്പുള്ള ആത്മശങ്ക ലോഭ്യവിന്റെ പ്രകാശം പൊളുന്ന ഈ കണ്ണുകളാണ്" അനന്തരേണാൽ എന്റെ ജീവിതം മുറുപ്പൻ ജന്മമാകുന്നു. എന്റെ ഹൃദയം ഉലയുകൊണ്ടു നിറയുന്നു. ഇതു വിഴംമുറു" കൊഴിഞ്ഞ ഒരു പുറംതിട്ട ചിന്തയാൽപ്പോലും ആ ജീവിതം മനുഷ്യന്റെതല്ലെന്നാകാം എത്ര സന്തോഷപൂർണ്ണമാകുമായിരുന്നു! ..."

മനോഹരൻ കൂടെയിൽനിന്ന് വാടിത്തുടങ്ങിയ ഒരു പുരുഷനോടു് അവളുടെ ഭടിയൽവെച്ചു കേന്ദ്രത്തിന്റെ കവാടങ്ങളുടെ കടന്നുപോയ ആരോടൊക്കെ അതു കാണുകയുണ്ടായി

"വാടിയ പുറമാണ്", സാരമില്ല" അയാൾ പറഞ്ഞു.

"ഈ മനസ്സ് വാടാതിരുന്നാൽമതി" സങ്കാരാനിപ്പിപ്പി വാൻവേണ്ടി ലോഭ്യ ഉപയോഗിച്ച വാക്കുകളാണ്വ.

മനോഹരൻ വിളറിയ ഒരു പുഞ്ചിരി സമ്മാനിച്ചു. "പല്ലോ പുക്കളും കൊടിയുന്നതിനെപ്പറ്റിയുള്ള രഹസ്യത്തോടുകൂടി"

യാണ് വീടെന്നത്. എത്ര ചുരുക്കം വീടുകളും കൊഴിയുകയും ചെയ്യുന്നു! അതിൽ എനിക്കു ഉദിച്ചില്ല. ചിലർ ഈ രംഗത്തിൽ കൊഴിക്കുകപോകാതെ കാക്കുവാൻ എനിക്കു കഴിഞ്ഞിരുന്നതിൽ . . . .”

ലേലു അല്പനേരംകഴിഞ്ഞു അറിയിച്ചു “വിശ്വനാഥദേവൻ രാംദേവിനോടു ചില കാര്യങ്ങൾ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.”

“എന്താണത്?” മനോഹരനന്ദപതിച്ചു. “അദ്ദേഹം അവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ നല്ല മനഃസ്സുനാണ്.”

“അദ്ദേഹം നമ്മളെ കണിക്കൊന്നുവെണ്ണി പറയുന്നവരുമായി മല്ലിക്കുകയാണ്. പക്ഷേ നമ്മൾ തമ്മിൽ കറച്ചുനാളത്തെയ്യ് ഒരിടത്തുവെച്ചും സന്ധിക്കത്തന്നെ രാംദേവി മുഖത്തിൽ അറിയിച്ചിട്ടുണ്ട്.”

“നമ്മളതനുസരിക്കേണ്ടതാണ്.” മനോഹരൻ അഭിപ്രായമെടുത്തു.

“ഞാൻ പറയുന്നതിപ്പോകുന്നു എന്ന് അതോ നിമിത്തവും എനിക്കു തോന്നുന്നു.” ലേലു റാജരാജയെക്കുറിച്ച് അസന്ദേഹമായി

“ഒരിക്കലുമില്ല. അതാണ്.” അയാൾ ചുറ്റും നോക്കി “നേരം ഇരുട്ടാൻപോകുന്നു. ലേലു ചെയ്തൊക്കൂ.”

അയാൾ കരകനരം മുകളിലായി നിന്നു. മനഃ പരമാർത്ഥം കഴിഞ്ഞില്ല. ഒന്നും പറയാതെയാണ് ഞാൻ തമ്മിൽ പിരിഞ്ഞതും.

*****

ബർണസംഗ്രഹത്തിലെ ഏതെങ്കിലും രാഗീയമളയിൽ പഞ്ചഗംഗാമുതത്തിയിൽനിന്നു നാലു നാളത്തെ അപണ്ഡിത പ്രത്യേകം വന്നിരുന്നു. മഹാഭാരതപണ്ഡിത, ദേവനാരായണപണ്ഡിത തുടങ്ങിയവരും അവിടെയെത്തി. കമ്മങ്ങളെല്ലാം കഴിഞ്ഞു സംഗ്രഹശാസ്ത്രത്തിലെ മണ്ഡപത്തിൽ അവിരോധിച്ചുകൂടി. ഒരു വലിയ തിരുമാനമെടുക്കുവാൻ ദൈവത്തിന്റെ പ്രതീകമായി

കർമ്മപരമകർമ്മം" മേളയിൽ സംബന്ധിച്ചിരുന്ന പുരുഷനാർ ചിത്രശില്പങ്ങളിലെ വർമ്മാചാര്യനാടകം കാണാൻ കലാശ്ലേഷിതരായിരുന്നു. സ്ത്രീകൾ നോക്കുന്നതെന്ന സ്വഭാവമുണ്ടായിരുന്നു. പണ്ഡിതന്മാർ സമസ്തവും ചോദ്യംചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. അപ്പോൾ ഇങ്ങിനെപ്രബലമായി പറഞ്ഞു.

"നമ്മുടെ ബ്രാഹ്മണസമുദായത്തിന് ഒരു വ്യവസ്ഥയെങ്കിലും ഉണ്ടായിട്ടുള്ളു" ഇത്യാദിയുടെ ഭാഷാഭാവം പറഞ്ഞിട്ടില്ല. അദ്ദേഹം തള്ളിയും തടയ്ക്കിയും ചിത്രച്ചിത്രമായിരുന്നു. മകളും അനുചര്യയായിരുന്നു. ഭാഗ്യമായി ബാർമിഷണർമാരിൽ ഒരു വ്യവസ്ഥയെങ്കിലും അറിയപ്പെട്ടിരുന്നു. മറ്റൊരു വ്യവസ്ഥയെങ്കിലും അറിയപ്പെട്ടിരുന്നു. ഇതിൽ ഒരു വ്യവസ്ഥയെങ്കിലും അറിയപ്പെട്ടിരുന്നു. ഇതിൽ ഒരു വ്യവസ്ഥയെങ്കിലും അറിയപ്പെട്ടിരുന്നു."

ഇങ്ങിനെ ചോദ്യങ്ങൾ വന്നുവന്നുവെങ്കിൽ ആ അന്തരീക്ഷം മറ്റൊരു ഭാഷാപരമ്പരയിൽനിന്നു ഉരുവാകുമായി. വികാരമുണ്ടാകാൻ വഴിയുണ്ടായിരുന്നു. അപ്പോൾ ഒരു വിശ്വാസത്തിന്റെ ഒരു വ്യവസ്ഥയെങ്കിലും കണ്ടുപിടിക്കുന്നതിനായി ചിലർ ഇറങ്ങി. ഒരു ചിലർ ചോദ്യങ്ങൾ. മറ്റൊരു ചോദ്യത്തിൽ ഇത്തരം ചോദ്യങ്ങൾ മുട്ടിക്കിടക്കുകയാണ്.

മറ്റൊരു ചോദ്യം ബീയ ചോദ്യത്തിന്റെയും തന്റെ അഭിപ്രായം ചോദ്യം ചെയ്തു.

"ഇതൊരു ചിത്രമായി ആദ്യം ചിത്രങ്ങൾ കാണുകയും അതിൽ കൊള്ളാത്തവയും അതിൽ കൊള്ളാത്തവയെ സർവ്വകാരിയെന്ന സ്ത്രീപരമ്പരയുടെ വിശ്വാസം ചില ശിക്ഷകൾ വിശ്വസിച്ചു. ചോദ്യം ചെയ്തതും ചോദ്യം ചെയ്തതും കണ്ടെടുത്തത് ഈ ശിക്ഷകൾ നടപ്പാക്കാനാണ്. അത് ഏതുതരം ചോദ്യം നടപ്പാക്കാൻ നമ്മൾ ചിന്താചെയ്യേണ്ടതാണ്."

വിശ്വാസം പണ്ഡിതനും ചോദ്യംചോദ്യംചോദ്യം ഒരു മൂലത്തിലുള്ള ചോദ്യത്തിലായിരുന്നു. അത് കാര്യങ്ങൾ

അകത്തുനിന്നും കെട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു. ചർച്ചകൾ തുടങ്ങുകയാണെന്നു മനസ്സിലാക്കുകയും ഇടത്തു് ഒരു ചെറുതും ഉന്നയിച്ചു “ആരാണു് അയാൾക്കു്?”

“ഒരു ഇപ്പുകാരൻ പറയുക. പുതിയ റെക്കർഡ് വാൻററോടുകൂടി.” “ആരാണ് പറയുന്നതു്?” “ഈ വിവരം നിന്നിന്നു്.”

“ജൂനിയറോടുകൂടി ഉറപ്പിച്ചു് ഒരു പുതിയ ചെറുതും നൽകിയിരിക്കുന്നു. ഇതുകൂടി ഉടൻ കീഴ്വരയിൽ അയക്കുന്നതാണ്. ഈ ബർത്തുക്കൾക്കു് കഴിച്ചിട്ടു് കരുതില്ല.”

ഈ പ്രമുഖ ചെറുതും കെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതും നൽകുന്നതും ചെറുതും നൽകി. നൽകുന്നതിൽ എന്തിനും നൽകുന്നതു് പുതിയ ചെറുതും നൽകുന്നതും. അതുകൊണ്ട് കാര്യത്തിൽ പുതിയ ചെറുതും നൽകുന്നതും. “ജൂനിയറോടുകൂടി ഉറപ്പിച്ചു് ഒരു പുതിയ ചെറുതും നൽകിയിരിക്കുന്നു. ഇതുകൂടി ഉടൻ കീഴ്വരയിൽ അയക്കുന്നതാണ്. ഈ ബർത്തുക്കൾക്കു് കഴിച്ചിട്ടു് കരുതില്ല.”

“ജൂനിയറോടുകൂടി ഉറപ്പിച്ചു് ഒരു പുതിയ ചെറുതും നൽകിയിരിക്കുന്നു. ഇതുകൂടി ഉടൻ കീഴ്വരയിൽ അയക്കുന്നതാണ്. ഈ ബർത്തുക്കൾക്കു് കഴിച്ചിട്ടു് കരുതില്ല.”

“ജൂനിയറോടുകൂടി ഉറപ്പിച്ചു് ഒരു പുതിയ ചെറുതും നൽകിയിരിക്കുന്നു. ഇതുകൂടി ഉടൻ കീഴ്വരയിൽ അയക്കുന്നതാണ്. ഈ ബർത്തുക്കൾക്കു് കഴിച്ചിട്ടു് കരുതില്ല.”

“ജൂനിയറോടുകൂടി ഉറപ്പിച്ചു് ഒരു പുതിയ ചെറുതും നൽകിയിരിക്കുന്നു. ഇതുകൂടി ഉടൻ കീഴ്വരയിൽ അയക്കുന്നതാണ്. ഈ ബർത്തുക്കൾക്കു് കഴിച്ചിട്ടു് കരുതില്ല.”

"എനിക്കു ജന്മമില്ല. ഞാൻ ആരെയും ജന്മപ്പെട്ടിട്ടുമില്ല!"

ഇതുവരെ മിണ്ടാതിരുന്ന ദേവീപുരുഷാചാര്യൻ മെഴുനും മണിച്ചു.

"അന്നപ്പൂർണ്ണയേയും വിശ്വപ്രാണാദിയേയും സംഗ്രഹിച്ചതായ യമകല്പാൽ കറകയറിക്കൊണ്ടു ജന്മപ്പെടുന്നതാണ് നമുക്കെല്ലാവർക്കും നല്കിയത്."

ആ പ്രസ്താവനയിൽ അല്പം പരിഹാസമുണ്ടെന്ന് നരനായ ശാരദാദേവപണ്ഡിതൻ കണ്ടുപിടിച്ചു. ഗംഭീരസംഗതിയിൽ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു.

"ഹിതപ്രാണാദി ദേവീപുരുഷാദും നല്ല പരിഹാസനായുള്ളവനാണ്. ചിലർ ഗർഭാഭിജ്ഞ സമ്പർക്കങ്ങളിൽ പെരിതം വേണം, കേൾട്ടാ."

"ദേവീപുരുഷ" ഇതിനു രൂപദിനത്തിൽ "ഒരു ചെമ്പ്റ്റിനെ തേർപ്പിച്ച് ഗംഗാധരൻ വിട്ടുപോകാൻ തീരുമാനിക്കുന്നത്" എന്നർത്ഥത്തിന്റെ പഴക്കമല്ല."

വിശ്വപ്രാണാചാര്യനായാണ് ഭിന്നിച്ച് സംസാരിച്ചത്. "എനിക്കും ജന്മമില്ലാത്തതും എണ്ണപ്പെടാത്തതും അപ്പൂർണ്ണമായി പറയാൻ കഴിയാത്തതും. നമ്മൾ പുരോഹിതന്മാർ ആജ്ഞാതീത കാര്യങ്ങളിൽ പ്രവേശിക്കരുത്. നമുക്ക് നാം നമുക്ക് ആദര്യം ദേവീപുരുഷാദും ഞാനും പറയാതിട്ടുള്ളത്. ചിലർക്കും അത്ര സംശയിച്ചിട്ടില്ല. ഇപ്പോഴത്തെപ്പോഴും അതാൽപര്യമുണ്ടെന്നതാണ് ഒരു സ്ത്രീക്കും പുരുഷനും അപ്രകീർത്തിക്കുന്ന ഒരു സ്നേഹിക്കാത്തതും സമീകരിക്കാവുന്നതല്ല. അധികാരാവകാശങ്ങൾ ഉണ്ടായിരിക്കണം."

"തെറ്റാ!" ഒരു നിശ്ശബ്ദതരളിലേക്ക് വരുന്നതിന് ഇടിച്ചടക്കംപോലെയെന്ന നരനായ ശാരദാദേവപണ്ഡിതന്റെ ആശംസയും നിങ്ങളും ക്ലാസ്സുപറയുന്ന മെമ്പർമാർക്കുള്ളതും അടി

“നീങ്ങളുടെമേൽ കർത്താവായ നടപടികൾ നടത്തുവാൻ അങ്ങൾ തീരുമാനിച്ചിരിക്കുന്നു” ദുഷിനാഥപണ്ഡിതനാണ് ഇതു പറഞ്ഞത്. അന്ത്യമരണം വിചാരിച്ചതിനെ ലേലുവിനെ ഉറ്റുനീപണ്ഡിതൻ എന്തൊക്കെയോ തീരുമാനിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു അയാൾക്കറിയാമായിരുന്നു. പക്ഷെ ആ നടപടി എന്തായിരിക്കൂ? ഇത്തരം സംഭവങ്ങളിൽവെച്ച് ഭീഷമായ തുകകൾ പിഴയൊടുക്കുവാൻ പുരോഹിതന്മാർ ആവശ്യപ്പെടാറുണ്ട്. മിലപ്പോൾ ആ പെൺകുട്ടിയെ സമുദായത്തിൽനിന്ന പുറത്താക്കുകയും. കുടുംബത്തെത്തന്നെ ചുരുക്കുമാന്മാരായി. മിലപ്പോൾ വിഴിയും പുറത്തുള്ളതും തെളിയിക്കുവാനായതും. ഇപ്പോൾ അവർ എന്തായിരിക്കും തീരുമാനിച്ചിരിക്കുക?

അന്ത്യമരണം അപേക്ഷാസരണിൽ ചെന്നത്. “അങ്ങൾ തെറ്റാ ചെയ്തിട്ടില്ല. എന്തെങ്കിലും വിഴ വന്നിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ ഇവരിൽനിന്നു ചോദിക്കണം.”

ചെയ്തത് നന്നായെന്നുപണ്ഡിതൻ കല്പിച്ചു. “നീങ്ങളുടെ മേൽ തുകൾ പിഴയ്ക്കുവാനായിരിക്കുന്നു. അതിനുള്ള ശിക്ഷ അങ്ങൾ തീരുമാനിച്ചിട്ടുണ്ട്” അതന്നു മിഥാവിധിമേലുള്ളതുമ്പ്. സംഗമേശ്വരൻ്റെ പേരിൽ ചിട്ടയായി അന്ത്യമരണപ്രായം പ്രാപിനാഥൻ എഴുതിക്കണം.”

ഒരിക്കലുമുണ്ടാകാത്ത അന്ത്യമരണം” അനുഭവപ്പെട്ട ഗംഗയപ്പോലെയെ അയാളുടെ ഉള്ളും ഇരുണ്ടപ്പോയി. ആ സംഗമേശ്വരൻ്റെയും അതിന്റെ ചുറ്റും വളർന്നു വെക്കുകയും കീഴനു കൊണ്ടു. ആ പുരുഷന്മാർക്ക് അന്ത്യമരണപ്രായം തെളിയിക്കുന്നതിന് ഉത്തരവും സാധിച്ചിട്ടില്ല. ഇതിനെത്തുടർന്ന് സാധിക്കാതെത്തന്നെ വൃതീകളായി. എന്തൊരു തുക ഉണ്ടാക്കും?

“അതു ശരിയല്ല. വിധവാവാചനപണ്ഡിതന്റെ ശബ്ദമായതെന്നു അതു”

“അതു തെറ്റാണ്!” ദേവീപ്രസാദ് പ്രഖ്യാപിച്ചു.

ജന്മമുദയം ആ ശബ്ദങ്ങൾ വന്ന സ്ഥാനത്തെക്കുറിച്ചു
അയാളുടെ ഉള്ളിൽ ഒരല്പാഭിമുഖ്യം ഉണ്ടാകാതിരുന്നില്ല
പക്ഷെ ആ ശബ്ദങ്ങളാൽ വകുത്തുനില്ക്കുന്നതിനുള്ള
നരനാശമുണ്ടാവാവെന്നു വീണ്ടും കരുതിപ്പിടിച്ചു

“നിങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കുക ഇതിനെപ്പറ്റി. നിങ്ങളുടെ
മകളെ ആ ഇച്ഛകാരന്റെ കയ്യിൽ നിങ്ങളുടെ കുടുംബ
മതമുദയം സമുദായത്തിനും ചുരുങ്ങിയും”

മരകാശിയിലൂടെ സഹായിക്കുന്ന ഒരു എപ്പോഴും
അത് ശരിയല്ല. “നിന്നിടം അങ്ങനെയൊരു സംഭവത്തിന്റെ
സമയംകൊടുക്കാമെന്നു പറയുന്നതും എന്തെന്നു വിശദമാക്കി
മറുത്തും ചോദ്യങ്ങൾക്കു മുമ്പും അറിയിക്കുന്നു.
മറുത്തും ചോദ്യങ്ങൾക്കു മുമ്പും അറിയിക്കുന്നു. ചി
ന്നിലേക്കുപോയി. അങ്ങനെയൊരു സംഭവം വന്നില്ല. ചിലർ
തന്നെപ്പോലെയായിട്ട് വീട്ടിലേക്കുവന്നു. മിക്കവാറും മകൾ
നന്നുപോലെ അറിയുകയായി. മകൾക്കു, മകൾക്കു
മകൾക്കു മകൾക്കു ആ ചെപ്പു മേലു. അവിടെ കുന്നും
കുടുംബത്തെയും വളർത്താൻ കഴിയില്ലെന്നു. അങ്ങനെയൊരു
അയാളും കുട്ടികളും കാര്യവും ഇത് വളർത്തിയെടുക്കുന്നതിനായി
പോയി. അതിനെപ്പറ്റി കാരണക്കാരി ആ നാൾ ചെപ്പു
മേൽ നിൽക്കുന്നതും, കാര്യം കാര്യം വളർത്തിയെടുക്കുന്നതും അയാളോടു
മേൽ മേൽ അയാളുടെ ഉള്ളിൽ കുളിക്കുന്നു.

അതിനു മുമ്പെന്തിനായിത്തന്നെ മേൽ ഉറക്കമാണ്
അവളെ കണ്ടെത്തുന്നത്. “വിളക്കുവെക്കുക” ഗംഗയിലെ ഒരു
എന്തിനായിത്തന്നെ വെക്കുന്ന അയാൾ വന്നിട്ടു. അയാളെ
ഇതിനുള്ള കുടുംബത്തെയും വളർത്താൻ കഴിയില്ലെന്നു. ആ
കുടുംബത്തെ നശിപ്പിച്ചുവെന്നുവരിക. ജന്മമുദയം വീട്ടി
കുറിയ പട്ടികകൾ. ഉറക്കം കാര്യം. അയാളുടെ നിയമ
നൂൽ വീട്ടുപോയി. ഉറക്കം അവിടെയെല്ലാം അങ്ങനെയായിട്ട്
യിൽക്കുകയാണ്. അപ്പോഴും മകൾ വന്നുവെക്കുക.

“ഖെളു” ഒരു സിംഹാജനംപോലായിരുന്നു ആ വിളി
ലേളു താക്കോൽ

“എടി ലേളു” വീണ്ടും കോളാട്ടം ഉച്ചരിക്കേണ്ട ഒരു
അനുമതി ആയതു്

അകത്തു നിന്നു് അമ്പട്ടുനമ്പർ വിളിക്കുകട്ടെ മുത്തത്തമ്പം
എന്നു് അവർ വിളിക്കുകയല്ലെന്നി

“വെങ്കിൽ താക്ക” എന്നു് ഖജാന്റെ പേര് വിളിച്ചുവരുത്തു

വെങ്കിൽ താക്കയല്ല, അയാൾ കലിക്കുന്നതു് പുലിയെ
മുട്ടിക്കൊല്ലേ കടന്നു ചരിക്കുമ്പോഴുള്ള പാഞ്ഞുകൊണ്ടു് മുത
ൽ മുട്ടുന്നതായി വിളിക്കുന്നതു്. “താക്കയെന്നാ” മേലു
ത്തക്കത്തിൽനിന്നു് “താ” ചിലമ്പാൻ കക്കിയിരിക്കുകയായിരുന്നു
അദ്ദേഹിക്കൊന്നും മനസ്സിലാക്ക, ഖജാന്റെ പേര് അയാളെ
അറയിൽ ചൂ് വെച്ചു ചൂടിച്ചു് ചുവപ്പുകൊണ്ടു് വിളിക്കുകയെന്നു് കൊണ്ടു
വന്നു.

“അല്ലേ മുത്തമ്പ” എന്നൊരു സിംഹാജനം അയാളെ
നിന്നു് ചെന്നുവന്നു ആ വിളിക്കു് മനസ്സിലാക്കു് അടിക്കുകയു
ള്ളാക്കുകയും ചെയ്തു കനകംപോലുള്ള അയാളുടെ കവിളു
ളിൽ അയാളെപ്പോലെ ഒരു പാട്ടുകട്ടയുടെ പാട്ടുകൾ വീണു. മേ
ലുള്ള ഒരു മടയൊക്കയും മേലുകിഴും അവിടവിടെ ചീനി അയാ
ൾക്കു് ആ പാട്ടാഴ്ചയ്ക്കിടയിലൂടെ ആ പെണ്ണുകട്ടിയുടെ
മേൽക്കായ വോദനം ഗംഗാതിരമയ്ക്കു് മൃകിയെച്ചുനന്നു മുത്തമ്പ ഇരു
ല്ലാം നോക്കിക്കൊണ്ടു നിൽക്കുകയാണ് അവർ തടുപ്പുചെറി
ച്ചിട്ടു് തടുപ്പുചെറിഞ്ഞു ചുറ്റും നോക്കുകയും ചെയ്തു് നി
ന്നുണ്ടാകുന്നതു് അക്കാലത്തുണ്ടായ ഒരുതരം ശ്രദ്ധിക്കു
വിലു. മേലു് നിൽക്കു് പോലാണെന്നു് മുത്തമ്പയ്ക്കറിയാം. അ
ക്കാലത്തേതു് തുടങ്ങിയതു് ചുറ്റുംകാലത്താകട്ടെ അ
ക്കാലത്തു് നോക്കു് ചെയ്തിരുന്നുതു് അവിടെ അവർ
ഒന്നുകിലും കുറഞ്ഞാൽ വിളിക്കു ആ കടന്നുകയറൽ വിളി

കാണും. അതിനെല്ലാം കാരണക്കാരി ഈ നശിച്ച പെണ്ണാണ് അവൾ ശിക്ഷിതൃപ്പെടുത്തേണ്ടവളാണ്

കുലി അടക്കംപരെ അഞ്ചുവരേവൻ അവളെ അടിച്ചു. ആ വാക്കെടുപ്പിച്ചതിനിന്നു വടികളൊടിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു ഒരീയം വരെ അടിച്ചു.

"നീ ചാക" അമ്മളുടെ കടംബത്തെ നശിപ്പിച്ചു നീ ഇന്നി വീവിക്കണം " എന്നാവർത്തിച്ചുപറഞ്ഞുകൊണ്ടു അയാളവളെ ഹേമന്തേനും എല്ലിച്ചു. മാരാ അടിയും ആ വാക്കെടുപ്പിച്ചു കെ കമ്പുകൾ കരയുന്നതുപോലെ കൊന്നു. ചെട്ടു താവോലി ചുവലിൽ തെ ചെടികളാണവ. ഇങ്ങനെയൊരു മൃഗത്തും ആ മെട്രികൾ ഒരിടത്തും പ്രതിഷ്ഠിച്ചുകാണുകയില്ല.

മുത്തമ്മ മരണവും ഉറപ്പാക്കിയില്ല. അഞ്ചുവരേവൻ ചെട്ടു വീണു വലിച്ചിടച്ചു പുറംതിണ്ണയിൽ കൊണ്ടുവന്നിട്ടു. കക്ക കടച്ചു. ചെട്ടു തേങ്ങിക്കരഞ്ഞു. മരണമറിഞ്ഞാകെ അവൾ ആ പ്രഹരം മഴുവൻ ഏകക്കരയാണ് ചെയ്തത് അവൾക്കു ചക തീബോധമേയുള്ളു ഗംഗ ഇത്ര കേകരമായി ഇരുട്ടിൽ നഖകി തകി കിടക്കുന്നത് കാവതമാരിക്കുകയും കണ്ടിട്ടില്ല. അവളുടെ മെകകളെടുത്തു വേദനയുള്ള ഭാഗങ്ങളിൽ തിരുമ്മി. അവിടെ മെയല്ലാം തടിച്ചു വീണ് കിടക്കുന്നു അവൾ അമ്മയെയും അച്ഛനെയും മാനുഷമായി അമ്മയും അച്ഛനും അവളെ മരിക്കലും അടിച്ചിട്ടില്ല ദേഹമുടുക്കുവാലും ചെയ്തിട്ടില്ല. ഇന്ന് എത്ര നിസ്സഹായയായി നശാധനയായി അവൾ കിടക്കുന്നു വന്നിരിക്കണം ആത്മഹത്യ ചെയ്യാമോ എന്ന് അവളുടെ നാസ്തു വാക്കു തെളയുന്നില്ല. വാക്കു അവൾക്കുവേണ്ടിമാത്രം ജീവിക്കുന്ന ഒരു മനുഷ്യൻ അല്ല മൂലം ആ ഗംഗയുടെ തീരത്തുകരുന്ന യുദ്ധം

അവൾക്കുവേണ്ടി കിട്ടുകയാണ് അയാൾ ജീവിക്കുന്നതെന്ന് പറഞ്ഞിട്ടു അന്നു മൊകുന്നും അയാൾ പിരിഞ്ഞതേയുള്ളു

അവർ സാഹസം കാണിച്ചാൽ അയാൾ ചിന്ന മീവിച്ചിരി ക്കുമ്പോൾ ഒരു മന്ത്രിയെപ്പോലെ വളർത്തിയതിൽക്കൂടി മനസ്സുറപ്പാക്കുകയും ഉള്ളിൽ നിറച്ച് കണക്കാക്കി സ്നേഹത്തി ന്റെ മഹിമ ഉദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ടാണ് അയാൾ നിൽക്കുന്നത്. അവളായിട്ട് അത് നശിപ്പിക്കാൻ പാടില്ല.

മേൽപ്പട്ട പേരിൽ ചാരിയെന്ന് കയ്യിൽപ്പോയി. എത്ര നേരം കഴിഞ്ഞുവെന്നറിയില്ല. ഒരു ചുടങ്ങിയ ഒരു അവസ്ഥ കൈകൾക്കിടയിൽ വൃത്തിയുള്ളതല്ലാത്തതല്ലെന്ന്. അവർ നടു ത്തിരുന്ന്, മനോഹരമാണെന്ന് അവളാദ്യം വിചാരിച്ചു. അല്ല. കറുപ്പുനിറമുള്ള ശരീരം. രാമദേവിയായാണോ! അത്രയും ഉത്തമമായ പുരുഷനാണ്. അവർ സ്മരിച്ചുനോക്കി. എന്തുകൊ ണ്ടോ അവർക്ക് കിടന്നിരുന്നിട്ടില്ല. അകപ്പെട്ടിട്ടുള്ള സ്വര മ്മിൽ ആ കൗതുകം ഉണ്ടായി.

“അയാൾക്ക് വിശ്വസ്തനാകണം”

മേൽപ്പട്ട സകലവും ഭാഷാ വിവരങ്ങൾക്കുപറ്റി ചാരിയെപ്പോ ന്നവർ.

“സാരി എന്ന് കേൾക്കണം. അവളായിരിക്കുകയാണ് ആ വാക്കുകൾ പുറത്തുവന്നത്. എന്നിട്ട് അവർ വിശ്വസ്തനാകു ന്നവരുടെ കാൽക്കൽനിന്ന് കെട്ടിപ്പിടിച്ചു. അദ്ദേഹം ഒരു രാമദേവിയായിത്തീർന്നതല്ലെങ്കിലും കറുപ്പുനിറം നീക്കം പുറകിൽ മറ്റൊരാൾക്കു നീക്കുന്നത് കലയായതിനുള്ളതല്ലെങ്കിലും മേൽപ്പട്ട കണ്ഠ. രാമദേവിയായാണ് അവർ കരുതുന്നതായിരുന്നു. രാമദേവി ലേഖനവിനെ പിടിച്ചുപറ്റുന്നതിന് സാധാരണം പക്ഷെ അവളായിത്തീർന്നു കൊണ്ടുപോയി. പുറകെ വിശ്വസ്തനാകുന്നതും ന ണ്ടതാണ്.

രാമദേവിയുടെ നിമിത്തമാണ് മേൽപ്പട്ടവനെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയത്. അടിക്കാണ്ടു നീക്കം കാണാതെ എണ്ണ തീര ത്തിയപ്പോഴും കരുണയായിട്ട് മേൽപ്പട്ട കഴിച്ചപ്പോഴും അതിനെ

വീണകിടന്ന മുടി മെക്കിക്കെട്ടിക്കൊടുത്തപ്പോഴൊന്നും രാംദേവി അവളോട് സംസാരിച്ചിട്ടു. മടുവിൽ അവളെ ഒരു ചെറുതുകിളിപ്പൂക്കി വീശി നാലുപഞ്ചായം ദേവീപ്രസാദപഞ്ചായം ഒരു ഭാഗത്തിരുപ്പൂത്തു. അവളുടെ കണ്ണു നല്ല കണ്ണു മുതലാൽ അവളെ വീണിരിക്കുന്നുവെന്ന് അവൾക്കൊന്നി. പഞ്ചായത്തുകൾ കൂട്ടത്തിൽ ഇത്ര നല്ല കണ്ണുകൾക്കായി അവൾക്കിന്ന് അവളോടൊന്നു കാണുക. കാണിക്കുന്നത് അവൾക്കു നല്ല കണ്ണുകൾക്കൊന്നിന്റെ ചിത്രമെന്ന് ചെന്നു സംസാരിക്കാമായിരുന്നു. എന്ന് അവർക്കു സുഖമുണ്ടാവുമെന്ന് പാടി കിടക്കുകയും.

വീശിനാലുപഞ്ചായം രാംദേവിയാടായിട്ട് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു.

“ഇനി അവർക്കു ചെറുകുറുപ്പാണ്” അവർക്കു പറഞ്ഞു കർമ്മം മറയ്ക്കിയിരിക്കുന്നു.”

രാംദേവി സമ്മതിച്ചു. വീശി നാലുപഞ്ചായം ദേവീപ്രസാദം എഴുന്നേറ്റു. ചെറുകുറുപ്പും എഴുന്നേറ്റുവന്നു. അവളുടെ കണ്ണുകൾക്കിന്ന് മറ്റും ശാരദാകന്യാകന്യാകി. ഒരുതുക വീശിക്കൊണ്ടു അവൾക്കിരിക്കുന്നുവെന്ന് അവൾക്കൊന്നിന്റെ. പക്ഷെ മറ്റും പറയാൻവന്നു. എന്ന് പറഞ്ഞുവെന്ന് അവൾക്കിരിക്കുകയും. എന്ന് പറഞ്ഞുവെന്ന് അവൾക്കൊന്നിന്റെ പറഞ്ഞിട്ട് അവർ പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു.

ചെറുകുറുപ്പു ഇങ്ങനെട്ട് രാംദേവിയാട് ചൊരിച്ചു

“ദേവിയമ്മേ, അവർ എന്താണ് പറഞ്ഞിട്ടുപോയത്?”

“മോളെ” വേദനിക്കുന്നത് അവർക്കു നോക്കുന്ന ഉപദ്രവിക്കാൻ ഉള്ളതിരിക്കുന്നു” അവളെ ഈ നാട്ടിൽനിന്നും പറഞ്ഞുകൊണ്ടുവന്നുവെന്നു കിട്ടുകയും.”

തടഞ്ഞിട്ടും നില്ക്കുന്ന ചെറുകുറുപ്പുകുന്ന കണ്ണുകൾക്കൊന്നിന്റെ ചെറുകുറുപ്പു രാംദേവിയുടെ കണ്ണുകൾക്കു ചെറുകുറുപ്പു. അവ

മുൻ ആശങ്കകൾ ഒന്നൊന്നായി അന്യമിക്കുകയാണ് എല്ലാ പ്രതിഷേധകളും അടൻ പാതാളത്തിലേക്ക് വീഴുകയാണ് മനോരമൻ ഇദ്ദേഹം എവിടെയായിരിക്കും! ഈ ഐക്യമാർഗ്ഗം പ്രസ്താവിക്കുന്നു. മകൾക്ക് ക്രൂരനല്ലെങ്കിലും ദൈവത്തിന്റെ പ്രതിനിധികൾ ക്രൂരന്മാരാണ്. ആ ബാർണസംഗമത്തിലും ഗംഗയിലും പല സ്നാനഘട്ടങ്ങളും ഈ പുരോഹിതന്മാർ കയ്യിട്ടുള്ള കടംകൈകൾ പലതും അവളുടെ ചെർത്തിലേക്ക് കയറുവാനുണ്ട്. അല്ല പഴയതിനുവേണ്ടിയോ അറിയാതെ ഒരു കർമ്മത്തിന്റെ പേരിലോ ആരെയും കൊല്ലാൻ മരിക്കാൻ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരിക. പ്രത്യേകിച്ച് താണജാതിയിൽനിന്നു മനുഷ്യാത്മകൾ നോട്ട് അവർക്ക് വല്ല കയറേണ്ടതാകാമോ!

കരഞ്ഞുകരഞ്ഞു അവൾ മരണമുറ്റത്തിൽ ഗംഗയിൽ നിന്നു ഒരു തണുത്തൊരു വീഗിനെക്കാണുന്നു.

8. പൊയിലെഴുതിയ വിതാജാഴി

മകുടികണ്ഡത്തിൽ സൂക്ഷമമായ നടകകരാണ് വാക്കൻ. മെട്രിക് കഴിഞ്ഞു. മനോഹരതയിലധികമായിട്ടില്ല. ബർണസംഗം ഉറക്കത്തിലായെങ്കിൽ അതിരിക്കുന്നു. ഗംഗയിൽ പഴയ പ്രകാശമൊന്നായിട്ടും മാരകതയും കൊണ്ടുവന്നിട്ടും അത് വലിയ പ്രകാശമൊന്നും പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടു കാണില്ല. പക്ഷെ മറ്റൊരു സൂക്ഷ്മമായിട്ടുള്ളതാണ് മനോഹരതയെപ്പോലെ കഴിഞ്ഞുകൂടും. പെട്ടെന്നിൽ വെളിച്ചം ഒരു ചിത്രമൊന്നെപ്പോലെ അങ്ങിനെയായിട്ട് അങ്ങിനെ നമ്മളെയെല്ലാം ഇവിടെയിലായി ഇന്ന് കാരണങ്ങളിലെ ഏതാലും വന്നു കാണും. മകുടികണ്ഡത്തിൽ വലിയ അളവിലുള്ളതാണ്. ബർണസംഗത്തിൽ നിന്ന് ധാരാളംപേർ അങ്ങനെയായിട്ടുണ്ട്. നേരം വെളിക്കാറ്റാകുമ്പോൾ അത് തിരിച്ചുവന്നു കഴിഞ്ഞു.

മനോഹരൻ ബർണസംഗത്തിൽ വന്നിട്ട് കര നാളുകളായെന്ന് പറയാം. കാലനഗരത്തിലെ പല അഴിമതിയും ഇതിനിടയ്ക്ക് അതാൽ മേൽ നിന്നു കാണുന്നിട്ടുണ്ട്. കറുപ്പു നാളുകളായി അവളെ കാണാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. രാജാവിനെപ്പോലും ഒരു കണ്ടിട്ട് മറന്നുവെക്കുകയായി. ഈ ഏകാന്തതയോടെ ഏതാലും ഉണ്ടാകുമായിരുന്നു. അതിന് പരിഹാരംകൊണ്ടാൽ അതാൽ വിട്ടു കിട്ടുമായി ഉണ്ടാകുക കണ്ടു.

കുറെ ഉടക്കൂർന്ന് വളർന്ന കടുകുകളിൽ അയാൾ തോണിയുമാന
മധ്യമണ്ണത്തുസ്വേദം ലേട്ടു അവളെ അയാളെ കാത്തുനിൽക്കുക
യിരുന്നു. ഏതു പാതിരാവെളയിലും അവളുടെ പുഞ്ചിരിയെ
പ്പറ്റിയിരുന്ന സ്മരണകൾ അയാളുടെ രാഷ്ട്രാന്തരകളിൽ വെളിച്ചം
തുവിയിരുന്നു. ഇന്ന് സൂര്യൻ ഇരുട്ടാണ് ഇരുട്ടിലൂടെ ഒരു
കുളുങ്ങിപ്പ് അയാൾ നടന്നുനീങ്ങുകയാണ് ഏതാനാളിങ്ങനെ
കഴിയില്ലല്ലോ!

അയാൾ പലതും കേൾക്കാറുണ്ട് കാശിയിലെ പ്രധാന
കുളുട്ട പണ്ഡിതമാർ അയാൾക്കെതിരായി ഒരു ഗുഹാരാജാവിനെ
നടത്തിയിരിക്കുകയാണ് ബ്രാഹ്മണസമുദായത്തിന്റെ അന്ത
സ്തീർന്നിരുന്നതായി അയാൾ പ്രവർത്തിച്ചു. അങ്ങനെ പണ്ഡ
മാരുടെ ശിക്ഷയ്ക്ക് അർഹനായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു അയാൾ
ഏതുസമയത്തും ഏതുതരത്തിലുള്ള ഒരു ശിക്ഷ അയാളുടെമേൽ
നേർപ്പിക്കാമെന്നും.

ഏകിലും ലേട്ടുവിനെ ഒരു കാണാൻ അയാളുടെ കണ്ണുകൾ
കൊതിച്ചു. അവൾ കരഞ്ഞുകൊണ്ട് കഴിയുകയായിരിക്കും
അവളോട് ഒരു സാന്നിധ്യം പരയുവാൻ അർഹത ക
വന്നില്ലേ! മനോഹരൻ ഒരു തോണിയുമാനായി രാത്രിയിൽ പു
കുളുട്ട. അത് അപകടകരമാണെന്ന് അയാൾ അറിയാതെയല്ല
ബർണസംഗമത്തിനടുത്തുത്താൻ. അയാളെ ചെന്നാൽ, ദൃഷ്ട
നാല പണ്ഡിതരുടെ ആരംഭാർത്ഥം അറിഞ്ഞാൽ, അയാ
ളെ വിടുകയല്ല. ഏകിലും പഴയതുപോലെ തോണിയുമാന
ഗംഗയിലൂടെ തുടങ്ങിയപോകാൻ മനോഹരൻ ആഗ്രഹിക്കു
ന്നു. ആ പാട്ട് ഒരു പാടിയിട്ട് ഏതാനാളായ? പലക്കു അത്
പാടിയിട്ടില്ല പ്രത്യേകിച്ചും ബർണസംഗമത്തിൽ ആ പാട്ടു
നിരസിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

ഇരുട്ടനിറഞ്ഞ മലപ്പുറപ്പിലൂടെ തോണി കെട്ടെ നീങ്ങി
അത് ബർണസംഗമത്തിലേക്ക് അടുത്തടുത്തുപോവുകയാണ്

ഇങ്ങി് ആകാശത്തിന്റെ പടിഞ്ഞാറെമുഖയിൽനിന്ന് ചെറിയ ഇടിവാളുകൾ വീഴുന്നുണ്ട്. ഗംഗയിൽ ഒരു വള്ളങ്ങളൊന്നും കാണാനില്ല. കറച്ചുനാൾ മുച്ചു് ഒരു സമ്പൂർണ്ണസൂര്യകയിൽ അയാൾ പാടിന ഇരടികൾ ഉത്പാദിക്കുകയാണു് മനോഹരൻ തോന്നി തുടങ്ങിയെന്നു്.

“താൻ നിന്ന ഭോവി
നാൻ നിൻ മായ്....
ഭേദി നാനാ നിരി
നാമ്പ മേ ആയ്” ...*

ജാതസംഗമത്തിലൂടെ തോന്നി അതിരവശം കുതിച്ചു കൊണ്ടിരുന്നു. ഗംഗ ആരെ ഇളകിപ്പോയിരിക്കുന്നു. പടിഞ്ഞാറു കരയ്ക്കു കരകാശത്തിലെ തടിച്ചതുകൾകിതകിയ ഭേദകീഡകൾ ഉത്പാദിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. താലിക്കുന്ന നക്ഷത്രങ്ങളെപ്പോലും ഭേദത്തിൽ കറച്ചുകളഞ്ഞിരിക്കുകയാണ് മനോഹരൻ അന്നിയാതെ പതിവുള്ള ആ ഇരടി പാടി.

“സോമ സിങ്ക്രൂലിയാ കേതുരപ
കേ ഡോറാ മിൻ ആന. മിൻ ബാബ്
മേ മേഖല സപ്തന.....”

ആ ഗാനംകേട്ടിട്ട് പരിചിതങ്ങളായ കടലുകളിൽനിന്ന് ഒരു പ്രതികരണവുമില്ല. ഔടനംനിറച്ചു് കടലുമായി കടന്നു വരുന്ന പ്രകാശങ്ങളിൽ, നാമസങ്കീർണ്ണങ്ങളുടെ തന്മൂല മീട്ടി നിൽക്കുന്ന സമ്പൂകളിൽ, ജാതസംഗമത്തെ മുറുന്ന് വെട്ടിത്തുറച്ചുവെല അന്തിച്ചുവന്നു ചാത്തുചീരാവുകളിൽഎല്ലാം ഈ ഗാനവുമായി അയാൾ ഗംഗയിലൂടെ തോന്നിതുടങ്ങിയ പാടിയിട്ടുണ്ട്. അന്നല്ലാം ആ നല്ല ദൂതി എത്ര വികാപരവശമായി അയാൾക്കുറേണ്ടി കാത്തുനിന്നിരുന്നു അതല്ലാം ഇങ്ങിനി വരാത്ത പ്രകാശകലകളാണു്. ഗംഗയും ജാതസംഗമവും തന്നെട്ട് ചിങ്ങത്തിക്കുറേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. എങ്കിലും അയാ

[illegible][illegible]

*ഈ കേസിൽ ആദ്യത്തെ പൂ വീഴ്ചയൊരോ നേരം വീവ് വരികയുണ്ട്."

മനോഹരൻ അതിന്റെ പൂവട്ടിൽ ചെന്തുന്നിന്നു. കാര്യം
 ചിട്ടകളിലും നോക്കി. അതു പൂവിട്ടിട്ടില്ല. അതാൽ അടുത്ത
 സിട്ടു. ആ പൂക്കൾ പുതിയ പ്രതീക്കകൾ അതാൽ പ്രദാനം
 ചെയ്യുന്നു. പൂവണിയുവാൻ ഇനിയും സമയമുണ്ട്."

ഒരു തണുത്ത കാറ്റുവീശി. മഞ്ഞുവീരൻ തിരിച്ചുവന്നത്
 ഏതാനിയ്യിൽ കരറി. അവൾ പാതിമരക്കുത്തിയെങ്കിലും ഒരു
 കൈതുകിലോ ഏന്തവിടലായിട്ട് അപ്പോൾ ആ ഭാരം ആവർത്തി
 ത്തിപ്പോയി.

“സോതെ സിങ്ക്ഡുവിനെ, കെട്ടുപെ
കെ വെ“നാ മരിന്“ ആണ്“ മരിന്“ ജാതി“
ഓരോരോ നാൾ“നാ.”

[illegible]

ഒട്ടനേരംകഴിഞ്ഞു" പുറത്തു ചെങ്കുത്തായ കട്ടപാമ്പിന്റെപ്പറ്റു്
 കൈകാലമിട്ടുകൊണ്ടാണ്' ഭഗവതൻ ഗുഹക്കുമുമ്പുണ്ടായതു്
 ആദ്യം കറച്ചുറപ്പാൻ അയാളുടെ കൈകാറ്റുപറയും ഇറക്കം മേന്മ
 പിടിച്ചിരിക്കുന്നു. ഉത്തരവിലെ നവീകൃതമായ കൈകൾ.
 ആരംഭത്തിൽ ഭദ്ര പർവ്വതി ഏകാന്തമായിട്ടു് അന്തരം കൈകൾ
 വാൻ പ്രതിഷേധം സാധിക്കുന്നില്ല സമ്പന്ന ഇരുട്ടാണ്
 ഏതു സംഭവിക്കുന്നുവെന്നു കണ്ടറിയാൻ നിർവൃത്തിയില്ല ഒരു
 നിമിഷം. ആ കൈകൾ അതുവരെ ചുരിനിൽപ്പുണ്ണു് അ

[illegible]

“നീ ഇതിലൂടെ എന്തൊരു ചോദ്യം ഉയർത്തിയെന്ന് നീക്കം
 ചെയ്യരുത്. മറുപടിയില്ല.”

കുറിപ്പ്, പരിശോധനാ വിവരം. ചട്ടക്കൂട് പരിശോധനാ വിവരം ഇതു
പരിശോധനാ

[illegible]

“പോട്ടാ” ആരോ തൊടാ നില്ക്കുമ്പോൾ ഏകദേശം അമ്പത് മുപ്പതുകൾ കയറി നടന്നുപോയി. കുറെ ദൂരത്താകുമ്പോൾ

അവരുടെ ഉറച്ച വാങ്മനങ്ങളും അട്ടഹാസങ്ങളും പൊട്ടിച്ചു
രിക്കളം കെറക്കാമായിരുന്നു. തടിച്ച നീളലുകൾ പോലെ നീ
ങ്ങിനീങ്ങി അവർ ഉരുട്ടിൽ ലയിച്ചു. കറച്ചുകഴിഞ്ഞു വീണ്ടും
അവിടമേകെ നിശ്ശബ്ദത സ്വാധീനിച്ചു.

ഒട്ടനേരം കൂടിനിട്ട് ഒരു കൊള്ളിയാൻവീശി മനോജ്
തന്റെ ഉത്തരീയത്തിലേകെ ചോരപ്പറങ്ങിയിരുന്നു. ഒരു കെ-
ള്ളിയാൻകൂടി കിന്നിരപ്പുറ്റം അയാളെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി
കുഴപ്പങ്ങളിൽ ഒരു നീറാൽ. അവിടെ ചുറ്റിയുകൾക്ക് അന്തിൽനി-
ന്ന് ചോരയൊലിയുന്നു. അറുൽ അയാളെ ഒരു കപ്പലായിവിട്ടു
വലിച്ചിടുകയാണ്. അയാൾ ചോരയുടച്ചിട്ട് കേൾപ്പട്രം ക-
ഴുകി, മരുന്നിടുന്നതോടൊക്കെക്കൊള്ളിക്കുന്നതിട്ടുണ്ട്. അവ-
നാൻ ചിത്താധിനതായി കറച്ചുനടക്കം തോന്നിയിരിക്കുന്നു. ക-
ഴിഞ്ഞ മൂന്നുവർഷക്കാലമായി ആ തോതിൽ അയാളുടെ ഉററ നീ-
ളുമാണ്. എത്രയോ ദോഷാത്മകവും ദോഷാത്മകവും നീള-
പ്പൊള്ളിയിലുണ്ടായിട്ടുള്ള പൂക്കൾ ആ തോന്നിയ പാശ്വർ കൈമാ-
നെന്നിട്ടുള്ളത്. മരുവകൾ ഒരു പാശ്വർകൊണ്ടു തിരിക്കണം. അ-
തിന് തന്റെ പാശ്വർച്ചാതി ഗംഗാഭിമുഖ്യം താഴെ വെട്ടി സംഗത-
വരാതിരുന്നത്. ചെക്ക അയാൾക്കിടയിൽ ഒരു തോന്നു-
ണ്ടായി. ഗംഗാഭിമുഖ്യം സകല നീന്താത്തും വിട്ടപ്പോൾ പൂ-
ബർണസംഗമത്തോട് താളം ചേർന്നത്. ഒരു സാട്ടിൽനിന്നു
വെല്ലുളളും പൊതുക്കൾക്കു മേലും. താഴെ പാശ്വർ വിട്ടപ്പോൾ
തായ ഒരു സാധു പൊക്കുട്ടിയുടെ കീഴെ. താഴെ കാൽത്തറയില-
യിരിക്കുന്നു. താഴെവിടെ നില്ക്കുന്നത് അവിടെത്തന്നെ താഴെ
ണ്. മൂന്നു സാധുക്കളും പാശ്വർകളും ചുട്ടിയിരിക്കുന്ന ഒരു ക-
മലപാശ്വർ. അയാളുടെ ചന്ദ്രൻ ഒരു അടിയൻ. കറ-
ന്നാളെത്തുട് അങ്ങോട്ടുവെക്കും പൊതുക്കൾ! ഒരുപക്ഷെ കാ-
വിലപാലൻ അയാൾ വിട്ടാൽ അയാൾക്ക് വിട്ടിപ്പോന്നത്. ഒരു
വീണ കാണ്ഡം. അയാളെ താഴെപ്പോയി വിട്ടിപ്പോകാത്തതുകൊ-
ണ്ടാകാം. കഴിഞ്ഞതുകൊണ്ട് അയാൾ നാടവിട്ടുപോയാൽ അയാ-

ക്ക് ഇന്നുത്തരക്കാരെ വലിയ ഭവനങ്ങളാക്കിയിട്ടു. ഇന്ന് അയാൾ
മുൻ ജീവനായും അപകടത്തിലാണ്. പുരോഹിതന്മാരുടെ
ഭക്തങ്ങളായവർക്കെണ്ണത്തിൽപ്പോലും കറച്ചനാളത്തേക്ക് നാ
ട്ടിൽപോലും ജീവിക്കുവാൻ അധികമെന്ന അയാളോടു ഉപദേശ
മില്ലെന്നുണ്ട്. അങ്ങനെ ചൊല്ലാമൊ?

മഹാഹിരന്റെ മനസ്സ് കാര്യങ്ങളുടെ ഈ മൂന്നാംയാളത്തിൽ
മെൽ കൽ മലയാളങ്ങളിലേക്ക് നീങ്ങി എത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു.
അയാൾ കല്പകൾ കരവി മെല്ലെ നൽക്ക് വിഴുങ്ങൂ. ആ കടമ്പി
ന്റെ ചുവട്ടിലെത്തി. അതിന്റെ മീറ്റുകൾ പിടിച്ച് ചുവപ്പി
ച്ച ഭാരം നും മറ്റും, അന്നത്തേക്ക് അയാൾക്ക് തി
രിച്ചുത്താൻ കഴിയാ. അയാളുടെ കണ്ണുകൾ നിറഞ്ഞിരുന്നു.
അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിലേക്കു. ആ നാളെ പ്രത്യേക
യാളാണ് അയാൾക്കുതന്നെ. അയാൾ തിരിച്ചുനൽക്ക് മോ
ണിയുടെ അടുത്തുതന്നെ. അയാൾക്കായി അയാൾക്ക് ചുവപ്പി
ന്റെ ചുവപ്പിലും അയാൾ തിരിച്ച് കല്പകളിലെത്തിയതാണ്.
മഹാഹിരൻ മറ്റും അയാൾക്കായിച്ചുനൽത്തിരിയുന്ന അയാൾ
ഉന്നിയുടെ കരയുന്നില്ല. ആ പ്രകാരം അയാൾക്ക് തൊട്ടുന്നില്ല
തിരിച്ച് നീട്ടിപ്പോക്ക് ചുവക്കുന്നില്ല. അയാൾക്കായി എത്രയേ
ക്കാളെ അയാൾ ശ്രമം ചെയ്തും അതിനെക്കുറിച്ചുള്ള യാത്ര
പറയുകയാണ്.

മഹാഹിരൻ കല്പകൾ കരവി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിലെ
പ്രായത്തിൽപ്പോലും അയാൾക്കായിപ്പോലും നീങ്ങുപോകുന്ന ആ
യാളായിപ്പോലും അയാൾ നൽക്ക്. അയാൾക്കായി കടമ്പി
കൾ കിടന്നതി. മൂലക കലരികൾ മെല്ലെ അയാൾ നൽക്ക്.
മൂലയുള്ള മെൽ കൽ മലയാളങ്ങളെ അയാൾ മനസ്സിലെ അ
ങ്ങോട്ട് നീക്കിച്ചുനൽക്കുകയാണ്. മഹാഹിരൻ ബർത്തനം
കൾ പിന്നിട്ട് അതിനെക്കുറിച്ചും ചോദിച്ചു. ...

നാളെപ്പോലെയുടെ ചുവട്ടിൽ പച്ചനിറവും ചുവപ്പുചുവപ്പുള്ള
കള അയാൾ ചാഞ്ഞുകിടന്നിരുന്നു. ചെല്ലൂ അന്ന് കണ്ണുകളിൽ

ഉണർന്നോക്കിയപ്പോൾ കണ്ടത് അതാണ് കർമ്മദിനം
അർദ്ധ രൂപത്തിൽ കിടന്നിരുന്നതാണ് അത് അല്പം ചുവപ്പുവീശി
യിരുന്നു പക്ഷെ ആ നെടുമുടിയിലെ ചുവപ്പ് അവർ
മുമ്പുള്ളിൽ വെളിച്ചം അനുഭവിക്കുകയായി. ആ പ്രദേശം
നീള കണ്ടതിന്റെ നിറമായി അവർക്ക് നെടുമുടി പകിടുന്നു.
ആ വാക്കു ചുവപ്പുകൾ കീഴിൽ നിന്നുകൊണ്ട് ചത്തുകിടക്കുന്ന ആ
ജീവിതത്തെയാണ് അവർ ഉപേക്ഷിച്ചു. ഈ ചെറിയ നെടുമുടി
വിതരണിൽ എന്തെല്ലാം കാണാം, എന്തെല്ലാം കണ്ട് ഉപേക്ഷ
ണം! ആ ചെറിയവർക്ക് കണ്ടും ശ്രദ്ധിക്കുകയും. തന്നെ ചെറിയ
തീയായ ഒരു ചെറിയതാണ് പണ്ട് ബംഗാളത്തിലെ ഒരു
നാണകരനെയെപ്പറ്റി ഏഴ് കടലിനം പകിടുന്നു നാണകരൻ അ
പ്പോഴെത്തന്നെ വിശ്വകർമ്മനായി ഒരു കാലകിരയ കൊണ്ടു
വന്നത് ഒരു നെടുമുടിയാണ് എത്രയോ കാലങ്ങൾ കണ്ണനീ
രിലൂടെയുണ്ടായ സമരങ്ങൾക്കായി കാലകിരയെ അഴിക്കുകയും പ
റഞ്ഞയച്ചിട്ടുള്ളത് നെടുമുടിയാണ് കാരണമിന്റെ വാഹ
നവും ശ്രദ്ധിക്കാം ബംഗാളത്തിലെ ഉപേക്ഷായ കാലകി,
കൊൽക്കത്ത ഒരു നെടുമുടിയാണ് രാജകർമ്മങ്ങൾ വ
ച്ചുകൊണ്ടിരുന്നത് ചുരുക്കത്തിൽ നെടുമുടിയിന്റെയും പ്രക
ടനങ്ങൾക്കിന്റെയും കീഴിലാണ് ഈ ചെറിയ അത് ഈ
വാക്കു ചുവപ്പുകൾ കീഴിൽ കെട്ടിപ്പിടിക്കുകയും ചെയ്യുകയും
അത് അത് അത് ഉപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുകയും ചെയ്യുകയും
പ്രദേശങ്ങൾ അവർക്ക് കിടന്നതാണ് എന്തിന് അവർ ഇങ്ങി
നെ ഉൾക്കൊള്ളുകയായി കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു!

ലേലു വീട്ടുവാതില്പുറത്തു കടവിലേക്കിറങ്ങിപ്പോന്നു. മുഖവും കൈകാലുകളും കഴുകുവാൻ വേണ്ടി വെള്ളത്തിലേക്കിറങ്ങി. "അപ്പോഴാണ് ദൈവ സംഗമരൂപത്തെത്തുന്നതിലെ കല്പകരംകൊള്ളു" കട്ടറവയി ആളുകൾ തൂടിനിൽക്കുന്നത് കണ്ടത്. അവർ അങ്ങോട്ട് സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. കാര്യം കരസ്സിലാക്കി. അവിടെനിന്നും നടന്നവൻ ചിലർ ലേലുവിനെ സംശയാപച്യ്യം

ഉററുതൊക്കിയിട്ട് കടന്നുപോയത്. അവിടെ എന്തൊ ആൾ
കുറെ ഉള്ളിൽതൊന്നി. മലയാളം മലകകാലുകളും ശുദ്ധീവരത്ത
യിട്ട് ഹാഗം രാമദേവിയുടെ വീട്ടിലേക്ക് നടന്നു. കുറെ ദിന
സമയമായി വളരെ ചുരുക്കം നന്മങ്ങളിലെ അദ്ധ്യവൃത്തി പൊ
കവശമായിരുന്നുള്ളൂ. ഇപ്പോൾ രാമദേവി അവിടെയില്ല. അ
തന്നായിരുന്നെങ്കിൽ ആ കൂടെയുള്ളത് എന്താണെന്നറിയാമെന്ന്
കരുതിയാണ് മേൽപ്പട്ട അവിടെയെന്നത്. അവിടെ അദ്ധ്യവൃത്തി
അവിടെയില്ല. മലകകാലം രാമദേവി ദൂരദൂരത്തു പൂർത്തിയ്ക്ക്
നടന്നുവരുന്നുണ്ട് മേൽപ്പട്ട കടന്നു. അവിടെ ഒരു പ്രാണിയെപ്പോലെ
കിടന്നുവരുന്നുണ്ട്. അവിടെ എന്തൊ ഒരു സംഭവമുണ്ട്
സംഭവമെന്തെന്നുതന്നെ കടന്നു എന്തൊ സംഭവമുണ്ട്
മേൽപ്പട്ട. രാമദേവി അദ്ധ്യവൃത്തിയിലേക്കുവന്നപ്പോൾ ഇതൊക്കെ. അ
വിടെ പലകടന്നുതന്നെ മേൽപ്പട്ട കിടന്നുതന്നെ മലകകാലം

"ចក្ខុវិស័យ, ការងារ ឡានដឹក"

രാഹുലി മിന്നിയിട്ടു. "അവർ കിരകണങ്ങൾ" ആ വൃക്ഷ
 യുടെ ശരീരകാസകലം കയറാട്ടിപ്പോകയാൽ ചിന്തിക്കണം. അ
 വർക്കണ്ണുപററി മലയ്ക്കു മുകളിലുപരിതാപായി അറമ്പരക്കു മേൽ
 മൂർച്ഛിച്ചുകയറി.

"ദേവനിയന്ത്രണ രാജ്യം ചുറ്റും എന്താ ഒരു നഷ്ടം?"

[illegible]

“අනිත්‍යතාවය” යනු පැහැදිලිව

“സംഗമേശ്വരൻ മന്ത്രിയായി ജോലി” അട്ടമേൽ ആത്മ
വേഷന ചതങ്ങച്ചൊഴുത്ത നാടകം അന്നോളം അവരിൽനി
ന്നു കേൾക്കുകയുണ്ടായി.

ନିଉସ୍‌ପେପର ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖ, ଉଲ୍ଲେଖ,

“എന്താ ദേവിയേന്തി ഒരു ചന്ദ്രം.”

രാമദേവി നെഞ്ചുവെച്ചു നല്ല കണ്ണിൽ അറിയിച്ചു

“മരണാങ്കുരൻ നമ്മളെ വിട്ടുപിരിഞ്ഞുപോയത്.”

“മേവിയേന്തി, അപ്പോ ദേവിയേന്തി” മേലൂ അപ്പോയെ
 കയ്യോളം നല്ല ചന്ദ്രം കാണുകയും ചെയ്തുകൊണ്ട് “ഒരു
 കൂട്ടത്തിൽ ചന്ദ്രം വിട്ടുപിരിഞ്ഞുപോയത്. അവളെപ്പോലെ”
 നന്ദിയിലൂടെ സംഗമം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്തു. രാമദേവി അ
 സ്സലിച്ച് പുറകുകയറും. ചന്ദ്രം നല്ല കണ്ണിൽ അറിയിച്ചു
 കിട്ടുന്നതല്ലേ” മേലൂ കണ്ണിൽ ചന്ദ്രം കാണിക്കുകയും
 ചെയ്തു. അവൾ സംഗമം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്തു.
 കയ്യോളം നല്ല ചന്ദ്രം കാണുകയും ചെയ്തുകൊണ്ട് “ഒരു
 കൂട്ടത്തിൽ ചന്ദ്രം വിട്ടുപിരിഞ്ഞുപോയത്. അവളെപ്പോലെ”
 നന്ദിയിലൂടെ സംഗമം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്തു. രാമദേവി അ
 സ്സലിച്ച് പുറകുകയറും. ചന്ദ്രം നല്ല കണ്ണിൽ അറിയിച്ചു
 കിട്ടുന്നതല്ലേ” മേലൂ കണ്ണിൽ ചന്ദ്രം കാണിക്കുകയും
 ചെയ്തു. അവൾ സംഗമം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്തു.

“മരണാങ്കുരൻ”

അവൾ കയ്യോളം നല്ല ചന്ദ്രം കാണുകയും ചെയ്തുകൊണ്ട് “ഒരു
 കൂട്ടത്തിൽ ചന്ദ്രം വിട്ടുപിരിഞ്ഞുപോയത്. അവളെപ്പോലെ”
 നന്ദിയിലൂടെ സംഗമം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്തു. രാമദേവി അ
 സ്സലിച്ച് പുറകുകയറും. ചന്ദ്രം നല്ല കണ്ണിൽ അറിയിച്ചു
 കിട്ടുന്നതല്ലേ” മേലൂ കണ്ണിൽ ചന്ദ്രം കാണിക്കുകയും
 ചെയ്തു. അവൾ സംഗമം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്തു.
 കയ്യോളം നല്ല ചന്ദ്രം കാണുകയും ചെയ്തുകൊണ്ട് “ഒരു
 കൂട്ടത്തിൽ ചന്ദ്രം വിട്ടുപിരിഞ്ഞുപോയത്. അവളെപ്പോലെ”
 നന്ദിയിലൂടെ സംഗമം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്തു. രാമദേവി അ
 സ്സലിച്ച് പുറകുകയറും. ചന്ദ്രം നല്ല കണ്ണിൽ അറിയിച്ചു
 കിട്ടുന്നതല്ലേ” മേലൂ കണ്ണിൽ ചന്ദ്രം കാണിക്കുകയും
 ചെയ്തു. അവൾ സംഗമം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്തു.

9. കടവിൽ ഒരു പ വീണ്

ഒന്നരമണി ആരംഭം ഗംഗയിൽ മുക്കി കൊണ്ടുകൂടി
പുറം വാർത്ത ബർത്തസംഗമത്തിലാകക പരന്ന അയാളുടെ
മിഥിതമായ ആ കോണി സംഗമേശ്വരക്കുളത്തിന്റെ കല്ല
വുകൾക്കടുത്തു കിടന്നിരുന്നു. പകൽ മുറുക്കം ആയിക്കിടന്ന
കിരാട്ടകൾ അവിടെയുണ്ട് സഹിതം പൂവും നോക്കിനിന്നിട്ടു
മുങ്ങിപ്പോയി. സംഗമേശ്വരക്കുളത്തിൽ അന്ന് ശരിയ
യി പൂജ നടന്നില്ല. അവിടെ ആ വിഗ്രഹത്തിനുവേണ്ടി ആര
കടവിൽപൂക്കൾ ഹരിച്ചിട്ടില്ല. ഉച്ചയിൽത്തന്നെ കൊള്ളിയാറ
മിന്നിത്തുടങ്ങി. കൗരമാസത്തിലെ ഇരുട്ട് അന്ന് നേരത്തെ
കണ്ടുവന്നതുപോലെ കോണി.

രാത്രി ഇഴങ്ങു കയറിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഇരുട്ടിന്റെ കരള
കെട്ടുകൾ ഗംഗയുടെ മീതെ തൂങ്ങിക്കിടക്കുന്നു. ആ കടവുകൾ
ശോസകടക്കി നിൽക്കുകയായിരുന്നു. ബർത്തസംഗമത്തിനാകെ
ഒരു ശൂന്യതയുടെ പ്രതീകമുണ്ട്. കലഹനാലം രാത്രി അ
വിടെ മീതെമറയ്ക്കുന്ന സംഭവം നടന്നിരിക്കുന്നു. അതിന്റെ
മറ്റും അവിടെയല്ലാം അനുഭവപ്പെടുന്ന ലോക അവസ്ഥയുടെ
മുറിയിൽ മറയ്ക്ക കത്തിയിരിക്കുകയാണ്. അവിടെ കണ്ണുകൾ
ഗംഗയിൽക്കൊണ്ടു ലയിച്ചു നില്ക്കുന്നവരുണ്ട് അടുത്തുമുറിയിൽ

കുറവുകളെ കഠിനമായി കത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഏഴു വർഷവരെ ഭയത്തോടെ കൂട്ടുകൂട്ടമെല്ലാം ഉറക്കമാണ് ലേബ്ര ജനങ്ങളെ തില്ലമട എത്തി പുറത്തേക്കു നോക്കി നല്ല നന്മയ്ക്ക് ഭൂമിയിലെ മുഴുവനിലും ചുരുക്കംകൂടി ഗംഗതൽ ഉരുണ്ടുകൂടി നിൽക്കുന്നു. ഭയത്തോടെ അവർ മനസ്സാ കൂടെത്തന്നെ പാർക്കുന്നു. വാക്കുകളിൽ കഴിയില്ലാത്ത ഒരു കാര്യം അകത്തേക്കു കടന്നുവന്ന ആ മലയിലൂടെ ഇലകൾ വെട്ടിക്കൊണ്ടുപോകുന്നു. അവർ വിലയ്ക്കു കത്തിയ കാര്യങ്ങളിൽ മാത്രമായി പരസ്യം ഉണ്ടാകുന്നു. അതിന്റെ ഇലകളിൽനിന്നു തുടിക്കുകയാണ്. എന്നിട്ടും ആ വാക്കുകളിലെപ്പോലും ഇത്ര തെക്കുണ്ടായിട്ടും, കേരളത്തിലുടനീളം കവർന്നു കയ്യാളുന്ന ഗംഗാ ഏതെങ്കിലും ഒരു വാക്കിലെ മേന്മയെക്കൊണ്ടു നോക്കിക്കൊണ്ടു ആ മലയിലായിട്ട് മനസ്സാക്കുന്നതിനായിട്ടുള്ള വാക്കു നീക്കിട്ടല്ല.

ലേബ്ര ഭൂമിയിലെ സകലതും നശിക്കാൻ തുടങ്ങി. അവിടെ പുറത്തുപോയുള്ള കയ്യൊഴുപ്പായി ആ മലയുടെ അടിയിൽ കറച്ചുനാൽ ഉണ്ടായിട്ടു അവിടെ അതിർപ്പില്ലാത്തതിന്റെ അതൃപ്തപരമായിത്തന്നെ അവിടെ കയ്യൊഴുപ്പ്, ഉറക്കിക്കിടക്കുന്ന മുതലായും ഏതെങ്കിലും കൂട്ടുകൂട്ടം, വിശാലമായ കാര്യം, നഗരം, സ്വത്തുക്കൾ വിട്ടു നോക്കുന്നതും മോശമായിത്തന്നെ വാക്കു തുടങ്ങിയതും, ഗംഗയുടെ തീരത്തു് അവിടെ പൂർവ്വമായിട്ടുള്ള വാക്കായിട്ടു ആ നീലക്കടലു്—അവിടെ അവിടെ മിക്കകൾ കയ്യൊഴുപ്പായിത്തന്നെ. ആ കടലിൽ പൂർവ്വമായിട്ടുണ്ടാകാത്തതിന്റെ കിട്ടുന്ന കത്തികൾ അവിടെ കയ്യൊഴുപ്പായിത്തന്നെ ഇളക്കുകയാണു് കരമാണ്. ലേബ്ര വിശാല കയ്യൊഴുപ്പായിത്തന്നെ നിറഞ്ഞുവെക്കുന്നതിന്റെ അവിടെ നഗരമായി. വിളമ്പുന്നതിൽ അവിടെ നഗരം വെക്കുകയാണ്. ആകാശത്തെ നഗരം വിളമ്പുന്നതിന്റെ കയ്യൊഴുപ്പായിത്തന്നെ കടന്നുപോയി. ഗംഗയുടെ ഇരുമ്പു മൂലത്തു് കയ്യൊഴുപ്പായിത്തന്നെ പെട്ടിയായി. ആ കയ്യൊഴുപ്പായിത്തന്നെ കയ്യൊഴുപ്പായിത്തന്നെ കയ്യൊഴുപ്പായിത്തന്നെ.

ലേലു മെല്ലെ എഴുന്നേറ്റു. കാലോച്ച കേൾക്കാതെ അ
റിയ നടുവിലത്തെ മുറികളാം പുറംകിണ്ണത്തിലേക്കി. കയ്യെ
പ്പാഞ്ഞതിനുമുമ്പ് അറയ മുക്കത്തെയും അഞ്ചുമുക്കുവരെയും
കുട്ടികളെയും സാധനരം നോക്കിനിന്നു. അവളുടെ ഹൃദയം
ഗംഗയിലെ ഒരു താലക്കാട് ഗംഗയിനായി ആഞ്ഞടിക്കുന്നുണ്ട്.
മെല്ലെ തിരിച്ചപ്പോൾ മുക്കത്തെയും ഹൃദയം ഇളയ ആ പെൺ
കുഞ്ഞിനെ കിടക്കപ്പറ്റി ഉണർവച്ചു. കണ്ണുനീർക്കുട്ടിയായ
ആ കുഞ്ഞു കയ്യെപ്പാ നടുക്കു കവിളുകളിൽ തലോടി. അ
ഞ്ചന നീങ്ങിക്കൊണ്ടു കുട്ടിയുടെ കൈകളിൽ വീണു മെല്ലെ
തിരിഞ്ഞുവന്നു. പുറംകിണ്ണയും പാടിനാലും അവളെപ്പറ്റി
കടന്നു. കടലിലേക്കിറങ്ങി ആ കണ്ണുനീർക്കുട്ടിയെ സാധനരം
നോക്കിനിന്നു. കയ്യെപ്പാ : പുറം : അവരെ കാണാൻ വന്നു
നിൽക്കിയെത്തിയ വീട്. മുഖാമുഖം കിഴാട്ടു താഴുകയാണ്
ആറുവരമ്പികൾ കാണാൻ കയ്യെപ്പാ കിടന്നിട്ടുണ്ട്.
പുറകിൽനിന്നു വന്നു, കിടന്നു പോകരുത്" പോകരുത്"
എന്നൊക്കെ പറയുന്നവർക്കു കയ്യെപ്പാ കേൾക്കാൻ വിന്നിട്ടു.
വീടും തലയ്ക്കുമ്പോൾ കിടന്നു വീശി. അവൾ വെളുത്ത
കാലുകൾക്കു തകിടം വെക്കും വെക്കും സഹമേൽപറക്കേതുതീ
യെത്തി കണ്ണുനീർക്കുട്ടിയെ സഹമേൽപറവിട്ടുവെത്തിന്റെ
മുന്നിൽ അവൾ നിൽക്കുന്നു, കാകനീറപ്പോയ ഒരു താമരക്കാട്ടു
പോലെ അവളുടെ കൈകൾ കടലിലുണ്ട്. കണ്ണുകളിൽനിന്നു
തൂർച്ചയായി ചിരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ് ആ ഇടശ്ശേരിയെപ്പോലെ
അവൾ അത്ര മാത്രം പറഞ്ഞില്ല. അവൾ ആ സൂര്യക്കിരകൾ
കാലുകളിലേക്ക് അവിടുന്ന് എത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണെന്നു
അവൾക്കു മോന്നി. ലേലു ആ ഇരട്ടിൽ വിട്ടുവെത്തിന്റെ
മുറയ്ക്കു തപ്പിനോക്കി. ദിവസവും അവിടെ ഗാരുളം കട
ന്നിറങ്ങുകയുണ്ടാകുന്നുണ്ട്. ഇന്ന് ഒരേണ്ണംപോലും അവി
ടില്ല. അവളാ വിട്ടുവെത്തിന്റെ കാലിൽ തലോടുന്ന കണ്ണു
നീർക്കുട്ടിയെപ്പോലെ കഴിഞ്ഞു എഴുന്നേറ്റുനിൽക്കുന്നു. ഗംഗയിൽ ഒരു

അവർ കരിച്ചു മറിയുകയാണ് അവർ മുൻപറഞ്ഞതുപോലെ നാട് കല്ലടകളിലേക്ക് ഇറങ്ങിപ്പോകുന്നു. ഈ ചാവറകൾ ഇത്തരം അവളുടെ മുഖവും മുഖവും കൈയ്യുംകൈയും നോക്കി കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ശരീരമാകെ തളർന്നു കിടക്കുകയും ഉറങ്ങുന്നില്ല. കൈകളിൽ കൈവെട്ടിപ്പോകുന്നു. ഇതിനുള്ള ദിക്കിലും അവളുടെ കൈകൾ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് ചുട്ടപകർത്താണ്. അവർ അവർക്കു കൈകൾ സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കുവെച്ചു ചുട്ടപകർത്താണ്.

അവർ ആ തോണിയിലേക്ക് കയറി. ഈ പ്രവൃത്തിയെ മുഴുവൻ ആ കൊച്ചുതോണിയിൽക്കിടന്നു ഉറങ്ങുകയാണ്. എവിടെനിന്നോ അലച്ചുവന്ന ഒരു ചുരുക്കം കൈകൾ കരിച്ചു മുറുത്തു ഉള്ളിലേക്ക് വലിച്ചുകൊണ്ടുപോയി. അവർ അങ്ങനെയ്താണ് അവർ ആ നദിയിൽ കിടക്കുകയും ചെയ്യുന്നത്.

ഒരു കൊള്ളിയാൻ കൂടി കിന്നി. ഒരു മുഴക്കമുണ്ടായി. വെളിച്ചം ഉണ്ടായി. എല്ലാം ഇരുട്ടിലേക്ക് കയറുകയാണ്. തോണിയിലുള്ളവർക്കും തോണിയിൽനിന്നു നദിയിലേക്ക് ചുരുങ്ങിപ്പോകുകയും ചെയ്യുന്നു.

ഇതാണ് ആയിരം കൈയ്ക്ക് കനം വർദ്ധിച്ചുപോകുകയെന്നി. ചാവറകൾ കൈകൾ ഉറപ്പുവെക്കുന്നു. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് കൊള്ളിയാൻ കിന്നുന്നുണ്ട്. കൊള്ളിയാൻ ശരീരം കൂടുകയാണ്. വീണ്ടും എവിടെനിന്നോ ഒരു വലിയ കാലം ആ തോണിയിൽ ഇരിക്കുകയാണ് ഒന്നു കൂടി. തോണിയിൽനിന്നും അടിച്ചുകൊണ്ടുപോകുകയാണ്.

തീരത്തു ആ കടവുവൃക്ഷങ്ങൾ ഇരുട്ടിൽ കയറുകയായിരിക്കുകയാണ്. ആവൃഷ്ടികൾ വെള്ളത്തിലേക്ക് തലമുട്ടിക്കുറയുന്നവർ. സംഗമം ശരീരം അകലെ കിടക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് ചുട്ടപകർത്താണ്. വീണ്ടും ഒരു കൊള്ളിയാൻ കിന്നിയപ്പോൾ ആ തോണി അലഞ്ഞുലഞ്ഞു കയറുന്നതു കണ്ടാൽതന്നെ.

ബ്രാൺ വലിയൊരുപാട്ടു് ഒരു മോദനും ആ മോദനീ
താണു് സ്ഥലത്തുനിന്നുണ്ടായി. അപ്പോൾ കൊള്ളിയാൻ കിളിക്കി
യപ്പോൾ ഗംഗയിലെ നീലക്കുരുക്കൻ കൊല്ലിക്കുന്ന നിറത്തിലു
ള്ള നന്നത്തു ചുരുക്കുകിടന്നിരിക്കെ പെട്ടെന്നുഗംഗാതടത്തിലെ
കാക്കക്കുതിരിന്റെ കാത്തിയാൻ ലേലുവിന്റെ ഭാര്യയും മറ്റൊ
രും പെട്ടെന്നുവന്നു. പിന്നെ അപ്പോൾ കാക്കക്കുതിരി...

ഒരു മുഴക്ക കോളംപസ് ആ കോളി ഉണ്ടായ സമയത്തെ
നിയമം പതിപ്പും ഇപ്പോൾ കോളിയിലെതന്നെ.....

P1 P2 = - - +d

മലയാളം പുതിയ നാൾക്കു വേണ്ടി സാഹിത്യരംഗത്തും സാമൂഹിക രംഗത്തും സജീവമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം കേരളത്തിലെ നവീനരചനകളിൽ ഉൾപ്പെട്ടവയെ പറ്റി "പുതിയ നവീനരചനകൾ" എന്ന പുസ്തകം പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹം കേരളത്തിലെ സാഹിത്യരംഗത്തിലെ പുതിയ നവീനരചനകളിൽ ഉൾപ്പെട്ടവയെ പറ്റി "പുതിയ നവീനരചനകൾ" എന്ന പുസ്തകം പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

10. പൂക്കൾ, പാറാളം പൂക്കൾ

ദർശനം മനസ്സിലാക്കി. ഗംഗ നിശ്ചലമായി കിടന്നു. ചന്ദ്രപ്രഭാകരൻ ആ ദിവസവും പതിനഞ്ചാംകീഴ്ത്തി നഗരപ്രദേശങ്ങളിലാണ്. ചന്ദ്ര, കണ്ണിനക്കുന്ന കല്ലിൽ ഇവിടെ "കുട്ടികൾ" ആകുന്നു. ഇപ്പോൾ അത് നിശ്ചയിക്കുന്ന പ്രായമാക്കാൻ ആ പാത്ര ക്ഷണമെപ്പറ്റി പറയുന്നു. ഇന്ന് ചന്ദ്രപ്രഭാകരൻ മനസ്സിലാക്കുക കിട്ടിയതാണ്. നാളെയാണ് നഗരപ്രദേശം.

ആകാശത്തു മേഘങ്ങൾ കിടന്നിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു കെട്ടിലായിരുന്നു കോണി. ചന്ദ്രപ്രഭാകരൻ ചന്ദ്രപ്രഭാകരൻ നഗരത്തിൽ നിന്നും വിളക്കുകൾ എടുത്തുവരികയാണ്. ഗംഗാദീപികൾ ആ പ്രകാശപടരങ്ങൾ കിടന്നിട്ടുണ്ട്. കിടന്നിട്ടുണ്ട്. സർവ്വജനികൾ കിടന്നിട്ടുണ്ട്. ഇരുട്ടിലേക്ക് മറയ്ക്കുകയാണ്. അകലെ അമ്പലം നിറഞ്ഞ അഗാധതകളിൽ മലയോ, ആ നഗരം ആകാശത്തിൽ ഒരു പൊൻപൂക്കു നെയ്യുന്നുവെന്നാണ്. . . . . . പൊൻപൂക്കുനാളിൽ കരൾവിശേഷനാൽ സമീപത്തുള്ളതാണ് സാക്ഷാൽക്കനപുണ്യം. അണിയുവാൻ നിർമ്മിച്ചു. . . . .

ബാർഹിയാക്കളത്തിനടുത്തും വാറാളം മനസ്സിലാക്കുക കിടന്നിട്ടുണ്ട്. അവിടെയും നഗരപ്രദേശങ്ങളിലാണ്. അ

[illegible]

ഈ വലിയ സംഭവങ്ങൾ തുടരും ഉറപ്പിപ്പിടിച്ചു ഏതൊക്കെ പാടി, ആർപ്പാദിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു. ഈ മെറിയ ശബ്ദമാത്രമാണു് പുതിയൊരു, ദൈവംകൊണ്ടു് അറക്കിക്കൊണ്ടു കരക്കിടാറു് താൻ മുന്നോട്ടുപോയി. ആ സംഭവം നീണ്ടുപോയാലും, മിന്നുന്ന ആ ദൃഢാധിപതി അവിടെ കണ്ടില്ല. അതാൽ വാണു് കരുതിന്റെ ഒരുക്കുകയായിത്തീർന്നു പോയി. അവിടെ ഇരുട്ടിൽ ചാർന്നിരുന്നു.

ദീപതലംകൊണ്ടുവെച്ചു കോവിലിരുത്തിയിട്ട്, പൂജകൾ കഴിഞ്ഞു* ധീരപരമാധ്വജം ഇറങ്ങിവന്നു. തീർത്ഥാടകർ

അദ്വൈതത്തിന് വഴിമാറിക്കൊടുത്തു. അദ്വൈതം കളഞ്ഞിന്റെ തിരക്കുകരയിൽകൂടി നടന്നു. മലകൾക്കിടയിൽ, നാലുപാദകൾക്ക് തോന്നാതെ ചാലിക്കുന്ന ചുണ്ടുകളോടെ, നടുങ്ങിച്ചൊഴുന്ന് ആ സന്യാസിന്റെ ആഴ്ചകൾ ആഴ്ചപ്പാടും വീക്ഷിച്ചു. അദ്വൈതം ആ യോഗാധ്വനിയെ സ്ഥലത്തിനടുത്തുകൂടി കേൾപ്പോയി. അയാൾ വീശുന്നതാലോക്കലോടെ കണ്ടു. മനസ്സ് പടർന്നുതുടങ്ങി. ഭരണാധിപതി അയാളെ ചാലിപ്പുറത്തുപോയിക്കൊണ്ട് ഏതൊരു പ്രശ്നം കൊണ്ടെന്നോടൊക്കെ, ഇരുട്ടിൽ ഒന്നുകൾ മാറിയിട്ടുള്ള ആ പ്രപഞ്ചം പലപ്പോഴും കലശലായി ഒരു നോക്കി. കാലിൽ ഏതൊരു തടഞ്ഞുപോയൊരു തടവിൽനിന്നും നിന്നു. വഴിമാറി മലകൾക്കിടയിൽ. അന്ത്യോർവശ്യാകൾ നിന്നു . . .

പലപ്പോഴും ആ പ്രപഞ്ചം ഒരു മറ്റൊരുപോലെയായിരുന്നു. ഭൂമിയിൽനിന്നും ഒരു ചാലിപ്പുറത്തിന്റെ ഒരു ചാലികൾ, മിന്നൽപോലെയും ആ യോഗാധ്വനിയോടൊക്കെ വീണുതുടങ്ങി.

“മനോഹരൻ—” ഗോപാലൻ, അതുതന്നെയാകാം വിശ്വസ്തനായ സമയത്തിൽ, വിശ്വസ്തനായ പലപ്പോഴും ചാലിക്കുന്നു.

“സമയം കളിക്കുന്നു” ആ യോഗാധ്വനിയെ നിമിഷത്തിനുള്ളിൽ സമയം കളിക്കുക കണ്ടുപിടിച്ചുകൊണ്ടു.

“എന്തെന്നാൽ—” പലപ്പോഴും, വിശ്വസ്തനായി, അയാൾക്കൊക്കെ, അയാൾക്കൊക്കെ ചാലിക്കുന്നു. മനോഹരൻ ചാലിക്കുന്നു.

“നിമിഷത്തിനുള്ളിൽ” അയാൾ ചാലിക്കുന്നു. മനോഹരൻ, നിമിഷത്തിനുള്ളിൽ അയാൾ ചാലിക്കുന്നു. മനോഹരൻ ചാലിക്കുന്നു. . . .”

“അയാൾ ചാലിക്കുന്നു. സമയം, അയാൾക്കൊക്കെ, അയാൾക്കൊക്കെ ചാലിക്കുന്നു. അയാൾക്കൊക്കെ ചാലിക്കുന്നു. അയാൾക്കൊക്കെ ചാലിക്കുന്നു. അയാൾക്കൊക്കെ ചാലിക്കുന്നു. . . .”

വിശ്വസ്തനായ പലപ്പോഴും, ആ ചാലികൾ കണ്ടു. മനോഹരൻ, അയാൾക്കൊക്കെ ചാലിക്കുന്നു. മനോഹരൻ ചാലിക്കുന്നു.

“നി എപ്പോൾ വരും?” അദ്ദേഹം ആലോചിച്ചു.

“ജനം” സംസ്കൃതം ആരംഭിച്ചു കണ്ടതിൽ എന്റെ കൈ
നടകളായി.¹⁸

[illegible]

“വളം—നമുക്കു പുകയാ,” പണ്ടു കേന്ദ്രാഹിതനെ വരിച്ചു.

“**● 2017 年 12 月 1—4 日 北京 2022 年冬奥会、冬残奥会火炬设计全球征集启动仪式**”

മുഖ്യമന്ത്രിയുടെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ നടന്ന യോഗത്തിൽ

[illegible]

മനോഹരൻ എത്തിയെ അന്ന് രണ്ടുപേര് വിശ്വനാഥ
പണയം ആലോചിച്ചു. അവർ ഭീഷണനും എന്റേ ഒരു സ

കുമാരൻ്റെ പക്ഷം, മറ്റൊരു മഹാസത്യം് മെല്ലെ നിന്റെ
ആ നീട്ടു നായനയ്ക്ക് പെർക്കട്ടിയുടെ, അർത്ഥം ആ
അവൻ അറിഞ്ഞിട്ടില്ലെന്നു തീർച്ച. അറിഞ്ഞിരുന്നെങ്കിൽ
അവൻ തീർപ്പ് കാശിയിലേക്ക് നാരികയ്ക്കായിരുന്നു. അ
ന്നാദ് അത് എങ്ങിനെ പറയുക! അതോടുകൂടി ഒരു കൈ
കൾ തളന്നുപോകുന്നു. അന്നാദ് അത് നായനയിരി
ന്നത് തെറ്റല്ല! പറഞ്ഞാൽ നായനയോടൊന്നു തുടരാതെ
ന് അനന്തരമൊരു സാക്ഷ്യം വഹിച്ചുകൊണ്ട് നിൽക്കുക! ...

അവൻ സാക്ഷ്യം ഒരു വഴി തിരിഞ്ഞു തന്നോളം
പെട്ടെന്ന് ശക്തിയു നിൽ പാഞ്ഞു

"സദാ, അവൻ നാരികയ്ക്കു നാരികയുടെ അർത്ഥം
നാരികയ്ക്കു. മെല്ലെ നിന്റെ നീട്ടിനടക്കൽ പൊക്കൻ
നിക്ക് മെയ്യുകില്ല—"

നിന്റെ പാഞ്ഞു കൊള്ളുകിൽ നടുങ്ങി

"മല്ല നാടുക" അങ്ങനെയൊരു ചോദ്യം അവൻ ഗംഗയുടെ
അർത്ഥം തെറ്റായതുകൊണ്ട് നീയും എങ്ങനെയും ഉണ്ടായിരിക്കണം

അന്നോളൻ തെറ്റു് മറ്റൊരു ചോദ്യം ഉണ്ടാകുന്നു.
നിൽ ആദ്യം അധികമാനം സംസാരിച്ചില്ല. പിന്നെ, അവ
നോളൻ അവൻ രക്ഷപ്പെട്ടതുകൊണ്ടു് നീ അങ്ങനെയൊരു ചോദ്യം
അന്നോളൻ ആ കഥ പറഞ്ഞു.

അതുകൊണ്ട് ഒരു ആശ്ചര്യം വന്നു. അവൻ ചോദ്യം
അപ്പോൾക്കു് അന്നോളൻ ചോദ്യം വരിച്ചു. മറ്റൊരു
അപ്പോൾക്കു് അവൻ അവന്റെ ആശ്ചര്യം മെല്ലെ
മെല്ലെ. അവൻ ചോദ്യം വരിച്ചതുകൊണ്ട് അവന്റെ ന
ഷ്ടമായി. അവൻ ചോദ്യം ചെയ്ത ചോദ്യം വരിച്ചു. ചില
അപ്പോൾക്കു് മിന്നി. ...

കുറേ ചോദ്യങ്ങൾ ചോദ്യം ചെയ്തിട്ടെങ്കിൽ ചോദ്യം
അപ്പോൾ ചോദ്യം ചെയ്തിട്ടെങ്കിൽ ചോദ്യം ചെയ്തിട്ടെങ്കിൽ

കുലവല്ലഭ. അവൻ കൈകൊണ്ട് തുടങ്ങി വളരും കരയ്ക്കുവെച്ചു. കിഴക്കു് മൂത്രനക്ഷത്രമുദിച്ചുകഴിഞ്ഞു മുകളിൽ, ഒരു കാളവണ്ടി ഒരെല്ലു നീങ്ങുന്നുണ്ടു് മനോഹരൻ വെടിഞ്ഞും വെച്ചും കയറിയകൽ വെട്ടിയെലയെറി കാളവണ്ടിക്കാരനെ വിട്ടിട്ടു നീക്കി. അവൻ വളരെനാളായി പഠിച്ചതുള്ള നാഗദൈവനാണു് വണ്ടിയെഴിച്ചിരുന്നതു് അയാൾ മഞ്ഞമുകച്ചുവടക്കാർനാണു് മഞ്ഞമുകക്കാരി നഗരത്തിന പുറത്തേക്കു ചേരവുകയാണു് നാഗദൈവൻ ഇപ്പുകാരുടെ നഗ്നതയിൽപ്പെട്ടുവന്നായതു കെട്ടാണ്ടു് മനോഹരനോടു് പ്രത്യേകിച്ചു് മരുവുണ്ടു് മനോഹരൻ നീള കൈപ്പാലം വാങ്ങു ആ വണ്ടിയിൽ കയറിക്കിടന്ന നഗരത്തിന്നു വെട്ടിയെലയെടുപോയി.

ഓട്ടോറിക്ഷാപ്പരിവഹന ചിന്ത അങ്ങനെയായിപ്പോകാനി
ടയ്ക്കും. കണക്കുകൾക്കു കൂടുതലായാൽ അതും നേരംകൊടു
ക്കുമ്പോൾ അറിയാം. അപ്പോൾ അതിന്റെ സ്ഥിതിയെന്തായി
രിക്കും? സ്റ്റാൻഡർഡ് ഓട്ടോറിക്ഷയുടെ അമ്പലക്കെട്ടായി
രിക്കും! സർവ്വീസായുധം കേട്ടുവരുന്ന സമയം വന്നിട്ടുണ്ടാ
വുന്നില്ല. ... ..

[illegible]

മയനവരം. അപലാകണകിൽ, ആവസ്ഥയിലായിരിക്കും തന്നെ വിശ്വസിക്കുകയില്ല. മൗനാലയത്തു് എവിടെയെങ്കിലും പോകണം. വല്ല മോലിയുംമെങ്കൂ് പണമുണ്ടാക്കണം. ആ നീളക്കുപ്പു് താടിമുറയും ചകലിമുറയും കരസ്ഥാകരേറ വളരുകയാണു് അതിൽ ആദ്യത്തെപ്പൂവ് എങ്ങിനാ! ഒരു സംവത്സരമെങ്കിലും വെണ്ടിവരുന്നതും അപ്പോഴേക്കും തടങ്ങിവരാം. എവിടെയെങ്കിലും പോകണം. . . . . എവിടെയാണു് ഇ്തി. . . . . അസ്തിമൂലക്കുറവ് ആയിരം സപ്തമുതൽ ഉള്ളിവടക്കു് പ്പിടിച്ചുകൊണ്ടു് നീങ്ങുന്നിറങ്ങു് കിടക്കുന്ന മെയ്കൽ മെകൾ . . . . . അങ്ങാട്ടുവേദവചനമല്ല നല്ലതു്! അവിയും അവന്റെ നാടാണു് എന്നിട്ടും അവൻ ആ പ്രദേശം കണ്ടിട്ടില്ല. മനു കണങ്ങളു് അവിടെ മോഹിതപുരുഷമുതൽ ചിഖപ്പു പാറിക്കളിക്കുന്ന പക്ഷികളുതൽ കാറുന്നാൽ തുടങ്ങാ മാമ്പഴം സമാഹരിക്കുന്ന മേഴാമ്പകളുതൽ പെരുവും മഞ്ഞയുമണിഞ്ഞു നിൽക്കുന്ന വരവുകളുതൽ . . . . .

മെയ്കൽ മെകളിലൊക്കെ പോകുവാൻ മനോഹരൻ തീരുമെന്നിട്ടു. മെപ്പ്രദേശം മൂന്നുമാർ അതിനെപ്പറ്റി കൃത്യമായ ഒരു സങ്കല്പവും അവനുമില്ല. എങ്കിലും പോയി നാഗമുറയ്ക്കൽ മറ്റു പണം അവൻ കൊടുത്തു മെപ്പ്രദേശത്തേക്കുപോകുന്ന കച്ചവടക്കാരുടെതൂക്കു അവനെ കൊണ്ടുമാണാക്കി. ഒരു മാസംകൊണ്ടാണു് അവൻ മെപ്പ്രദേശത്തേക്കെത്തിയതു്

പിന്നെയും രണ്ടാഴ്ച വേണ്ടിയാണു മെയ്കൽ പ്രദേശത്തെത്താൻ. അവിടെ കടന്നുനിന്നപ്പോൾ അവന്റെ ഉള്ളിൽ എന്തെന്നു ധികാരങ്ങൾ അലച്ചുപൊതിയ്ക്കില്ല. നിരന്തരനിൽക്കുന്ന മോശകളുടെ ചുവട്ടിൽ കട്ടികളും മുതിർവരും മരുപാലേ കാടിയിലൊരു മാമ്പടത്തും ഗോലരിക്കുന്നു. ആദ്യം കണ്ട കാഴ്ചയാണു് അവൻ ലേലൂവിനെ കാത്തു. മനോഹരന്റെ കണ്ണുകൾ തിറങ്ങുപോയി. . . . .

രണ്ടുനാലു ദിവസം അവൻ എങ്ങല്ലാതെ കഴിച്ചുകൂട്ടി. പിന്നെ ജീവിതം ഒരു പ്രശ്നമായി തോന്നിത്തുടങ്ങി. അ

[illegible]

കുറേയൊരുപാടായിട്ട് ഇപ്പോൾ കിട്ടിപ്പോയതും ഒരു മാസം കെട്ടിയിട്ട്, കഴിഞ്ഞതിൽ വന്നതാണിത്.

[illegible]

കടമ്പ തില്ലൂണ് ഇരുട്ടിൽ അധർ അതു കാണാൻ വല്ല അവന്റെ കണ്ണുകൾ ഉള്ളിലേയ്ക്ക് അത് തിരയുകയാണ് അതിന്റെ ഒരില ഒരു കാണാൻ കഴിഞ്ഞതുകിൽ. ... അത് ഇപ്പോൾ എത്രയും വളർന്നുകൊണ്ട് തന്നെയും മെല്ലെപ്പിന്നെയും ഒരു വിനോദരേഖയുടെ ദീപസാധാരണയിലേക്കു കയറ്റി തിരുത്തുവാൻവേണ്ടി, ആദ്യത്തെ ഒരു പുസ്തകം ഉള്ളിലൊതുക്കിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ട് ആ കലനീർമലി, മാത്രയും പകലും എണ്ണ അവന്റെ കൂകുമായി നിൽക്കുകയായിരിക്കും ...

ആശ്ചര്യത്തിലേ മാത്രം അന്നു പ്രശ്നമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഗംഗാപുത്ര ഗാഢമായിരിക്കുന്നു. തോണി പകുതി പോയിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ മുകൾക്കൽ കിരാറ്റുനട്ട കാണാതി. മനോഹരൻ അത്ര കണ്ണു. അവന്റെ ഉള്ളിൽ അറയുക്കത്തുളള പല വികാരങ്ങളും അലരലും.

"നമ്മൾ ഏവിക്കുറ്റാകുന്നു" മനോഹരൻ മൊഴിയിച്ചു.

"വത്ര. ..." വിശ്വനാഥ പണ്ഡിതൻ കണ്ണു മറുപടിയില്ല.

തോണി കരയിലിരുന്നു. കണ്ണുപോയ മനോഹരൻ. ഗംഗാപുത്ര കണ്ണു പ്രശ്നമുണ്ടാകുന്നു എന്തിനാണിപ്പോൾ അവിടെയ്ക്കു പോന്നി- മനോഹരൻ കണ്ണുപോയിച്ചു. പിന്നെ സമാധാനിച്ചു. പണ്ഡിതൻ, ജീവിതത്തിനും മരണത്തിനും ഭയമില്ലാത്ത ഇരുപതാണ്ടു അവഗ്രഹം നൽകാനുള്ളവരാണ് മരിച്ചു ഏതോ കൊഴുപ്പിന് അത്യാവശ്യമായിട്ട് നൽകാൻ പോന്നതാണ് കറുത്തു, ആകെറിയാതെ, നാൽപ്പതുപോയ കൊഴുപ്പിനെ ആശീർവ്വരിക്കാൻ കണ്ണുപോയിച്ചു വിശ്വനാഥ പണ്ഡിതന്മാർ മനോഹരൻ സ്വയംഭാവമേറിയ. അദ്ദേഹത്തോടുണ്ടായിരുന്ന സ്നേഹം പകർന്നു നൽകിയപ്പോൾ തോണി.

വിശ്വനാഥപണ്ഡിതൻ, കണ്ണുപോയിക്കിട്ടു ആ മരിക്കുകയുടെ സമീപത്തായി മനോഹരൻ അദ്ദേഹത്തെ അനുഗമിച്ചു. പണ്ഡിതൻ അതിരൂപത്തിൽ നിന്നും കണ്ണുപോയിക്കിട്ടു മരിക്കുകയായിരിക്കും മരിക്കുകയും ആ മരിക്കുകയെത്തു മരിച്ചു. ഒരു കാറ്റു മുന്നിൽനിൽക്കിച്ച്, മരിക്കുകയെ നന്നിട്ടുക്കിട്ടു. വിശ്വനാഥ പണ്ഡിതന്റെ കണ്ണുകൾ നൽകത്തക്കതായിരുന്നു ...

“മനോഹരം—” ഒരിയ്യലുമില്ലാത്തതു വൃഥയുടെ സ്വരത്തിൽ പണ്ഡാ വിളിച്ചു.

“സ്വാമി—” അവന്റെ മനസ്സും എത്തുകൊണ്ടോ ഇളകത്തുങ്ങിയിരുന്നു.

“ആ സ്നേഹമയമായ രാമദേവിയുടെ ചിത്രമാണ് ഇതെന്ന്. നീ നിന്റെ അന്തിമനമസ്സാക്കാരം നൽകി—” വിശ്വനാഥപണ്ഡായുടെ കണ്ഠം ഇടറിപ്പോയി.

മനോഹരൻ ഇടിയോറതുപോലെ നിന്നു.

“രാമദേവി— രാമദേവി” അവൻ പൊട്ടിക്കരഞ്ഞുകൊണ്ടു വിളിച്ചു. “രാമദേവി— എന്റെ രാമദേവി” അങ്ങളെ വിട്ടുപിരിഞ്ഞോ, സ്വാമി.... അങ്ങളെ സ്നേഹംനിറഞ്ഞ രാമദേവി അങ്ങളെ വിളിച്ചുപോയോ!”

അവൻ വാവിട്ടു കരഞ്ഞു. ആ ചിത്രാഗതി അവന്റെ ആത്മാവിൽ അളിപ്പിടിച്ചു കയറുപോലെ തോന്നി. മനോഹരന്റെ നാവു വരിഞ്ഞുകെട്ടപ്പെട്ടു. ശരീരം കനത്തുനീല്പു. കണ്ണുനീർ അവന്റെ നെഞ്ചിലേയ്ക്ക് ഉതിർത്തിൻ വീണൊഴുകി.....

ചരചരപ്പട്ടത്തിൽനിന്നും, യോജമായ ഒരു ആപ്പുവിളിയുടെ പോക്കും, ഗംഗയുടെ ഉപരിതലത്തെ തഴുകി, ഏതോ ആത്മാവിന്റെ ഭീനരോദനംപോലെ കണുവുന്നു.....

വിശ്വനാഥപണ്ഡാ ഇപ്പോൾ ഒരു യോഗിയുടെ നിസ്സംഗതയോടെ നിന്നു. മനസ്സിൽനിന്നു വിട്ടുതന്നെ അദ്ദേഹം തരണം ചെയ്തുപോലുണ്ട്. മനോഹരൻ അതേപടി നിൽക്കുകയാണ്.

പണ്ഡാ സാവധാനം ചാഞ്ഞു:

“കഞ്ഞേ, ട്രിവികരേട്ട്. ഇനിയും നിന്നൊഴു കറച്ചുവച്ചിട്ട് കാര്യമില്ല. യോജയായ രാമദേവി, ഇതാ നിന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട ലേജുവിന്റെ അന്ത്യകടിയെന്നിന” അടുത്തു്, അവരുകൾ കളുങ്ങിത്തുടങ്ങി, വിശ്രമത്തിലേർപ്പെടുന്നത്.....”

മനോഹരന്റെ ശരീരഭാരക ഒരു നട്ടക്കം മിന്നിപ്പിടിക്കുന്നത് കാണുകയായിരുന്നു. ഒരു ഭ്രാന്തനെപ്പോലെ അവൻ അലറി.

“ചേള—സപാമി—എന്റെ ചേളവിൻ” എന്തുപററി?”
ചിതയിലെ തീ ഒരു നല്ലതുപോലിളകി, കേലോട്ടയൻ.

“അവൻ സി കരിച്ചുവെന്ന് വിചാരിച്ചു” ഗംഗയെ അതും
പ്രാപിച്ചു. അവളുടെ കൈയോ കണ്ടെടുക്കുവാനുള്ള ശ്രമത്തിൽ
അൻ കരിക്കേണ്ടതായിരുന്നു. രക്ഷപെട്ടു. ഓ—” അദ്ദേഹം
ചിതയുടെ അപ്പുറത്തേക്കു ചൂണ്ടിക്കാട്ടി. “ഈ കടമ്പിൻ ഒരു
നില്പുനിടയ്ക്കു”, അവളെ സംസാരിച്ചു.”

മനോഹരന്റെ കണ്ണുകൾ ഉണിമ്പുന്നു. ശരീരം വിറയ്ക്കു
ന്നുണ്ടായിരുന്നു. ചിതാഗ്നിയുടെ പ്രകാശത്തിൽ അവന്റെ മുഖം
തീകരമായിത്തീർന്നു.

“ചേള—” ആ പ്രാണമോദനം, ഗംഗയുടെ മറുഭാഗത്തിൽ
പതിനായിരം നാവുകളോടെ ചാണയർന്നു.....

മനോഹരൻ ചേളവിനെ അടക്കംചെയ്തു ആ സ്ഥലത്തേക്കു
പാഞ്ഞുകൊണ്ടു. അവൻ അലച്ചുവീണപ്പോയി. കരിപ്പ് നു
കിടന്ന് അവൻ ആ ജന്തുവാരിയെടുത്തു” എന്തോ കൈ പുല
മ്പി നിലവിളിച്ചു. വിശ്വനാഥപണ്ഡിത, അടിക്കെറി വീഴാതെ
നിൽക്കുവാൻ പ്രയാസപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു.....

മനോഹരൻ ആ കടമ്പിൻറെ ഇരകൾക്കിടക്കൊഴുത്ത്
ഗ്രസിച്ചു” നെഞ്ഞിലും മുഖത്തും ചേർത്തുപിടിച്ച് കുറഞ്ഞു.
മാഷപഷ്ടത്തിൽനിന്നു” വീണ്ടും ഒരു ആനത്തിന്റെ നേരിയ
അലകൾ.....

മനോഹരനെ അങ്ങിനെ നിലവിളി സ്ഥിതിയിൽ വിടാൻ
പാടില്ലെന്നു ചൊല്ലുന്നു വിശ്വനാഥപണ്ഡിതനോട്. അദ്ദേ
ഹം വിളിച്ചു:

“മനോഹര—”

അവൻ നിവർന്നോക്കി. പണ്ഡിത ചിതയെ വളഞ്ഞു”
അവന്റെ അടുക്കലേയ്ക്കു നടന്നു.

ഇതിനിടയ്ക്കു” മനോഹരൻ ചിതയെത്തുന്നേറു”, “ചേള-
രാമദേവി—സപാമി—” എന്നു വിളിച്ചുകൊണ്ടു”, കയ്യാണ ചി
തയിലേക്കു” മാടിക്കുടിക്കുന്നതായിരുന്നു.....

വിശ്വനാഥപണ്ഡിതൻ ഒരു നിമിഷമേതരം സൂണ്യമായി നിൽക്കുകയും അദ്ദേഹം തന്റെ കൈകൾ ചിതറിക്കൊണ്ടു കിടന്നു. അവൻ തീക്ഷ്ണമനസ്സിൽ അമ്മിപ്പിടിച്ചു. പണ്ഡിതൻ സത്യബലവർദ്ധനയായിപ്പോയി അവനെ വലിച്ചു പറത്തി. അപ്പോഴേക്കും അവന്റെ ബോധം നശിച്ചിരുന്നു.

വിശ്വനാഥപണ്ഡിതന്റെ ശരീരമാകെ പൊട്ടുലേറിയതായി. ഉദവസ്ത്രം കരിയ്ക്കി. മൃതനായി. ഏരിയെ ചാമ്പലായി.

മനോഹരൻ ഒരു ചെറിയ ശ്വാസപ്രശ്നമുണ്ടായി. വിശ്വനാഥപണ്ഡിതൻ മരണത്തിൽനിന്നു ഗംഗാജലം അവന്റെ വായിലൊഴിച്ചുകൊടുത്തു. അവന്റെ പ്രാണൻ നിസ്സഹായമായ ഒരു സമരത്തിലേർപ്പെട്ടിരിക്കുകയാണെന്നു അദ്ദേഹത്തിനു മനസ്സിലായി.

അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമരം അങ്ങിനെ കഴിഞ്ഞു. ചിത കെട്ടിത്തൂങ്ങിയിരിക്കുന്നു.....

മനോഹരന്റെ ശരീരം മണ്ണ് അറങ്ങി. പണ്ഡിതന്റെ മരിച്ചിരിക്കുന്ന അവന്റെ ശിശുവിൽ ഒരു നാടകമനുഭവിച്ചു. അത് അവന്റെ അവസാനത്തെ ചലനമായിരുന്നു.

വിശ്വനാഥപണ്ഡിതൻ വളരെ വിഷമിച്ചു. ആ കൃത്യമായി കേൾക്കുകയും അദ്ദേഹം തുടങ്ങി. ചാമ്പലിലായി നിൽക്കുന്ന അപ്പോഴും അവന്റെയും ആർപ്പാവിളികൾ ഇടയ്ക്കു നാണു. ആശ്ചര്യകരമായിരുന്നു നെടുവീർപ്പുകളെ ഉള്ളിലേക്കു അടയ്ക്കിക്കൊണ്ടു ഗംഗാ പ്രവാഹമായി കിടന്നു.....

നേരം വെളുത്തു. മേൽവിലാസം വീടിനടുത്തു, ഒരു കോണിൽ മനോഹരന്റെ കൃത്യം കൂടിപ്പോയിത്തു കിടന്നിരിക്കുന്നു. വിശ്വനാഥപണ്ഡിതന്റെ മേൽവിലാസത്തിൽ ഒരു സംഭവം ആദ്യകാലം കൃത്യമായി ഗംഗയുടെ വേരുകളിലേക്ക് നീങ്ങി.

ആ കടമ്പയുടെ അപ്പോൾ നിറച്ചു പൂക്കൾ വിടർന്നിരിക്കുന്നു.....

